



# İÇİNDEKİLER

|                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>GİRİŞ .....</b>                                                                                   | <b>1</b>  |
| <b>I.BÖLÜM 1 – BARIŞ İNŞASINA YAKLAŞIMLAR.....</b>                                                   | <b>2</b>  |
| 1.1Barış inşası nedir?.....                                                                          | 2         |
| 1.2 Barış İnşasına Yaklaşımlar.....                                                                  | 5         |
| 1.3 4R Çerçevesini Eğitime Entegre Etmek .....                                                       | 7         |
| 1.4 Barış İnşasında Pedagojik Yaklaşımlar.....                                                       | 9         |
| 1.5 Barış İnşası Öğretimi İçin Rehberlik .....                                                       | 11        |
| 1.6 Örnek Aktiviteler.....                                                                           | 13        |
| <b>II. BÖLÜM 2 - Barış İnşası için Temel Beceriler .....</b>                                         | <b>22</b> |
| 2.1 Bu bölümün amacı ve yapısı .....                                                                 | 22        |
| 2.2 Bu araç neden önemli?.....                                                                       | 23        |
| 2.2.1 Barış inşası eğitiminin birçok yüzü.....                                                       | 23        |
| 2.2.2 Bir eğitimci olarak barış inşası eğitimi neden önemsemelisiniz?....                            | 23        |
| 2.2.3 Barış inşası eğitimiyle ilgili yaygın yanlış anlamaların ve efsanelerin<br>gürütülmesi .....   | 26        |
| 2.3 21. yüzyılın temel barış inşası becerileri.....                                                  | 28        |
| 2.4 Araç, aktivite ve strateji örnekleri.....                                                        | 35        |
| <b>III. BÖLÜM 3 – ETKİLİ BARIŞ İNŞASI FAALİYETLERİNİN TASARLANMASI<br/>VE UYGULANMASI .....</b>      | <b>40</b> |
| 3.1 Barış inşası faaliyetlerinin nasıl tasarlanacağına ve uygulanacağına genel<br>bakış.....         | 40        |
| 3.2 Öğrencilerin barış inşası faaliyetlerine katılmasına yönelik en iyi<br>uygulamalar.....          | 41        |
| 3.3 Etkinliklerin kapsayıcı ve öğrencilerle alakalı olmasını sağlamaya yönelik<br>ipuçları .....     | 42        |
| 3.4 Faaliyetleri belirli bir topluluk ve kültürel ortam açısından<br>bağlamsallaştırmanın önemi..... | 43        |





|                                                                                                                      |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>IV. BÖLÜM 4 – BARIŞ İNŞASI FAALİYETLERİNİN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ .....</b>                               | <b>45</b> |
| 4.1 Bu bölümün amacı ve yönü.....                                                                                    | 45        |
| 4.2 Barış inşası faaliyetlerinin etkisinin izlenmesi ve değerlendirilmesi.....                                       | 45        |
| 4.3 Öğrencilerden ve eğitimcilerden geri bildirim için etkili yaklaşımlar.....                                       | 49        |
| 4.4 Gelecekteki barış inşası faaliyetlerini iyileştirmek için geri bildirimi entegre etmeye yönelik stratejiler..... | 52        |
| <b>V. BÖLÜM 5 – GÜVENLİ VE KAPSAYICI ÖĞRENME ORTAMLARI OLUŞTURMA .....</b>                                           | <b>55</b> |
| 5.1 Bu bölümün amacı ve yönü.....                                                                                    | 55        |
| 5.2 Güvenli ve kapsayıcı öğrenme ortamları için yönergeler.....                                                      | 55        |
| 5.3 Tüm öğrenciler için saygılı bir alan oluşturmaya yönelik uygulamalar .....                                       | 56        |
| 5.4 Öğrenme ortamındaki güç dinamikleri ve çeşitlilik konularını ele almaya yönelik ipuçları.....                    | 60        |
| 5.5 Etkili barış inşası için destekleyici ve eşitlikçi bir öğrenme ortamı yaratmanın önemi.....                      | 61        |
| <b>VI. BÖLÜM 6 - BARIŞ İNŞASI EĞİTİMİ İÇİN EK KAYNAKLAR .....</b>                                                    | <b>62</b> |
| 6.1 Bu bölümün amacı ve yönü.....                                                                                    | 66        |
| 6.2 İlgili kuruluşlarla, yayınlarla ve ağlarla bağlantılar .....                                                     | 63        |
| 6.3 Sanal bir Barış Müzesi/Binası .....                                                                              | 71        |
| <b>SONUÇLAR .....</b>                                                                                                | <b>72</b> |
| <b>KAYNAKÇA .....</b>                                                                                                | <b>73</b> |



Co-funded by  
the European Union



# GİRİŞ

Birçok farklı kaynaktan çatışmaların ortaya çıktığı bir dünyada, barışı inşa etme eğitimi toplumları uyum, anlayış ve işbirliği yönünde yönlendiren bir umut kaynağıdır. Aşağıdaki belge, DACG Eğitimciler için Araç Seti (PR4), bu dönüşümsel yolculuğun öncüsü olan eğitimciler için dikkatlice geliştirilmiştir. Bu araç seti, üniversiteler gibi formel kurumları ve STK'lar gibi gayri resmi sağlayıcıları, üniversite öğrencilerine ve gençlere etkin bir şekilde barış inşa yeteneklerini öğretmek için gereken bilgi, beceri ve kaynaklarla donatmayı amaçlamaktadır. Bu, barışı inşa eğitiminin sadece bilgilendirici değil aynı zamanda dönüştürücü olmasını sağlamak için teorik bilgi ile pratik uygulama arasındaki boşluğu kapatmayı amaçlar. Ayrıca, barışın inşası sadece çatışmanın yokluğu değil; anlayış, empati ve işbirliğinin teşvik edilmesidir. Bu bağlamda, formel ve gayri resmi eğitim, zihinleri barışın önemini tanımaya yönlendirmede ve gençlere onu teşvik etmek için ihtiyaç duydukları araçları sağlamada kritik bir rol oynamaktadır. Sosyopolitik gerilimler ve kültürel yanlış anlamalar da dahil olmak üzere küresel zorluklar bağlamında, barış inşa eğitimi, toplumları uyum ve karşılıklı saygı yönünde yönlendiren hayati bir güç olarak ortaya çıkmaktadır.

DACG Araç Seti, temel yetenekler ve metodolojilerin kurulmuş bir matrisi üzerine kuruludur. Bu yetenekler, çeşitli barış inşa yaklaşımlarını anlamaktan temel becerileri kavramaya kadar değişmektedir ve içeriğin özünü oluşturmaktadır. Kullanılan metodolojiler, araç setinin sunduklarının sadece teorik olarak sağlam değil, aynı zamanda pratik olarak uygulanabilir olmasını sağlar ve çeşitli öğrenme ortamları ve ihtiyaçlara hizmet eder.

Ayrıca, araç seti çeşitli barış inşa yaklaşımlarını, temel becerileri ve etkili aktiviteler için tasarım hususlarını inceleyen altı kapsamlı bölümden oluşmaktadır. Sürekli iyileştirme önemini izleme ve değerlendirme aracılığıyla vurgular ve eğitimcilere ek kaynaklar sunar. Son bölüm, öğrenme ortamının önemini vurgular, her öğrencinin değerli, saygı görmüş ve duyulmuş hissettiği alanlarda gerçek barış inşa eğitiminin geliştiğini belirtir.

Özünde, PR4 Araç Seti sadece bir kılavuz olmanın ötesinde, daha parlak ve daha uyumlu bir geleceğe olan bir taahhüttür. Eğitimcileri bu takdire şayan görevde dünya çapında bir araya gelmeye davet eder, beyinleri ve ruhları sadece bir rüya olmayan fakat günlük bir gerçeklik olan bir dünyaya yönlendirir.



## BÖLÜM 1 – BARIŞ İNŞASINA YAKLAŞIMLAR

### 1.1 Barış İnşası Nedir?

BARIŞ İNŞASI, mevcut çatışmayı çözmeyi ve sorunun nedenlerini ele alarak kalıcı barışı teşvik etmek için kapsamlı bir strateji oluşturarak gelecekteki çatışmaları önlemeyi amaçlayan bir süreçtir. Barış inşası, mevcut çatışmayı durdurur ve önler, fakat aynı zamanda çatışmaları nasıl ele aldığımızı ve çözdüğümüzü, toplumda veya uluslar arası anlaşmazlıkların nasıl ele alındığını değiştirir. Bu, sorunları ve anlaşmazlıkları insan hayatlarının normal bir parçası olarak kabul ederek barışı sürdürme arzusunu yansıtır. Barış inşası, sorunları mantıklı bir şekilde nasıl ele alacağımızı; çözümleri işbirliği yaparak nasıl bulacağımızı ve olası problemleri yeterince erken tanıyıp onları ele alarak ve olmalarını önleyerek bize öğretir.

UNESCO'nun öğretmenler için "Barış İnşası için Dönüştürücü Pedagoji" (2017) başlıklı rehberinde, barış inşası "yeni ilişkilerin inşası veya yeniden inşası veya eski olanların dönüştürülmesi pratiği ve süreci" olarak tanımlanmıştır (UNESCO, 2017, sf: 13). Bu inşa veya yeniden inşa süreci adalet ve insan haklarını içerir. Barış inşası, yerel ve ulusal düzeylerde barışçıl, istikrarlı toplumlar ve topluluklar inşa edilirken gerçekleşir. Şiddetli çatışma patlak vermeden önce veya şiddetli çatışma sona erdikten sonra meydana gelir (UNESCO, 2017).

Birleşmiş Milletler Barış Operasyonları Paneli'nin (2000) raporunda, Lakhtar Brahimi barış inşasını **"savaşın yokluğundan daha fazlasını bu temellere inşa etmek için araçlar sağlamak amacıyla çatışmanın ötesinde gerçekleştirilen faaliyetler"** olarak tanımlar (Lakhtar, 2000) [6]. Teresa Almeida Cravo (2017), barış inşasını **"çatışmaya geri dönmeyi önlemek için barışı güçlendirmek ve sağlamlaştırmak için yapıları tanımlamak ve desteklemek için yapılan eylem"** olarak tanımlar (Cravo, 2017, sf: 48).

Bu bağlamda, barış inşası iki farklı görevi kapsar: Düşmanlıkların yeniden başlamasını önlemeye yönelik olumsuz görev ve çatışmanın kök nedenlerini ele almaya yönelik olumlu görev. Bu konuyla ilgili olarak, barış inşası "yaraları iyileştirmek" için temel bir önleyici araç olarak anlaşılmaktadır.

Barış inşası, saldırgan olmayan davranışlar, insan potansiyelinin tasdiği ve insanları şiddetsizliğin ruhu ve değerlerini paylaşmaya teşvik etmeyi içerir. Bu, sadece çatışmaları, savaşları ve daha geniş bağlamda saldırganlığı önleyen çabaları değil, aynı zamanda en açık olanından (doğrudan) bizi çevreleyen yapısal



ve kültürel şiddete kadar, toplumda şiddet miktarını azaltmayı amaçlayan çabaları da kapsar. Bir süreç olarak barış inşası, değişiklik başlatmak veya yapmak istemeyen bazı gruplarla tartışmaya ve çatışmaya yol açar. Önemli olan, direnişlerini kabul etmemek ve statüko durumunu kabul etmemek, fakat çatışmalar üzerinde şiddetsiz bir yaklaşımı teşvik etmek anlamında çalışmaya başlamaktır. Bu aynı zamanda diğerlerinin bakış açısını anlamayı ve kabul etmeyi de içerir: Onların nedenleri nelerdir? İhtiyaçları nelerdir? Korkuları nelerdir? Bu aynı zamanda kişisel bir revizyonu da gerektirir: Hatalar yapıyor muyum? Davranışımız diğerlerindeki korkuyu derinleştiriyor mu? Güvenilir olmadığımız, birinin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmamış olmamız mümkün mü? Diğer grup hangi şartlar altında kendilerini tehlikede hisseder? Tüm bunlar, çok fazla öz-farkındalık, öz-eleştiri, yaratıcılık, iyimserlik, kişisel cesaret ve kişisel korkular, önyargılar ve güvensizliklerle yüzleşmeye, onları aşmaya ve daha iyisi için çabalamaya istekli olmayı gerektirir (Franović, Vukosavljević & Šmidling, 2012).



Barış inşası, barışı kurma ve sürdürme konusunda ayrı bir alan olsa da, çoğu zaman amaçları, barış yapma, barışı koruma ve çatışma çözümü ile örtüşmektedir. Barış yapma, devam eden bir çatışmayı durdurmaya yöneliktir, oysa barış inşası bir çatışma başlamadan önce veya bittikten sonra gerçekleşir. Barışı koruma, bir çatışmayı takiben savaşın yeniden başlamasını önler; şiddetin temel nedenlerini ele almaz veya toplumsal değişiklik yaratma çalışmaz, barış inşası yapar. Barışı koruma, sadece çatışma bittikten sonra meydana gelir, başlamadan

önce değil. Çatışma çözümü, barış inşasının bazı bileşenlerini, örneğin devlet kurma ve sosyoekonomik gelişmeyi içermez.

Diğer yaklaşımlardan farklı olarak, barış inşası, şiddetin doğrudan, yapısal ve kültürel nedenleriyle en geniş anlamda başa çıkabilen ve bu nedenle pozitif barış kavramıyla uyumlu, zorunlu olarak bir çatışma yaklaşımıdır. Şiddetin kök nedenlerinin ortadan kaldırılması, "eşitlik" (hakimiyet/sömürüye karşı ve yatay etkileşime doğru); "entropi" (elitizme karşı ve dahil edilme hissine doğru); "simbiyoz" (izolasyona karşı ve birbirine bağımlılık hissine doğru) gibi prensiplere odaklanacaktır (Cravo, 2012).



Bir kavram olarak barış inşası, DİĞER ve FARKLI'ya (cinsiyet, din, etik vb. neyi ifade ederse etsin) yönelik tutum ve davranışların yeniden şekillenmesini sağlar. Barış inşası, saldırganlık ve şiddet durumuna tepki göstermek veya pasif kalmak ve kabul etmek anlamına gelmez. Aksine, toplumdaki adaletsizliğe karşı şiddetsiz bir eylem veya tepki ve aktif davranış anlamına gelir. Bu, tartışmalar başlatmayı, mevcut problem veya çatışmayı işaret etmeyi ve vurgulamayı ve mümkünse çözümler ve yaratıcı barışçıl eylemler önermeyi içerir. Bunlar, vatandaşlar arasında güven inşa etmeyi, dayanışma geliştirmeyi, ayrımcılığın kabul edilemez olduğu bir toplum inşa etmeyi; tüm insanlara eşit şanslar sağlayan, düşmanın bir profiline sahip olmayan ve komşularına korku işaret etmeyen bir toplum inşa etmeyi içerir. Bu, herkesin özgürce ve korkusuzca yaşadığı bir toplum inşa etmek anlamına gelir. Barış inşası, değişiklik başlatmak veya yapmak istemeyen bazı gruplarla her zaman tartışmaları ve çatışmaları açan bir süreçtir. (Franović, Vukosavljević & Šmidling, 2012).

Barış inşası, insan merkezli, ilişki kurma ve katılımcı bir süreçtir. UNESCO'nun "Dönüştürücü Pedagoji için Barış İnşası" (UNESCO, 2017) öğretmen kılavuzunu takiben, Kros'un (2008) çalışmasına dayanarak, barış inşasının ana özellikleri şunlardır:

- Değerleri, hedefleri ve insan haklarına ve insan ihtiyaçlarına olan bir taahhüdü içerir.
- Çatışma dönüşümünün ötesine geçer.
- Yapısal adaletsizlik ve şiddet biçimlerini göz ardı edemez.
- Bağımlılığın, ortaklığın ve şiddeti sınırlamanın etiği üzerine kuruludur.
- İlişkisel becerilere bağlıdır.
- Altında yatan kültürleri, tarihleri, kök nedenleri ve anlık stres faktörlerini karmaşık bir şekilde analiz eder.
- İnsanların yeni yollarla etkileşimde bulunduğu alanlar yaratır, deneyimi genişletir ve yeni iletişim araçları uygular.
- Traumayı iyileştirir, adaleti teşvik eder ve ilişkileri dönüştürür.
- Çoklu seviyelerde kapasite ve ilişki kurma gerektirir.
- Karmaşık ve çoklu aktörlere sahiptir (UNESCO, 2017, ss: 13).

Barış inşasının temel değerleri şunlardır:

- Şiddetsizlik
- Dayanışma
- Sosyal adalet
- İnsan hakları ve
- Özgürlük (Franović ve diğerleri, 2012).





## 1.2 Barış İnşasına Yaklaşımlar

Barış inşası karmaşık bir süreçtir ve birçok farklı faktöre bağlıdır. Barış inşasındaki yaklaşımlar söz konusu olduğunda, her iki durum eşit ve aynı olmadığı için barış inşası için kullanılan tek bir strateji veya yaklaşım olmadığını vurgulamak önemlidir.

Kullanılabilecek yaklaşımlardan biri, Tanıma, Yeniden Dağıtım, Temsil ve Uzlaşma boyutlarını tanımlayan 4Rs Analitik Çerçevesi'ne (Novelli, Lopes Cardozo & Smith, 2015) dayanmaktadır. 4Rs Çerçevesi, sosyal adaletin barış inşasıyla ilişkili olarak ne olması gerektiği fikrine dayanmaktadır ve Fraser'ın (2005) sosyal adalet üzerine çalışmalarına dayanır. 4Rs çerçevesi, barış inşası, uzlaşma ve sosyal adalet arasında bir ilişki kurmayı ve eğitim ve sosyal adalet arasındaki ilişkiyi ele almaktadır (Noelli ve diğerleri, 2017, ss: 11). Eğitim ve barış inşası çalışmaları için 4Rs Çerçevesi, güncel çatışmaları karakterize eden eşitsizlik ve adaletsizliğin çoklu boyutlarını, aynı zamanda bunları eğitim aracılığıyla ele alma ihtiyacını tanımlar. 4Rs Çerçevesi, hem olumsuz barışı (şiddetin sona ermesi) hem de olumlu barışı (çatışmanın temel yapısal ve sembolik şiddetinin düzeltilmesi, yani tetikleyicileri) ele alır. Ayrıca, çatışmanın tetikleyicileriyle birlikte çatışmanın mirasını ele almanın ve düzeltilmenin önemini de tanımlar (Novelli, Lopes Cardozo & Smith, 2015, 2017).

4Rs Çerçevesine göre, sürdürülebilir barış, sosyal dönüşümlere bağlıdır; sosyal faktörler, eğitim de dahil olmak üzere, kritik roller oynamakta ve tüm 4Rs (Tanıma, Yeniden Dağıtım, Temsil ve Uzlaşma) birbiriyle bağlantılıdır ve bazı noktalarda örtüşmektedir. 4Rs Çerçevesi, eğitimdeki eşitsizliğin çoklu ekonomik, kültürel, politik ve sosyal boyutlarını ve bu boyutların çatışma ve barışla nasıl ilişkili olduğunu yakalamayı amaçlar (Novelli ve diğerleri, 2015, 2017).

Bu bağlamda, eğitim, güvenlik, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel dönüşüm üzerindeki etkisi aracılığıyla çatışma etkisi altındaki toplumlar içinde sürdürülebilir barış inşasına önemli bir katkı sağlayabilir. 4Rs şunlardır:

**1) Yeniden Dağıtım (Redistribution),** kaynakların eşitsiz dağılımı ve eşit fırsat eksikliği (eğitim, sağlık, istihdam vb.) nedeniyle sosyal adaletsizliğe çeşitli 'çözümler' sunar (Novelli ve diğerleri, 2017). Bu, toplumdaki farklı gruplar, özellikle marjinalize edilmiş ve dezavantajlı gruplar için eğitim erişimi, kaynakları ve sonuçları ile ilgili eşitlik ve ayrımcılık yapmama ile ilgilidir.



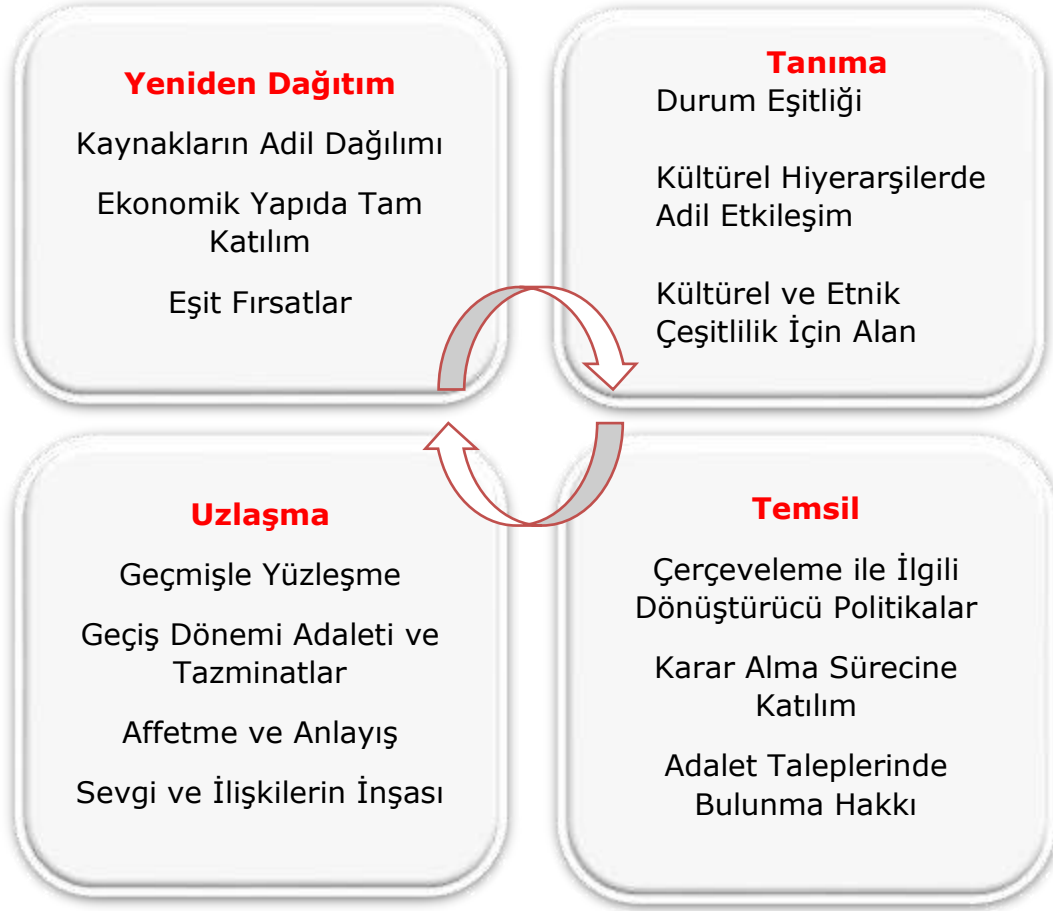


**2) Tanıma (Recognition)**, statü eşitsizlikleriyle ilgili adaletsizliklere olası çözümleri içerir, bu da bazı insanların kurumsallaşmış kültürel hiyerarşilerde eşit veya tam etkileşime girmesini engeller, genellikle kültürel, etnik, dilsel, ırksal, cinsiyet, yaş veya diğer çeşitlilikler için küçük bir kabul veya alan ile ilgilidir (Novelli ve diğerleri, 2017). Bu, eğitimin yapıları, süreçleri ve içeriği ile ilgili olarak cinsiyet, dil, politika, din, etnisite, kültür ve yetenekle ilgili çeşitlilik ve kimliği onaylama ve saygı gösterme ile ilgilidir.

**3) Temsil (Representation)**, bizi çeşitli ölçeklerde (global, ulusal, yerel) çerçeveleme politikalarının (yokluğunu) analiz etmeye ve buna bağlı olarak tüm vatandaşların karar alma veya talep etme süreçlerine (eşit olmayan) katılımına yol açar (Fraser, 2005). Bu, tüm seviyelerde yönetim ve karar verme süreçlerine katılım ile ilgilidir.

**4) Uzlaşma (Reconciliation)**, çatışmaya tekrar düşmemek için (sonrası için) kritik bir süreçtir ve geçmişle ve tarihsel hafıza, gerçek ve tazminatlar, geçiş süreci adalet süreçleri, toplulukları bir araya getirmeye ilişkin sorunlar, affetme ve iyileşme süreçleri ve sosyal ve psikososyal iyileşmenin daha geniş süreçlerini içerir. Bu, geçmiş olaylar, adaletsizlikler ve çatışmanın maddi ve psikososyal etkileriyle yüzleşmeyi ve etkileşmeyi, ayrıca güven temelli ilişkiler geliştirmeyi içerir.

4Rs ve onların içerdiği yönler Grafik 1'de (Novelli ve diğerleri, 2017) sunulmuştur.



Grafik 1: 4Rs

### 1.3 4R Çerçevesini Eğitime Entegre Etmek

4Rs Çerçevesi'nin eğitime uygulanması, barışın inşasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, uygulanabilecek birçok metodolojik yaklaşım vardır. Eğitimde 4Rs'in uygulanmasına gelirken, **"toplumdaki tüm öğrencilere eşit erişim ve öğrenme ortamlarında güvenli yolculuk ve kalış"ın esas alınması gereken bir yön olduğu vurgulanmalıdır**". Herhangi bir belirleyici özellikten bağımsız olarak tüm öğrencilerin (yaş, cinsiyet, cinsellik, din, etnik köken, dil, sınıf vb.) dahil edilmesi, daha önce marjinalleştirilmiş veya dezavantajlı grupların da dahil edilmesi anlamına gelmektedir (bu yön aynı zamanda uzlaşmayla da bağlantılıdır) (Novelli ve diğ., 2017). Connell'e (2012) göre, eğitim süreci, yapıları ve içeriğinde öğrenci çeşitliliği ve farklı öğrenme ihtiyaçlarının onaylanması ve tanınması "müfredat adaleti" olarak tanımlanır. Tanıma, toplumdaki farklı



gruplardan çocuklar ve gençler için fırsat ve sonuçlar açısından yeniden dağıtım ile ilgilidir. İçeriğin pedagojik süreçlere nasıl seçildiği ve yapılandırıldığı, hem uzlaşma ile hem de temsil yönleriyle bağlantılıdır. Örneğin, bazı yönlerin öğrencilere nasıl öğretildiği ve sunulduğu, daha sonra öğrencilerin vatandaş olarak hakları ve sorumlulukları hakkında nasıl anlayıp, çatışma ile ilgili konular tartışılıp/yadsındığında nasıl davranacakları konusunda etkili olmaktadır. Temsil konusundaki sorunlar, çeşitli paydaşların gerçek 'eşit katılımı'na, öğretmenler, öğrenciler, gençler, ebeveynler veya yerel topluluk üyeleri gibi, daha da uzanmaktadır. Sıklıkla, gerçek karar verme gücü, insan ve materyal kaynaklarının tahsisine, kullanımına ve (yeniden) dağıtımına bağlıdır (Young, 2006; Robertson ve Dale, 2013).

Aşağıda, sürdürülebilir barış inşası sağlamak için tasarlanmış 4Rs çerçevesinin uygulanmasıyla ilgili eğitimde uygulanabilecek bazı yaklaşımlar verilmiştir.

**Yeniden dağıtım**, temel olarak eşitsizlikleri ele almaktadır. Eğitim kaynakları, girdiler ve sonuçlarla ilgili mevcut eşitsizlikleri incelemek için nicel analizler kullanarak; eğitimsel reformlar ve politikaların analizini yaparak, bunların farklı grupları nasıl ve ne ölçüde etkilediğini ve çatışma dinamiklerini nasıl etkilediğini belirlemekle gerçekleştirilebilir.

**Tanıma**, temel olarak farklılıklara saygı göstermeyi ifade eder. Kültürel çeşitliliği müfredat aracılığıyla tanımak; eğitim sisteminde dini kimliğin yeri; vatandaşlık ve sivil eğitimi devlet oluşturma aracı olarak uygulamakla gerçekleştirilebilir.

**Temsil**, katılımı sağlayarak elde edilebilir. Eğitim içinde, yerel, ulusal veya global düzeyde eğitim politikası ve reformlarının ne ölçüde katılım yoluyla gerçekleştirildiğini belirlemek; okul yönetimi, karar verme sürecine katılım (öğretmenler, ebeveynler, öğrenciler); ve eğitim sisteminin temel özgürlükleri ne ölçüde desteklediğini belirlemekle gerçekleştirilebilir.

**Uzlaşma hakemleri**, temel olarak geçmişte, şu anda ve gelecekteki adaletsizliklerle ilgilenir. Eğitim içinde, eğitimin entegrasyon ve ayrıma nasıl katkıda bulunduğu, geçmişin şu an ve geleceğe olan önemini öğretme, güven seviyelerini belirleme - okul sisteminde güven (dikey) ve farklı kimlik temelli gruplar arası güven (yatay) (Novelli ve diğerleri, 2017) gibi konuları analiz etmekle ele alınabilir.

Barış inşası ve eğitimle ilgili olarak, barış inşası için öğrenme boyutları, bilgi, beceri, tutum ve değerlerin geliştirilmesini içerir.

Bu bağlamda,

**Bilgi**, şunları ifade eder:

- Kişisel kimlik ve diğerlerinin kimliği



- Stereotipler ve önyargılar
- Çatışmaların kök nedenleri
- Şiddetsiz alternatifler

**Barış İnşası için Beceriler**, şunları ifade eder:

- Kişilerarası ve kültürlerarası iletişim
- Eleştirel düşünme
- Dinleme
- Arabuluculuk, müzakere ve çatışma yönetimi
- Takım çalışması ve iş birliği

**Barış İnşası için Tutumlar ve Değerler**, şunları ifade eder:

- Saygı
- Empati
- Sorumluluk
- Uzlaşma ve affetme



Barış inşası için gerekli bilgi, beceriler, tutumlar ve değerler, farklı pedagojik yaklaşımlar ve stratejiler uygulayarak eğitim süreci içinde formel, informal ve gayri resmi ortamlarda geliştirilebilir. Bu yaklaşımlardan bazıları ve belirli aktiviteler bu bölümde daha ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

#### **1.4 Barış İnşasında Pedagojik Yaklaşımlar**

Barış inşası ve barış inşası eğitimi söz konusu olduğunda, sadece "Ne" öğretileceği değil, aynı zamanda "Nasıl" öğretileceği de önemlidir (Subramanian, 2016). Bu bağlamda, barış inşası için öğretim-öğrenme yaklaşımları bütüncül, katılımcı, işbirlikçi, deneyimsel ve insancıdır.



Bütüncül yaklaşım, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönler dahil olmak üzere tüm kişiliğin öğretim ve öğrenme sürecine dahil olmasını ifade eder. Bu bağlamda, barış inşasındaki bütüncül yaklaşım, öğrenmenin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal hedeflerinin teşvik edilmesi anlamına gelir. Barış inşasındaki hedefler üç katlıdır. Yani:

- İlk olarak - şiddetin gerçeklikleri, kökenleri ve sonuçları hakkında farkındalık oluşturma ve barışın kökenleri hakkında farkındalık oluşturma.
- İkinci olarak - duyarlılık oluşturma ve empati, merhamet, umut ve sosyal sorumluluk değerlerinin geliştirilmesi veya ahlaki duyarlılığın geliştirilmesi ve öğrencilerin diğerleri için umursamalarına yönelik kapasitelerini geliştirme (Harris ve Morrison, 2003).
- Üçüncü olarak - şiddet durumları hakkında somut bir şeyler yapma ve kişisel zihniyetleri ve tutumları değiştirme kararını içeren bir eylem çağrısı (Subramanian, 2016).

**Katılımcı eğitim,** öğrencilere sorgulama, paylaşma ve işbirliği yapma olanağı sağlayan strateji ve yaklaşımları içerir. Öğrenciler, eğitimciyle ve diğer öğrencilerle etkileşime girerler. Bu etkileşim sayesinde, öğrenciler dinleme becerilerini geliştirir, farklı bakış açılarını ifade eder ve dinlerler, bu da perspektiflerini genişletme konusunda önemli bir alıştırmaya olanağı sağlar. Katılımcı öğrenmede bir eğitimci, bir otorite figürü yerine daha çok bir kolaylaştırıcı olarak hareket eder. Eğitimciler, öğrencilere kendi bakış açılarını ifade etmeleri için cesaret vermelidir, daha sonra tartışılan konularla ilgili uygun eylemler almalarını sağlamadan önce. Katılımcı eğitim aynı zamanda, sınıflarda demokratik süreçlerin gözlemlenebilmesi için olanaklar sağlar, bu da demokratik vatandaşlık için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların geliştirilmesine katkıda bulunabilir (Harris ve Morrison, 2003).

Katılımcı eğitimde uygulanabilecek bazı stratejiler tartışma, tartışmalar, diyaloglar, problem çözme, hikaye anlatma, grup paylaşımı, örnek olay çalışmalarıdır (şiddet ve adaletsizlik konusunda gerçek hayat durumlarına dayalı hikayelerin ve senaryoların analizleri. Analizler, bir çözüm önermekle ve öğrencileri problem çözücü konumuna getirmekle takip edilmelidir).

**Kooperatif öğrenme,** grup çalışması ve takım çalışması kullanımının farklı yönlerini içerir ve katılımcılara birlikte çalışma ve öğrenme fırsatları sunar, yarışmak yerine (Subramanian, 2016). Kooperatif öğrenme, işbirliğini teşvik eder, öğrenciler arasındaki iletişim becerilerini ve ilişkileri geliştirir, öğrenme motivasyonunu artırır, bireyciliği zorlar; ve bölücülüğü ve ön yargı duygularını azaltır. Olumlu bir tutum, takım çalışması teşvik eder ve yabancılaşma ve



izolasyon duygularını tersine çevirir. Kooperatif bir sınıfta, öğrenciler birbirlerine güvenmeyi öğrenir ve öğrenme etkinliklerinin başarısı, her birinin katkılarına bağlıdır (Harris & Morrison, 2003).

Katılımcı eğitimde uygulanabilecek bazı öğretim ve öğrenme stratejileri şunlardır: çift paylaşım, simülasyon oyunları, problem çözme, eylem teşvik etme, diyaloglar vb.

**Deneyimsel öğrenme,** sınıfta başlatılan etkinliklerden deneyimle öğrenmeyi ifade eder. Deneyimsel öğrenmede, öğrenciler yaşadıkları deneyim veya etkinlikten fikirler oluşturur ve kendi kavramlarını oluştururlar. Deneyimsel eğitim, esneklik ve süreç odaklı öğretimle karakterize edilen yapılandırmacı yaklaşıma dayanır. Bu yaklaşım, yeni durumlara uyum sağlamaya ve geçmiş deneyimlerden öğrenmeye hazır esnek bir zihniyet yaratır. Bu yaklaşım, öğrenmenin öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştiğine inanır, bilgiyi pasif olarak almak yerine, öğrenciler aynı zamanda anlam oluşturur ve bilgi inşa ederler. Bu, yeni deneyimlere dayanarak davranışı değiştirme ve ayarlama için yer açar.

Katılımcı eğitimde uygulanabilecek bazı stratejiler şunlar olabilir: perspektif alma, rol yapma, problem çözme, pozisyonları dikkate alma, maruz kalma gezileri (adaletsizliğin kurbanlarından hikayeler duyma fırsatı, bu öğrenciler arasında empati ve merhametin gelişmesiyle sonuçlanmalıdır), örnek olay çalışmaları, hikaye anlatma vb.

Tüm sunulan pedagojik yaklaşımların ortak bir noktası vardır, o da öğrencilerin aktif katılımcılar olarak yer almasıdır. Sadece dinleyici değil, öğretim sürecinin ve sonuçlarının aktif katılımcıları ve hareket gücü olarak. Bu, tüm öğrencilerin dahil edilmesinin temel yönlerinden biri olduğu 4R çerçevesiyle kolaylıkla bağlantılı olabilir. Bu bağlamda, yukarıda belirtilen pedagojik yaklaşımları kullanarak, yaşlarına, cinsiyetlerine, cinsel yönelimlerine, dinlerine, etnik kökenlerine, ırklarına, dillerine, sınıflarına vb. bakılmaksızın tüm öğrencilerin; ayrıca daha önce marjinalize edilmiş veya dezavantajlı grupların dahil edilmesi, birçok yolla barışın inşasını destekleyebilir. Ayrıca, bu tür yaklaşımlar, humanist eğitim ve humanist sınıfların oluşturulmasıyla da uyumludur. Humanist bir sınıfta, öğrencilerin sosyal, kişisel ve duygusal büyümesi vurgulanır. Humanistik sınıflarda, bireyler oldukları gibi kabul görürler; değerli ve yetenekli olduklarına dair bir mesaj alırlar, herkesin önemli olduğu ve değerli olduğu anlatılır. Bu şekilde öğrenciler, yeteneklerine inanmaları için kendilerine olan güvenlerini artıracak şekilde özsaygı, olumlu benlik kavramı veya öz imaj geliştirirler. Humanist bir sınıftaki eğitimciler, empatik ve onaylayıcıdır. Öğrencilerinin iyiliği için ilgi ve kaygı gösterirler. Birbirlerine karşı özen, saygı ve empati göstermelerini teşvik ederler. Aynı zamanda, sınıfta çeşitliliğe duyarlılığı teşvik



ederler. Bu tür bir yaklaşım, barışçıl bir toplum oluşturmak için gerekli olan sevgi ve merhametin öğrencilerde yeşermesine yardımcı olacaktır.

### 1.5 Barış İnşası Öğretimi İçin Rehberlik

Daha önce de belirtildiği gibi, barış inşasını öğretmenin tek ve benzersiz bir yolu yoktur. Bu, farklı barış anlayışları, farklı durumlar ve barış inşası üzerinde etkisi olan sayısız faktör nedeniyle. Bu nedenle, barış inşası öğretirken farklı ortamlarda (formal, informal ve non-formal) uygulanabilecek bazı genel ilkeler aşağıda sıralanmıştır:

- **Yerel ve küreseli birleştirin ve öğrencilerin hayatlarına bağlantılar kurun.** Bu, barış inşasının her öğrenci için neden önemli olduğunu ve kişisel hayatıyla nasıl ilişkili olduğunu anlamayı ifade eder. Yerel düzeyde olanları, öğrencilerin günlük yaşamlarına etkileri açısından bölgesel ve küresel düzeyde olup bitenlerle bağlantılandırmak, uluslararası konulara daha büyük bir önem ve daha büyük bir yankı kazandırır.
- **Çoklu perspektiflere vurgu yapın.** Farklı konular hakkında açılan tartışmalar, farklı perspektifler sunar. Bu, aktif dinleme kapasitesini geliştirerek başarılabılır, bu da diğer perspektifleri ve diğer insanların görüşlerini ve sorunlarını anlamaya yardımcı olur. Çoğu zaman, bu sağlıklı bir konuşmanın parçası olarak anlaşılması gereken bir anlaşmazlıkla takip edilebilir.
- **Diyalog becerileri öğretin.** Diyaloglar, tartışmalar ve tartışmalar, açık bir zihin ve aktif dinleme becerilerinin gelişmesi için çok önemlidir. Tartışma, karşıt argümanları dinlemeyi içerir ve bir kazananla sonuçlanmalıdır, diyalogda ise kazanan veya kaybeden yoktur. Diyalogda, dinlemenin amacı, diyalogun konusu hakkındaki anlayışı artırmaktır.
- **Eleştirel Düşünmeyi Teşvik Edin.** Eleştirel düşünme, çeşitli durumlar için indüktif ve dedüktif akıl yürütme kullanmayı; etkileşimin ayrı parçasını ve genel sonuçlarının üretimini analiz etmeyi; inançlar, kanıtlar, argümanlar, iddialar vb. üzerinde etkili analizler yapmayı; bilgi ve argümanlar arasında bağlantılar





kurmayı; en iyi bilgilere dayanarak sonuçlar çıkarmayı; öğrenme deneyimleri ve süreçleri üzerine eleştirel bir şekilde düşünmeyi vb. içerir (Milofsky vd. 2011).

- **Öğrencilere yaratıcılığı kullanarak etkileşimli dersler için teşvik edin.**

Bu, rol yapma, takım çalışması, küçük grup çalışması, deneysel aktiviteler, hikaye anlatma vb. gibi farklı öğretim ve öğrenme tekniklerini kullanarak başarılabılır. Bunlar, çatışma ve barışın farklı yönlerini daha iyi anlamak, onu daha somut hale getirmek, günlük yaşamla ilişkilendirmek ve çatışmayı tanımak, yüzleşmek ve çözmeyi öğrenmek için kullanılır.

- **Bireylere Odaklanın.**

- **Gerçek hikayeleri paylaşın.** İnsanların gerçek durumu ve yaşadıkları deneyim hakkında seslerini duymak, gerçek tehdidi, çatışmanın olumsuz etkilerini anlamak ama aynı zamanda farklı perspektifleri tanımak ve insanları barışçıl ve mantıklı çözümler bulmaya motive etmek için önemlidir.

- **Öğrencilerin güçlü hissetmelerini sağlayın.**

### 1.5 Barış İnşası için Aktivite Örnekleri

Barış inşası aktiviteleri, farklı kriterlere göre (yaş, cinsiyet, etnik ve dini geçmiş, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum vb.) heterojen gruplar için düzenlenebilir. Bu aktiviteler, barış inşası eğitiminin bir parçası olarak yakından ilişkilidir ve toplumsal düzeydeki mekanizmaları daha iyi anlama olanağı sağlar: çatışmanın tüm yönleriyle tanışırız, kişisel rolümüzü ve geçmiş olaylara karşı tutumumuzu daha iyi anlarız, geçmişe ve geçmişteki çatışma ve onunla makul bir şekilde barışmaya nasıl yüzleşileceğini öğreniriz. Bu süreçler, birçok durumda (özellikle savaş veya şiddetli çatışma sonrası durumlarında) siyasi perspektiften kişisel ve duygusal bir perspektife geçilmesini gerektirebilir. Bu, diğer tarafın çok kişisel nedenlerini dinlemeyi, kendi tarafımızı paylaşmayı gerektirir, bu da diğer insanları daha iyi anlamamıza ve bazı noktalarda empati geliştirmemize yol açar.



## BİRBİRİNİ TANIYABİLME İÇİN ETKİNLİKLER

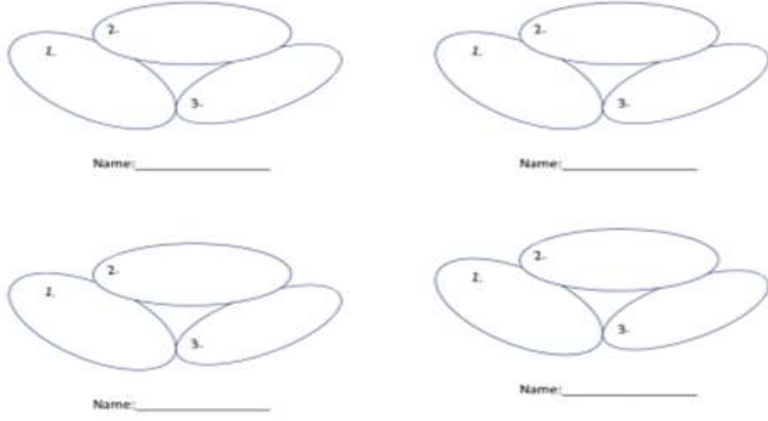
Birbirini tanıma etkinlikleri, birçok durumda son etkinin katılımcıların ve öğrencilerin etkileşim seviyesine ve birbirlerini farklı bağlamlarda ne kadar iyi tanıdıklarına bağlı olduğu için çok önemlidir. Birlikte öğrenen bir öğrenci sınıfı söz konusu olduğunda bile, barış inşası için farklı kişisel yönleriyle birbirlerini tanımak gerekebilir ve önemli olabilir. Bu etkinlikler, birçok durumda, duygusal bir değişim ve kişisel duyguları içeren etkinlikler olduğu için, güvenlik, kabul ve kişisel yönleri paylaşma özgürlüğü yaratma açısından iyi seçilmelidir. Etkinlikler, gruba (katılımcıların birbirlerini daha önce ne kadar iyi tanıdıklarına) iyi ayarlanmış olmalı, çok talepkar olmamalı ve farklı araçların (sözlü, görsel vb.) dengeli bir şekilde kullanılmasını sağlamalıdır.

### Aktivite 1: Karşılıklı Diyalog

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | Tüm katılımcılar bir çember oluşturur. Bir veya daha fazla nedenle kendilerine benzeyen veya farklı olduğunu düşündükleri bir kişi seçmelidirler. Ardından çiftler halinde birlikte kendilerini tartışmalıdırlar. Tartışılacak konular arasında şunlar olabilir: Neden buradayım? Hayatımda ne yapmak istiyorum? Gerçekten neyden keyif alıyorum? Hobim nedir? Hayatımda beni en çok etkileyen olay nedir? Yaşadığım yerde neyi değiştirmek istiyorum vb. |
| <b>Süre</b>     | 25 – 30 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Notlar</b>   | Daha büyük gruplar önünde konuşmaktan rahatsız hisseden insanların bulunduğu gruplar için uygundur.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |



## Aktivite 2: Diyagram

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | <p>Her katılımcı, katılımcı sayısı kadar diyagramın bulunduğu bir kağıt parçası alır (katılımcı başına üç çember). Bir katılımcı için olan her üç çemberde de, diğerleri o kişi için farklı bir soru sormalıdır, örneğin: Nerede yaşıyorsun? En sevdiğin yemek ne? Ana günlük rutinin ne, vb. Her katılımcı diğerlerine yaklaşmalı ve her biri için diyagramı doldurmalıdır.</p> <p>Sorular eğitimciler tarafından verilebilir ya da bir sorunun ne olacağına katılımcılardan biri karar verebilir.</p>  |
| <b>Süre</b>     | 30 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Notlar</b>   | <p>Katılımcıların isimlerini kolayca hatırlamasını sağlar; ilk teması kurmayı kolaylaştırır; insanlar hareket edebilir ve daha özgür bir şekilde iletişim kurabilir, bu da daha iyi bir dinamik sağlar; notlar olarak kağıtları daha sonra bir katılımcıyı hatırlatmak için kullanabilirler. Katılımcılara kendi seçtikleri bir soru koyma olanağı çok eğlenceli olabilir ve birçok farklı soru geleceği için birçok varyasyon olabilir. Bazı durumlarda, katılımcılar için çok ilginç olabilir ve zamanı sınırlamak gerekebilir.</p>                                                       |



### Aktivite 3: İki Doğru , Bir Yanlış

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | Tüm katılımcılar kendileri hakkında 3 şey yazmalıdır - iki doğru ve bir yalan. Bundan sonra, katılımcılar ifadeleri okur ve hangi ifadenin doğru, hangisinin yalan olduğunu belirlemelidir (Örnek: Koşmak istiyorum; İyi bir aşçıyım; Balıkçılığı seviyorum). |
| <b>Süre</b>     | 20 -30 dakika                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Notlar</b>   | Bu etkinlik, insanların birbirlerini daha iyi tanımalarına ve dinleme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bazen rahat bir ortam oluşturmayı desteklemek için çok eğlenceli ve ilginç olabilir.                                                       |

### Aktivite 4: Nasıl Bağlıyız?

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | Tüm katılımcılar sırayla durur, bir kişi önlerine çağrılır. Bu kişi başka bir kişiyi çağırır ve nasıl benzer olduklarını belirler (onları nasıl bağladığını), sonra sıradaki kişi çağrılır vb. Katılımcılar, kendilerini bağlayan açıkça görünmeyen şeyleri bulmaya teşvik edilir. |
| <b>Süre</b>     | 15 – 30 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Notlar</b>   | Bu etkinlik, insanların bir şeye bağlantı kurma olasılığı verdiği gibi katılımcıları diğer durumlarda dikkatlerini çekmeyebilecek özellikleri aramaya teşvik ettiği için çok faydalıdır.                                                                                           |

Üzerinde çalıştığımız bu etkinliklerin amacı, katılımcıların yaşadıkları bağlamı farkında olmalarını ve başkalarının bu çevrede nasıl hissettiğini anlamalarını sağlamaktır (aynı toplumsal bağlam, farklı gruplardan insanlar için farklı etkilere ve aidiyet duygusuna sahip olabilir. Bu da sık sık yanlış anlamalara ve olası çatışmalara yol açabilir.



Bu nedenle, önerilen etkinlikler şunları sağlamalıdır:

- Barış yapımı için ilgili olan toplumsal faaliyetlerin ve süreçlerin haritalanması.
- Önyargı ve farklılıklara duyarlılık
- Ayrımcılık ve diğer şiddet türlerine karşı duyarlılık
- Toplumda ve yurtdışında gerçekleşen olaylarla tanışma ve ortak sorunların haritalandırılması (Franović et al, 2012).

Bu etkinliklerin nihai amacı birbirlerini tanımak, daha iyi anlamak, güven inşa etmek, aidiyet duygusu oluşturmak, empati vb. şeylerdir.

### Aktivite 1: İlişkiler

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | <p>Eğitimci veya moderatör bazı terimleri okur ve tüm katılımcılar, bu terimin kendi için ne anlama geldiğini yazmalıdır. Ardından, tüm yapışkan kağıtlar, terimin altına daha büyük bir kağıda yapıştırılır. Aşağıdaki terimler önerilir: feminizm, kadın politikacılar, gazeteciler, homoseksüeller, ateistler, Müslümanlar, Hristiyanlar, polis memurları, yöneticiler, Avrupalılar, Amerikalılar, siyah insanlar vb.</p> <p>Bu işlemten sonra tüm yapışkan notların (ilişkilendirmelerin) okunması ve bu durumun nasıl görüldüğü, nasıl hissettirdiği, bu ilişkilendirmelerin nereden geldiği gibi konuları tartışma süreci başlar.</p> |
| <b>Süre</b>     | 45 – 60 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Notlar</b>   | <p>Bu etkinliğin amacı, toplumda bazı kalıpları vurgulamak ve bunların ayrımcılıkla ilişkisini belirtmektir. Kimseyi incitmemek için tasarlanmış terimler önerilmiştir ve bazı katılımcıların bu ilişkilendirmelerden rahatsızlık duyma olasılığı yoktur.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |



## Aktivite 2: Otobüs

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | <p>Bu etkinlik, bir otobüs sahnesinin simülasyonunu içerir. Dört gönüllü, bazı rolleri içeren bir kağıda sahiptir: Bebekli bir Çingene kızı; "Eşcinsellik Normaldir" yazılı bir tişört giyen genç bir çocuk; gözleri kapalı bir bayan; markete giden yaşlı bir kadın. Diğer 6 yolcu da bu gruba katılır. Görevleri, bu 4 kişiye karşı kendi yaşamlarında deneyimledikleri sahneler veya toplumun onlara nasıl davrandığını nasıl gördüklerine dayanarak bir sansür olmaksızın davranmaktır.</p> <p>Bu, bir değerlendirme etkinliği ile devam eder: Dört kişi verilen rolde nasıl hissediyor? Diğer altı katılımcı nasıl hissetti? Gözlemciler ne gördü ve nasıl hissetti? Bu etkinliğin amacı neydi?</p> |
| <b>Süre</b>     | 45 – 60 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

## Aktivite 3: Adım

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | <p>Katılımcılara rollerle ilgili kartlar verilir ve bu etkinlik sırasında atanmış role uygun davranmaları istenir. Katılımcılardan, rolün getirebileceği yaşam tarzını ve günlük sorunları ve ihtiyaçları düşünmeleri istenir. Diğerleri kartları ve rolleri göremez. Daha sonra, tüm katılımcılar bir çizgi halinde durur (başlangıç çizgisi). Moderatör daha sonra farklı ifadeleri ve günlük durumları okur. Rolünüze göre cevap evet ise, katılımcılar bir adım ileri atmalıdır. Tüm durumlar okunduktan sonra, katılımcılar pozisyonlarını analiz eder ve rollerini diğer katılımcılara söyler. Rollerini bildikten sonra diğerlerinin nerede konumlandığını belirleyen analizler yapılır.</p> <p>Bu etkinlikten sonra tüm katılımcılar bir daire oluşturur ve tartışır: Nasıl hissettiniz? Hareketiniz hakkında ne düşünüyorsunuz? Son sıralama günlük yaşamla nasıl uyuyor.</p> |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>Aşağıda bazı roller verilmiştir: yalnız işsiz bir anne; banka müdürünün kızı; çok dindar olan ailenizle yaşayan Müslüman bir kızı; HIV pozitif bir kişi; 20 yaşında eşcinsel bir erkeğin; evsiz; TV yıldızı; dağlarda bir köyde yaşayan 19 yaşında bir erkeğin; sosyal evde yaşayan 11 yaşında bir kızın; sosyal yardımla geçinen bir savaş gazisi; yabancı bir ülkede işsiz öğretmensiniz ve dili yeterince iyi konuşmuyorsunuz; hükümette olan bir siyasi partinin gençlik grubunun başkanı; Amerikan büyükelçisinin oğlunuz; büyük bir şirkette yöneticisiniz, vb.</p> <p>Aşağıda sunulan durumlardan bazıları:</p> <p>Hiç finansal zorluk yaşamadınız; TV, internet ve yeterli yiyeceği olan düzgün bir eviniz var; polis sizi durdurursa korkmazsınız; arkadaşlarınızı evinize davet edebilirsiniz; oy kullanma hakkınız var; yurtdışındaki seminerlere katılabilirsiniz; kendinize en az üç ayda bir yeni kıyafetler alabilirsiniz; istediğiniz zaman aşık olabilirsiniz; çocuklarınızın geleceğinden korkmuyorsunuz; yaşadığınız yerde dilinizin ve kültürünüzün takdir edildiğini hissedersiniz; geleceğinizle ilgili olumlu bir görüşünüz var; dışarı çıkabilir ve sinemaya gidebilirsiniz, vb.</p> |
| <b>Süre</b>   | 45 – 60 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Notlar</b> | <p>Bu etkinlik, katılımcıları "başkasının ayakkabısına" koymak ve diğerlerinin neye sahip veya neyi eksik olabileceğini, azınlıklarda veya izole gruplarda yaşayan insanların yaşam tarzının farklı sonuçlarını ve olasılıklarını düşünmelerini sağlamak için çok iyidir. Aynı zamanda hayatta eşit olmayan başlangıç pozisyonlarını ve birçok insanın karşılaştığı zorlukları anlamak için de faydalıdır.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |





Barış inşa etme faaliyetleri, şunları sağlamalıdır:

- Barışın ve her birimizin günlük yaşamımız sırasında barış inşasına nasıl katkıda bulunabileceğinin daha iyi anlaşılmasını.
- Öğrencilere ve gençlere toplumsal yaşamda aktif katılım için harekete geçme ve toplumda sorumluluk alma konusunda yetki verme.
- Deneyimlerin paylaşımı, hataların tanınması ama aynı zamanda barış inşasında olumlu örneklerin ve iyi uygulamaların öğrenilmesi.
- Zıt görüşlere sahip olanlarla diyalog kültürünün geliştirilmesi.
- Şiddetsizliği teşvik etme (Franović ve ark., 2012).

Barış inşası ile ilgili faaliyetlerin, deneyimlerin paylaşımı, düşünce, analiz, tartışma vb. için olanaklar sağlayan daha küçük gruplarda yapılması önerilir.

### Aktivite 1: Farklı ülkelerde barış inşası

|                 |                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | Katılımcılar temsil ettikleri ülkeye göre gruplara ayrılır. Ülkelerinde barış inşasında öncelikleri belirlemeleri gerekir. Bu, tüm grup önünde sunulur. Ardından, farklı ülkeler arasındaki benzerliklerin tartışılması ve analizi yapılır. |
| <b>Süre</b>     | 45 süre                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Notlar</b>   | Küçük gruplarda çalışmanız tavsiye edilir.                                                                                                                                                                                                  |

### Aktivite 3: Alternatifler

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | İlk adım, tüm grupta "Toplumunuz ve ülkenizde durumu nasıl tanımlarsınız?" sorusu etrafında beyin fırtınası yapmaktır. Ardından, toplumunuzda ve ülkenizde memnun olmadığınız şeyleri belirleriz.<br><br>İkinci adım, tüm grup içinde "Alternatifler nelerdir? Memnun olmadığımız şeyleri değiştirmek için ne yapabiliriz?" konusunu tartışmaktır. Eğitimci veya moderatör önerilen alternatifleri not alır. Amaç, mümkün olduğunca çok alternatif bulmaktır. |
| <b>Süre</b>     | 30 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |



### Aktivite 3: Barış İnşası ve Ben

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | <p>Her katılımcı aşağıdaki soruları düşünür: Barışın inşası söz konusu olduğunda benim için en karmaşık olan nedir ve beni en çok rahatsız eden nedir? Bu süreçte benim için açık olmayan ve anlaşılmayan nedir? Korkularım ve kararsızlıklarım nelerdir?</p> <p>Büyük bir kağıda tüm katılımcılar aşağıdaki kategoriler altına yapışkan not ekler veya görüşlerini yazarlar: "Beni kafamı karıştırıyor..."; "Beni sinirlendiriyor..."; "Benim için bir zorluk..."; "Barışın inşasına nasıl katkıda bulunurum?"; "Korkularım..."; "Benim için en önemli şey..."</p> <p>Tüm cevaplar toplandıktan sonra katılımcılar arasında yazılanlar, neyi yorumlamak istediğimiz vb. konusunda açık bir tartışma yapılır.</p> |
| <b>Süre</b>     | 40 – 50 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Notlar</b>   | Gerekli malzemeler: büyük kağıt, yapışkan notlar, renkli kalemler                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

### Aktivite 4: Büyük barometre Etik olan nedir/olmayan nedir? Barış İnşası nedir/olmayan nedir?

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | <p>Odada iki farklı taraf oluşturuyoruz - bir taraf tamamen ifadeye katılırken ve karşı tarafta ifadeye tamamen katılmama (Tamamen katılıyorum/Tamamen katılmıyorum). Bu durumda, iki kategori vardır: Etik/Değil Etik. Bu iki taraf arasında birçok farklı pozisyon vardır. Eğitimci veya moderatör, katılımcıların bir pozisyon almasına ve neden böyle bir pozisyon seçtiklerini açıklamalarına neden olan ifadeleri okur. Pozisyonlar, görüşümüze dayalı olarak değişecektir. Açıklamada, diğer katılımcıların seçimlerine katılım veya katılmama görüşünü ifade etmeden görüşümüzü ifade etmek</p> |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|               | <p>önemlidir.</p> <p>Ele alınması gereken bazı durumlar şunlardır: Barış kurma ekonomiden bir parçadır; İdealleri tanıtmak için halk yıldızlarıyla işbirliği yapmak; Finansmanı yapanın emrinde programlar geliştirme; barış kurma konusunda yaşamak ve para kazanmak; ülkenin en pahalı oteline gençler için seminerler düzenleme vb.</p> <p>Barış inşası için bazı durumlar şunlardır: Dini kurumlar; kişisel kimliği vurgulama; feminizm; hafif uyuşturucuların yasallaştırılması; vatanseverlik; insani yardım; barış aktivizmi; eşcinsel çiftlerin çocuklarını evlat edinmesi; okullarda din dersinin başlatılması; pilot, psikolog, hakim, başkan, büyük gibi mesleklerde kadınlar; küreselleşme; gelenek; ordu içinde kadınların eşitliği.</p> |
| <b>Süre</b>   | 40 – 60dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Notlar</b> | Barometrenin amacı çözümleri bulmak veya doğru veya yanlış cevapları belirlemek değil, görüşleri, deneyimleri değiştirmek ve bazı konular hakkında yakın görüşlerin bile tamamen farklı bir anlayış veya deneyime dayanabileceğini anlamaktır. Bu teknikle ilgili başlıca sorun, farklılıklarına veya benzerliklerine rağmen diğer insanların pozisyonlarını anlamaktır.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

#### **Aktivite 5: Neden barış ve uzlaşma?**

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Aktivite</b> | Katılımcılar, uzlaşmanın neden gerektiğini birine açıklamak zorunda oldukları bir durumda olduklarını hayal etmelidirler ve bu konuda yeterince argüman bulmalıdırlar. Gruptan bir kişi uzlaşmaya karşı kuşkulu olmalı ve her argümanın ayrıntılı olarak açıklanmasını ve anlaşılır ve kabul edilebilir hale gelinceye kadar soru sormalıdır. Argümanlar tahtaya yazılır. |
| <b>Süre</b>     | 20 – 25 dakika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |



## BÖLÜM 2 – Barış İnşası için Temel Beceriler

### 2.1. Bu bölümün amacı

Resmi ve resmi olmayan bağlamlarda gençlerle çalışan eğitimcileri, barış eğitimi temel becerilerinin ayrıntılı ancak anlaşılabilir bir genel bakışı ile birlikte bu becerileri geliştirmek için kullanılabilecek aktivitelerin örnekleri ile donatmaktır. Her beceri izole bir şekilde ele alınmamalı, ancak gençlerin öğrenmelerinin bilişsel, sosyo-duygusal ve davranışsal öğrenmenin farklı alanlarını içeren bütünsel bir yaklaşımı kapsayan bir çerçevenin parçası olarak düşünülmelidir. Eğitimci, bir ders boyunca tüm becerileri hedeflemek imkansız olabilir, ancak uzun vadeli bir kursun süresi boyunca bunlardan birkaçını bir araya getirmek mümkündür. Bu bölüm, eğitimcileri, 21. yüzyıl barış inşası becerileri araç kutusunu sağlar ve öğretim sürecine başlamadan önce, eğitim materyali tasarlar ve geliştirirken kullanabilecekleri bir dizi beceri ile donatır, aynı zamanda öğretim süreci sırasında ve sonrasında yani öğretimleri sırasında düşündüklerinde ve uyarladıklarında (tercihen öğrencilerin geri bildirimlerini içerecek şekilde) sunulduğunda. Bu bölüm, eğitimciler için bir beceri seti sunar - 21. yüzyılın barış inşası becerileri için bir araç kutusu - bu becerilerin tamamını hedeflemek bir ders boyunca mümkün olmayabilir, ancak uzun vadeli bir kursun süresi boyunca birkaçını bir araya getirmek mümkündür. Bu nedenle, eğitimci, materyal tasarlar ve geliştirirken, öğretim süreci sırasında ve sonrasında derslerini düşünürken ve adapte ederken (tercihen öğrencilerin geri bildirimlerini içerecek şekilde) kullanabileceği bir beceri seti sunar. Bu bölüm, eğitimciler hedeflense de, eğitimle ilgili diğer paydaşlar için de yararlı olabilir, bu da eğitim bakanlıkları, ulusal müfredat otoriteleri, ders kitabı yazarları ve yayıncıları ile ilgilenebilir ve ayrıca barışın pedagojilerine ilgi duyan öğrencilere yöneliktir.

Bu bölüm şu şekilde yapılandırılmıştır. İlk olarak, bu araç kutusunun neden önemli olduğunu ve üniversite öğrencileri ile çalışan, resmi (örneğin Üniversiteler) ve resmi olmayan (örneğin STK'lar) bağlamlarda çalışan eğitimcilerin barış inşası yetkinliklerini geliştirmeyi düşünmeleri gerektiğini açıklayarak başlıyoruz. Bunu yaparken, barış eğitimi ile ilgili yaygın yanlışları çürütmeyi, etkisinin genellikle düşünüldüğünden çok daha geniş olabileceğini göstermeyi önemli bulduk. Ardından, bölümün ikinci kısmına geçiyoruz, bu kısım ana becerilerin genel bir bakışını sunar ve her bir becerinin kısa bir açıklamasını ve neden barış eğitimi için önemli olduğunu açıklar. Deneyimimize göre, özellikle resmi yükseköğretim eğitimi eğitimcileri tarafından sıklıkla vurgulanmamış olan öğrenmenin sosyo-duygusal alanına özel vurgu yapıyoruz. Bölümün üçüncü kısmı, okuyucuya bu becerileri geliştirmek için kullanılabilecek bazı yüz yüze ve çevrimiçi aktivite ve strateji örnekleri sunar.



## **2.2. Bu araç neden önemli?**

### **2.2.1 Barış inşası eğitiminin birçok yüzü**

Barış inşası eğitiminin gizemli doğası ve sağladığı faydalar, projenin önceki çıktılarında ayrıntılı bir şekilde tartışılmıştır (bkz. PR1; ayrıca Bar-Tal 2002'ye bakınız). Barış inşası eğitiminde kullanılabilecek sabit bir kılavuz veya 'herkese uyan' bir sistem yoktur. Barış inşası eğitiminin, gerçekleştirildiği sosyo-politik bağlama bağlı olarak çeşitli amaçları ve tezahürleri (ve engelleri) vardır: barış eğitimi, çözümsüz çatışmalar yaşayan veya yakın zamanda savaştan çıkmış olan ülkelerde, yıllardır demokratik istikrarın tadını çıkaran ülkelerle karşılaştırıldığında farklılık gösterir (Salomon 2002). Örneğin, Kıbrıs, Lübnan, Bosna-Hersek, Kolombiya veya Kuzey İrlanda gibi çatışma etkisi altındaki toplumlardaki barış eğitimi, Yeni Zelanda, ABD, Fransa, İsveç veya Norveç gibi ülkelerle karşılaştırıldığında farklı vurgulara ve barış inşası eğitiminde farklı zorluklara sahip olacaktır. Örneğin, Kıbrıs'ta barış inşası eğitimi, etnik uzlaşma üzerine odaklanabilir ve şiddetli çatışmaya bağlı acı veren tarihsel travmalarla ilişkilendirilen konuları ele alabilirken, Norveç'teki barış eğitimi, sağcı aşırılığın önlenmesine odaklanabilir ve 22 Temmuz 2011'deki terör saldırısının ulusal travmasıyla başa çıkmayı içerebilir.

Diğer bir deyişle, bir 'şiddet kültürü', geleneksel anlamda çatışma yaşayan ülkelerde değil, aksine, pandemi, popülizm artışı, İslamcı ve aşırı sağ terör saldırıları gibi faktörler dünya genelinde hatta demokratik göstergeleri güçlü olan ülkelerde bile 'bir barış kültürü' geliştirmenin önemini göstermiştir. Ayrıca, yankı odaları, yanıltıcı bilgi, sahte haberler, çevrimiçi radikalleşme ve sözde Büyük Teknoloji şirketleri tarafından demokrasi ve insan haklarına yöneltilen artan tehditlerin yaşandığı bir çağda, bilim adamları ve uygulayıcılar, eleştirel medya ve algoritmik okuryazarlık üzerinde odaklanarak 'Yapay Zeka ve Büyük Veri etiğinin temel bir yeniden düşünülmesini' talep etmişlerdir (Christodoulou ve Iordanou 2021, s.2).

### **2.2.2 Bir eğitimci olarak barış inşası eğitimi neden önemsemelisiniz?**

Dünya sorunlarının birbirine bağlı ve uluslararası niteliği, siber suçlar, iklim krizi, salgınlar ve pandemiler, finansal krizler vb. gibi sorunlardaki artış, artık ülke sınırları içinde kalmayan bu zorlukları etkili bir şekilde ele almak için işbirliği, diplomasi ve eğitim gerekliliğini göstermiştir. Bu aynı zamanda #BlackLivesMatter, #FridaysForFuture ve #MeToo hareketleri - cinsiyetçilik, ırkçılık, çevresel tahribat ve diğer ayrımcılık, baskı ve şiddet biçimleriyle mücadele gibi birçok sosyal protesto hareketinin ulusal sınırları aşarak yayıldığını da açıklar.



Eğitim, yapısal adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri düzeltmek için tek bir çözüm değildir, ancak öğrencilere insan onurunu, insan haklarını, doğanın haklarını, hukukun üstünlüğünü, empatiyi ve dayanışmayı değerlendirmelerini sağlamak gibi demokratik yeteneklerle donatmak, gençlerin bilinçli kararlar almasına ve değişen dünya etrafında sorumlu, esnek ve saygılı bir şekilde katılım göstermelerine olanak tanır ve güçlendirir (UNESCO 2014; Avrupa Konseyi 2016). Farklı kuruluşlar barış inşası eğitimini farklı kavramlar ve isimleri değişen odaklarla kullanabilirler. Barış eğitimi, demokrasi ve insan hakları eğitimi, küresel vatandaşlık eğitimi, sürdürülebilir kalkınma eğitimi vb., ancak temel amaç aynıdır: **herkes için daha sürdürülebilir, adil ve barışçıl bir gelecek sağlamak.**

Barış eğitimini benimsemek ve öğretim uygulamalarına yerleştirmek, birbirine bağlı dört düzeyde faydalıdır: **(1) eğitimci için, (2) öğrenen için ve geniş anlamıyla (3) eğitim kurumu için ve (4) ait oldukları toplum için.** Ancak, bu faydalar, barış eğitimi bütünsel bir şekilde uygulandığında meyve verir (bu projenin PR5 'Alliance Roadmap'ini bu konuda nasıl başarılı olabileceğinizle ilgili pratik ipuçları için inceleyin). Örneğin, kendi rehberlerinin/ders verenlerinin cinsiyetçi bir şekilde konuştuğu veya davrandığı veya kendi üniversitelerinin kurumsal ayrımcılığa uğradığı bir durumda, öğrencilere demokratik bir şekilde davranmalarını ve insan haklarının farkında olmalarını söylemeye çalışmak zordur. Barış eğitimini uygulayabilmek için, eğitimci ve kurum/organizasyonlar kendi söylediklerini uygulamak zorundadır. Ayrıca, kendi eğitimsel veya toplumsal bağlamları bunu sunmadığında veya barış inşası eğitimi, eğitimlerinin yalnızca bir parçası olduğunda, Bar-Tal'ın 'eğitimsel yönelim' (2002) olarak adlandırdığı şeyin bir parçası olarak derslerine düzgün bir şekilde yerleştirilmesine kıyasla uygun öğretmen eğitimi almak eğitimci için bir zorluk olmaya devam etmektedir.

Aslında, uygun eğitim ve kaynaklara erişim, eğitimcilerin barış eğitimini öğretirken karşılaştıkları zorlukları tartışırken sıkça bahsettikleri konulardan biridir. Öğretmenlerle yapılan araştırmalar, barış eğitimini öğretme konusundaki dirençlerinin, hassas ve tartışmalı konuları ele almayı gerektirmesinden kaynaklandığını ortaya koydu ve bununla ilgiliydiler:

*"Öğretmenler, sınıfta tartışmalı konularla ilişkilendirmenin kendilerine veya öğrencilerine olumsuz etki edebileceğinden kaygılıdır. Diğer bahsedilen zorluklar arasında zaman eksikliği ve belki de daha önemlisi, öğretmenlerin kendi hassasiyetleri ve tartışmalı bir konuyla başa çıkma konusundaki*







*rahatsızlıkları yer almaktadır." (Christodoulou ve Zembylas 2022).*

Bu nedenle, bu araç kutusu, eğitimciler için barış eğitimi dünyasının çeşitli ve geniş alanlarına giriş rehberi olarak işlev görebilir ve onların bazı endişelerini hafifletebilir. Burada analiz edilen beceriler, eğitimcinin kendi kör noktalarını, duygusal tetikleyicilerini, bilinçsiz önyargılarını veya "bagajlarını", iyileştirme alanlarını vb. belirlemede onlara yardımcı olacak ve bu beceriler eğitim verenlerin öğrencilerini geliştirmeye teşvik etmeden önce kendilerini geliştirmeye çalışmaları gereken becerilerdir. Bu, ilkökul veya ortaokul eğitime göre, yükseköğretim öğretmenleri için öğretmen eğitiminin bazı bağlamlarda zorunlu olmadığı (eğitim departmanları genellikle istisnadır) veya ilkökul veya ortaokul eğitimiyle karşılaştırıldığında o kadar kurumsallaştırılmamış ve izlenmemiş / değerlendirilmemiş olduğu durumlarda daha da önemli hale gelir.

Daha da önemlisi, barışı inşa eğitimi, öğrencileri 21. yüzyılın karşılıklı bağlantılı zorluklarına hazırlayarak 'ikinci amaçlı öğrenme' olarak adlandırılan şeyi teşvik ettiği için öğrenciler için faydalıdır:

*'Öğrencilerin konu bilgisi ve becerileri edindiği ve aynı zamanda toplumun sürdürülebilir bir dönüşümüne nasıl katkı sağlayacaklarını, çevreye derin bir saygı ve herkesin haysiyetine saygı duymayı öğrendikleri bir yer' (UNESCO MGIEP 2017, p.19).*

Bu yaklaşım, öğrenci merkezli öğrenme ile uyumlu bir şekildedir; yani öğrenciler artık bilgiyi pasif bir şekilde almayan, eğitimci tarafından aktarılan bilgiyi kabul eden kişiler değildir (Paulo Freire'in ünlü "bankacılık modeli" olarak adlandırdığı şey) ve bunun yerine deneyimsel ve katılımcı öğrenme yoluyla merkez sahneye çıkarlar ve etkinlik kazanırlar. Barışı inşa eğitimi becerileri, öğrenci öz farkındalığını ve öz yansımayı teşvik eder ki bu da öğrenci merkezli öğrenme için gereklidir. Öğrencilere kendi öğrenme yolculukları için sorumluluk ve özerklik almak ve sorunları çözmek ve çatışmaları çözmek için yaratıcılıklarını kullanmaları teşvik edilir. Bu nedenle eğitimciler, barışı inşa eğitimini derslerine entegre etmekten fayda sağlayabilirler, çünkü bu derslerini daha az soyut, daha etkileşimli, öğrencilerin günlük deneyimleri ve bağlamlarına daha fazla bağlı ve dolayısıyla daha anlamlı ve etkili hale getirecektir.

Barışı inşa eğitimi, eğitimsel bir yönlendirme olarak, bir gecede gerçekleşmez. Zorlu konuşmaları içeren özellikle eleştirel pedagojilerle birlikte sürekli, uzun vadeli bir süreç gerektirir: 'amaç, zorlu konuşmaların (siyasi, ekonomik, dini ve kültürel karmaşıklıklara dikkat ederek) gerçekleşebileceği zihinsel, duygusal ve ilişkisel yetenekleri/alanları geliştirmektir' (Christodoulou ve Zembylas 2022).





Sınıfta 'güvenli alanlar' yaratmanın yanı sıra, öğrencilerin çoğunluğun görüşleriyle veya eğitimcinin görüşleriyle uyumlu olup olmadığına bakmaksızın görüşlerini ifade etmeye yetkilendikleri '**cesur alanlar**' yaratmak önemlidir. Sonuçta, farklı inançlar, dünya görüşleri ve uygulamalara açıklık ve saygı, herhangi bir demokratik vatandaş için önemli bir yetkinliktir.



### **2.2.3 Barış inşası eğitimiyle ilgili yaygın yanlış anlamaların ve efsanelerin çürütülmesi**

Eğitimde barışın temel becerilerini keşfetmeden önce, eğitim genelinde ve özellikle yükseköğretim bağlamında barış eğitimi ile ilgili yaygın yanlış anlamaları ve efsaneleri sunmak önemlidir. Şekil 2.1, dört yaygın yanlış anlamayı ve ardından bu yanlış anlamaları çürütmeye yönelik bölümü sunar.



**Varsayım No.1:** Gençler üniversiteye gittiklerinde zaten inanç ve tutumlarını oluşturmuşlardır ve bunlar nadiren değişir.

**Varsayım No. 2:** Empati kişinin karakterinin doğasında olan bir özelliktir ve öğretilemez veya geliştirilemez.

**Varsayım No.3:** Barış inşası eğitimi yalnızca savaştan etkilenen ülkeler için geçerlidir.

**Varsayım No.4:** Barış inşası eğitimi yalnızca sosyal bilimler, eğitim ve beşeri bilimler dersleriyle ilgilidir.

Şekil 2.1. Barış inşası eğitimiyle ilgili yaygın efsanelerin/yanlış anlamaların bir listesi.

İlk olarak, genç insanların tutumlarının değişemeyeceğini gösteren bilimsel bir kanıt bulunmamaktadır. Aslında, inançları ve pozisyonları yeniden değerlendirme yeteneği, 21. yüzyıl için önemli bir beceri olan ve eğitimcilerin öğrencilerini geliştirmelerini teşvik etmeleri gereken bir beceridir. Normlar, değerler, bilgi ve konumlar toplumsal olarak inşa edilmiştir ve yeniden yapılandırılması mümkündür. Öğrenmeyi, gelişmeyi veya dönüşmeyi durdurabileceğiniz bir yaş yoktur.

İkinci olarak, bazı insanların diğerlerine göre daha fazla empatiye sahip olduğunu gösteren bilimsel kanıtlar bulunsada, empatinin eğitim müdahaleleri aracılığıyla öğretilabileceğini ve öğrenilebileceğini gösteren kanıtlar da vardır (Riess 2022; bkz. ayrıca Demetriou 2023). Son dönem araştırmaların birkaçı, doğru büyüme zihniyetinin yetiştirilmesinin, yani empatinizi geliştirmek isteme isteğinin artmasında bir etken olarak işlev görebileceğini göstermektedir. Başka bir deyişle, 'empatinizi artırmak için ilk adım, bir büyüme zihniyetini benimsemek ve empati konusunda gelişebileceğinize inanmaktır' (bu araştırmanın örnekleri için bkz. Abramson 2021).



Üçüncü olarak, yukarıda belirtildiği gibi, barış eğitimi, barış kültürünü geliştirmek özellikle bugünün kutuplaşmış ve kutuplaştırıcı dijital dünyasında, sözde güçlü demokrasilerde bile önemlidir. Barış eğitimi dinamikleri, barışın durumuna (olumlu vs olumsuz) ve tarihî ve sosyo-politik bağlama, hukukun üstünlüğüne vb. bağlı olarak ülkeden ülkeye değişebilir, ancak barış eğitiminin yalnızca şiddetli çatışma veya savaş içinde bulunan ülkelerle ilgili olduğu bir yanılgıdır. Yapısal ırkçılık, cinsiyetçilik ve siyasi şiddet kültürü, savaşın içinde olmayan ülkelerde de var olabilir. İletişim, eleştirel düşünme ve gerçekleri kontrol etme gibi barış inşası becerileri, insan haklarının saygı gördüğü ve gençlerin potansiyellerine ulaşabildiği bir barış kültürü için temel yetkinliklerdir.

Dördüncü olarak, sıkça, dar disiplin sınırları vurgusu, barış eğitiminden yalnızca sosyal bilimler veya beşeri bilimler öğrencilerinin ve eğitimcilerinin faydalanabileceği anlamına gelirken, STEM konularındaki eğitimciler ve öğrencilerin dışlandığı bir yanlış anlama sonucu doğar. Bu bir yanılgının sonucudur. Bazı konuların diğerlerine göre barış inşası yönünden daha uygun olabileceği doğru olsa da, barış eğitimi becerilerinin ve prensiplerinin her konuya entegre edilebileceği bir gerçektir. Örneğin, matematik, öğrencilere ayrımcılığı ve adaletsizlikleri tanımlamalarına ve nicelendirmelerine olanak tanıyabilen ölçüm araçları sunabilirken, aynı zamanda matematiğin çevrelerindeki dünyayla nasıl ilişkili olabileceğini gösterebilir (ders planları örnekleri için bkz. UNESCO MGIEP 2017, Matematik üzerine İkinci Bölüm). Ancak, STEM konularının eğitimcilerini, barış eğitimi becerilerini entegre etmek için resmi veya resmi olmayan müfredatlarını yeniden tasarlamaları konusunda teşvik etmek ve desteklemek için daha fazla çalışma yapılması gerekmektedir.

### 2.3. 21. yüzyılın temel barış inşası becerileri

Temel barış inşa etme becerileri nelerdir ve bunların barış inşasıyla nasıl bir ilişkisi var? Bu bölümde, üç öğrenme alanını kapsayan 21. yüzyıl için temel barış inşası eğitimi becerilerine genel bir bakış sunuyoruz:

Bilişsel Alan:

- Öğrenci, ilgili bilgiyi, **eleştirel düşünme becerilerini** ve kendisini, diğerlerini ve çevresindeki dünyayı **eleştirel bir anlayışla** kazanır.
- Bu, **insan hakları, demokrasi, adalet, (cinsiyet) eşitliği ve hukukun üstünlüğü kavramlarını, medya ve algoritmik okuryazarlığı** ve farklı sorunların yerel, ulusal ve küresel düzeyde nasıl **bağlantılı** olduğunun anlaşılmasını içerir.
- Öğrenci, **içsel barışın, diğerleriyle barışın ve doğa ile barışın** önemini ve **çatışma çözme becerilerinin** temel ilke ve kurallarını anlar.



#### Sosyo-duygusal Alan:

- Öğrenci, **saygılı diyalog** yoluyla yapıcı ve olumlu bir şekilde diğerleriyle iletişim kurabilir ve bağlantı kurabilir (etkili dinleme, saygılı bir şekilde farklı düşünme, tepki verme yerine reaksiyon gösterme).
- Öğrenci, **çeşitliliği kucaklayabilir** ve farklı inançlara, dünya görüşlerine ve uygulamalara saygılıdır.
- Öğrenci, **rahatsızlık pedagojilerini** kabul edebilir ve duygusal öz farkındalığa sahiptir.
- Öğrenci, diğerleriyle **empati** yapabilme yeteneğine sahiptir ve bu yeteneği gösterebilir.

#### Davranışsal Alan:

- Öğrenci, daha barışçıl ve sosyal olarak adil bir dünya için yerel, ulusal ve küresel düzeylerde etkili, **işbirlikçi ve sorumlu bir şekilde hareket edebilir.**
- Öğrenci, inanç veya dünya görüşlerindeki farklılıklara rağmen, diğer bireyler veya gruplarla **uzlaşma, müzakere ve çatışma çözme becerilerini uygulayabilir** ve onlarla bir arada yaşayabilir.

Bu becerilerden her biri, örneğin eleştirel düşünme becerileri, çatışma çözme becerileri, iletişim becerileri, empati, iş birliği yapma vb., daha geniş kavramlar olan demokratik bir kültür oluşturma veya sürdürülebilir kalkınma için eğitim gibi daha geniş yönler hakkında ayrıntılı olarak incelenmiştir (bkz. CoE 2018a ve UNESCO MGIEP 2017, Giriş). Yukarıdaki liste, barış eğitiminin belirli bir yönüyle daha doğrudan ilgili olan becerileri içerir. Her beceri için belirli 'tanımlayıcılar' da geliştirilmiştir ve bu tanımlayıcılar, belirli bir yeterlilik seviyesine sahip bir kişinin somut gözlemlenebilir tutumlarını veya davranışlarını gösteren örneklerle ilgilidir (bkz. CoE 2018b).



Bu bölümün geri kalan kısmında, özellikle üniversite düzeyindeki eğitimcilerin sıklıkla not verme ve bilişsel düzeyde başarıya odaklandıkları veya sosyo-duygusal öğrenmenin kendi müfredatlarının bir parçası olmadığını düşündükleri (veya olmaması gerektiğini düşündükleri) bir şey



olarak gördükleri deneyimlerimize dayalı olarak, öğrenmenin sosyo-duygusal alanına dahil olan birbirine bağlı becerileri ve pedagojileri detaylı bir şekilde analiz ediyoruz.

### **Saygılı diyalog**

Saygılı diyalog, barış eğitimi için özellikle önemlidir, çünkü günümüzün kutuplaştırıcı ve kutuplaştırılmış dijital, aynı zamanda çok kültürlü dünyasında, sık sık hassas, tartışmalı ve çekişmeli konuları içeren tartışmalar bulunmaktadır. Savaş bölgelerinde, çatışma veya son çatışma toplumlarında, bu beceriler, çatışma ile ilgili tartışmalı tarihî anlatımları tartışırken daha da önemlidir: çatışmanın tarih içinde tam olarak ne zaman başladığına, çatışmanın nedenlerine, failer/mağdurlara, adaletin nasıl sağlanması gerektiğine, gelecekte çatışmanın nasıl çözülmesi gerektiğine dair tartışmalar bulunmaktadır. Çatışmanın bu yönleri genellikle güçlü duyguları tetikler ve tartışmalar kolayca saygısız, hararetli tartışmalara ve hatta kişisel hakaretlere dönüşebilir. Bu tür tartışmalar genellikle katılımcılarda uzun süreli etkiler bırakır ve sonraki tartışmalara katıldıklarında daha da duyarlı hale gelirler. Ayrıca, çevrimiçi alanlar, bir yandan insanlara cümlelerini yeniden düşünme ve düzenleme yeteneği vermenin faydasına sahipken, diğer yandan kişilerin bir ekranın arkasına veya anonimliklerinin arkasına gizlenerek nefret söyleminin ve saygısız diyalogun kullanımını kötüleştirebilir. Tüm bu nedenlerle iletişim becerileri ve özellikle saygılı diyaloga katılma yeteneği, bir barış kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır.

İletişim becerileri öğretirken, öğrencilere saygılı diyalogun tam olarak ne olduğunu anlamalarına yardımcı olmak genellikle öğrencilere saygısız diyalogun ne olduğunu göstererek ve bunun üzerinde düşüncelerini isteyerek faydalı olur: Saygısız diyalog nasıl görünüyor ve nasıl hissettiriyor? (Ayrıca aşağıdaki 2.4. bölümde ilgili etkinliği de görün). Saygısız diyalog, diğer kişiyi sürekli olarak kesmekten, diğer kişiye konuşma veya düşünme için zaman veya alan tanımamaktan, söylediklerini aktif olarak dinlememekten, ancak onlara kendi görüşünüzü dayatmaya çalışmak için yapacağınız sonraki argümanı düşünmeye başlamak gibi farklı yollarla kendini gösterebilir. Aslında, bu tür saygısız iletişim biçimlerinde sıkça "amaç, kendi görüşlerinin başkalarının görüşleri üzerindeki "üstünlüğünü" kanıtlamaya çalışarak diğer kişiyi "yenmek"tir veya daha fazla zorlayıcı bir şekilde, "amaç, diğer kişiyi kendi pozisyonlarını terk etmeye ve kendi pozisyonlarını kabul etmeye zorlamak veya baskı yapmaktır" (CoE 2018a, s.24).

Her iki durumda da, diğer kişinin görüşleriyle ilgili saygı ve uygun katılım eksikliği bulunur ve bu olumlu bir tutum ve samimi bir katılıma isteklilik olmadan, diyalog



temel özünü ve etkinliğini kaybeder: saygı olmadan öncelikle yeni bir şey öğrenme veya mevcut bir soruna yeni bir bakış açısı kazanma fırsatınızı kaybedersiniz, ikincisi, bir bireyin, görüşlerinin sizinkinden farklı olmalarına bakılmaksızın, insanlık onurunun temel değerini tanımamak ve kabul etmemekten kaynaklanır. (Bu aynı zamanda bu bölümde sonraki olarak ele alınan çokkültürlülüğe açıklık veya hoşgörüyü sahip olma ile de ilişkilidir). Burada öğrenciler, insan hakları hakkında iyi bir bilişsel anlayışa sahip olmaktan ve düşünce özgürlüğü ile nefret söylemi arasındaki farkı düşünmekten fayda sağlarlar. Eğitimci ayrıca, her yıl veya sınıf veya atölye çalışmasının başında saygılı diyalogun ne kadar önemli olduğuna dair temel kuralların belirlenmesine ve açık, güvenilir ve güvenli bir pedagojik alan oluşturmak için zaman ayırmaktan emin olmalıdır.



**Saygılı diyalog**, aktif dinleme, saygılı bir şekilde farklı düşünme ve tepki verme yerine reaksiyon gösterme olmak üzere üç bileşene sahip olarak görülebilir.

Aktif dinleme, birkaç öğeye sahiptir ancak temel fikir, diğer kişinin söyledikleriyle aktif bir şekilde ilgilendiğiniz, derinlemesine işlediğiniz ve sadece kesmek ve hızlıca cevap verebilmek için dinlemediğinizdir.

Saygılı bir şekilde farklı düşünmek, biriyle 'farklı düşünmeyi kabul etme' yeteneği ile

ilgilidir; kişi ne dediğinizle ilgili farklı düşünüyor, ancak bunu kişisel olarak almıyor veya diğer kişi hakkında kişisel değerlendirmelerde bulunmuyorsunuz. Onları ikna etmeye zorlayıcı bir şekilde fikirlerini değiştirmeye çalışmıyorsunuz. İnsanlık onurunu ve belirli bir konuda kendi pozisyonlarına ve inançlarına sahip olma hakkını değerli buluyorsunuz.

Son olarak, tepki vermek, reaksiyon göstermekten farklıdır; reaksiyon, birinin içgüdüsel olarak tepki verdiği bir durumdur, bir refleks tepki gibi ve temel olarak duygusal (ve bazen fiziksel), aceleci bir tepkidir (örneğin, şok, iğrenme, öfke, utanç gibi tepkiler verebilir ve hızlı kalp atışı, kızarmış yüz, parmak sallama, göz yaşarması, bağırma gibi fiziksel tepkiler olabilir) Bununla birlikte, tepki vermek, yapıcı, düşünceli, iyi işlenmiş bir yaklaşım içerir ve duygusal zeka gerektirir. Tepki vermek kolay değildir, özellikle güçlü duygusal tepkilere neden olabilecek zorlu tartışmaları içeriyorsa. Ancak geliştirilmesi faydalı bir beceridir. Tepki vermek, birinin dikkatlice ve mantıklı bir şekilde düşünmesi, kendisini yüksek





duygusal bir durumda neyin yerleştirdiğini belirlemesi ve genellikle 'duygusal termometre' olarak adlandırılan şeyi düşürmeye çalışması için zaman ve alan gerektirir ve sunar.

### **Çeşitliliğe açıklık ve farklılıklara saygı**

Çeşitliliğe açık olma veya çeşitliliği tolere etme yeteneği, özellikle çok kültürlü, birbirine bağlı ve yüksek derecede küreselleşmiş bir dünyada son derece önemlidir. Bu açıklık, insanlık onurunun temel değerini tanıyan ve her insanın kendi görüşlerine, tercihlerine ve yaşam tarzına sahip olduğunu kabul eden bir tutumu ve yönelimi tanımlar - başkalarının insan haklarını ihlal etmediği veya ihlal etme tehdidi olmadığı sürece. Bu açıklık, kültürel çoğulculuğu ve çeşitliliği toplum için bir varlık olarak görür ve tehdit olarak değil, insanlar arasında eşit olarak etkileşimde bulunmalarını teşvik eder. Bu, insanların farklı olma hakkına ve kendi bakış açılarını, görüşlerini, inançlarını ve düşüncelerini seçme hakkına sahip olduğunu kabul eder.

Avrupa Konseyi'ne göre (2018a), bu açıklık şu beş unsur içerir:

1. Kendi kültürel çeşitliliğe ve kendi dünya görüşlerine, inançlara, değerlere ve uygulamalardan farklı olanlara karşı hassasiyet.
2. Diğer kültürel yönelimleri ve bağları ile diğer dünya görüşlerini, inançları, değerleri ve uygulamaları keşfetme ve öğrenme konusundaki merak ve ilgi.
3. Başkalarının dünya görüşlerine, inançlarına, değerlerine ve uygulamalarına karşı yargıyı ve inançsızlığı askıya alma ve kendi dünya görüşünün, inançlarının, değerlerinin ve uygulamalarının "doğallığını" sorgulama konusundaki isteklilik.
4. Kendilerinin farklı algıladığı diğer insanlarla ilişki kurmaya duygusal hazır olma.
5. Kendilerinin farklı kültürel bağları olduğunu algıladığı kişilerle eşitlik temelinde etkileşimde bulunma, iş birliği yapma ve iletişim kurma fırsatlarını arama veya değerlendirme istekliliği (ss. 41-42).

Bu beceri, saygılı diyalogla ilişkilidir çünkü açık bir tutum, kültürler arası bir diyalog için bir ön koşul olabilir, ancak diyalog, sadece hoşgörüyü aşan daha derin, daha pozitif ilişkiler geliştirmek için de kullanılabilir; sürdürülebilir bir barış kültürünün ayrılmaz bir parçası olan ilişkiler.





### **Rahatsızlık ve empati pedagojileri**

Rahatsızlık ve empati pedagojileri ile ilgili çok sayıda akademik çalışma yapılmıştır (Boler 1999; Zembylas 2015; Zembylas & Papamichael 2017); ancak bu pedagojilerin uygulamada nasıl görünebileceği ve bu pedagojilerin başarıyla uygulanması durumunda öğrencilerin hangi tür becerileri veya yeterlilikleri kazanacakları konusunda yapılan çalışmaların az olduğu görülmektedir - empati becerileri daha kolay tanımlanabilirken, rahatsızlık pedagojilerinin becerileri daha karmaşıktır. Temelde, bu iki pedagojinin birbirini tamamladığı ve birbiriyle bağlantılı olması gerektiği savunulmuştur (Zembylas & Papamichael 2017). Dolayısıyla buradaki mantık, eğitmenin rahatsızlık pedagojisini empati pedagojisi ile birlikte uygulamasıdır; bu kısmen önceki pedagojiden potansiyel olarak ortaya çıkabilecek herhangi bir riski hafifletmek, ancak aynı zamanda bir dönüşümün gerçekleşme olasılığını en üst düzeye çıkarmak içindir.

Rahatsızlık pedagojisi, öğrencileri ve eğitmenleri yeni ve zorlayıcı bilgiyle duygusal olarak etkilemek ve farklılık, ırk ve sosyal adalet konularını eleştirel bir anlayışla ele almalarına izin vermek için önerilen bir eğitim çerçevesi olarak sunulmuştur. Bu pedagoji, öğrencilerin konfor alanlarının dışına çıkabilecekleri güvenli alanlar sunarak, hakim inancı veya stereotipleri yeniden üreten bir uygulamayı sorgulamak için, rahatsızlığın sadece kaçınılmaz değil, aynı zamanda bir dönüşümün gerçekleşmesi için gereken bir adım olabileceği varsayımına dayanmaktadır (Berlak 2004). Bu, öğrenilen bilgi veya alışkanlıkları değiştirmek için 'ben' i sorgulamayı zorlayıcı ve rahatsız edici bir süreç olduğu için zordur. Sıklıkla geçmişteki bir tartışmalı olay veya çatışma hakkında resmi tarih anlatısının bir parçası olmayan yeni bilgiler sunar ve ayrıca etnik çatışma ortamlarında 'suçluluk' veya 'utanç' gibi zorlu duygularla başa çıkmayı gerektirir veya örneğin yapısal ırkçılık bağlamında 'beyaz utanç' ile başa çıkmayı gerektirir. Bu nedenle rahatsızlık pedagojisi barış eğitimi bağlamında önemlidir.

"Rahatsızlık Pedagojileri," eğitmenlerin bilinçli olarak uyguladığı pedagojilerdir ve öğrenmenin bazı bilişsel ve duygusal sarsıntıları ve uyumsuzlukları gerektirdiğini kabul ederler. Eğitmenin buradaki rolü üç ana noktada toplanır: İlk olarak, eğitmeni belirli bir konuda farklı perspektiflerin varlığını kabul etmelidir, egemen anlatıya meydan okuyan yeni ve zorlayıcı bilgiyi tanıtmalıdır ve sınıfta öğrencilerin kendi görüşlerini ifade etmelerine olanak tanıyan 'cesur alanlar' yaratmalıdır. İkinci olarak, eğitmeni öğrencilere rahatsızlığı geliştirmeleri için teşvik etmelidir, duygularını tanımlamalarına ve tetikleyicileri ile bu duyguların/teşviklerin davranışlarına, kendi benliklerine, diğerleri vb. olan muhtemel sonuçlarına nasıl etki edebileceğini belirlemelerine izin veren etkinlikler ve stratejiler kullanmalıdır. Başka bir deyişle, bu pedagojiler yüksek derecede



sosyo-duygusal zeka becerilerini içerir. Öğrencilere belirsizlik ve kararsızlık konusunda hoşgörölü bir tutum geliştirmeleri ve anlatıların her zaman siyah-beyaz olmadığını, aynı zamanda gri alanın da olduğunu anlamaları teşvik edilmelidir.

Üçüncü olarak, eğitimci, rahatsızlık yaratabilecek pedagojileri uygularken karşılaşılabileceği dilemmaları ve riskleri farkında olmalıdır (bkz. Zembylas 2015) ve öğretim başlamadan önce kendilerini en iyi şekilde hazırlamaya çalışmalıdır. Örneğin, eğitimci, öğrencilerin kişisel geçmişlerine duyarlı olmalarını sağlayarak bunu başarabilir ve sınıf çok büyükse, bu mümkün olmadığında eğitimci öğrencilere önceden belirli bir gün duygusal olarak hassas olabilecek X konusunun tartışılacağını iletebilir ve ihtiyaç duyduklarında odadan ayrılma veya önceden eğitimciyle iletişime geçme seçeneği sunabilir. Örneğin, savaş sırasında tecavüz mağdurlarını tartışıyorsanız ve çocukken cinsel istismara uğramış bir üniversite öğrenciniz olduğunu bilmiyorsanız. Bu oturum öğrenci için faydalı veya ilginç olabilir, çünkü akademik/bilimsel bakış açısını görmek onlar için yararlı olabilir ve diğer mağdurların deneyimleriyle bağlantı kurarak kendi travmalarını daha iyi işlemelerine yardımcı olabilir, başka bir ülkede veya bağlamda. Ancak, tam tersi de olabilir- bir öğrenci olayı hatırlatarak tekrar travmatize olabilir ve bu, eğitimcinin her zaman kontrol edemeyeceği birkaç faktöre bağlıdır. İşlerin yanlış gidebileceğini unutmamak ve eğitimcinin buna göre uyum sağlamak için alternatif planlar ve stratejiler geliştirmesi önemlidir, ancak aynı zamanda zorlu öğretimin bazı etik dilemmalarının yeterince düşünülmesi de gereklidir. Ayrıca, eğitimcilerin pedagojilerini uygulama yoluyla geliştirdiğini hatırlamak faydalıdır- bu, tartışmalı konuları öğretebilmek ve bu süreçlerin dinamiklerini anlamak için kendi konfor alanlarının dışına çıkmalarını gerektirir.

Yukarıda bahsedildiği gibi, Rahatsızlık pedagojilerini (Zembylas & Papamichael 2017) tamamlamalı olan empati pedagojileri, eğitimcinin öğrencileriyle, öğrencilerin birbirleriyle ve aynı zamanda toplumda marjinalleştirilen, ayrımcılığa uğrayan, haksızlık yaşayan gibi gruplarla olan empatiyi içerir. Empati, başka bir kişinin perspektifini veya deneyimini anlamaya yönelik samimi bir çaba gerektirir, onların perspektifini bir tür 'gerçek' olarak kabul etmek anlamına gelir, yargılamadan, onların ayakta durmalarına girerek ve onlarla bağlantı kurmaya çalışarak. Bu insan bağlantısı, duygusal bir şekilde etkileşime girmeyi sağlayan ancak duygusal birleşme veya küçümseme gibi aşırılıklara kaçınan bir şeydir. Dolayısıyla, empati pedagojileri sadece eğitimci ile öğrencileri arasındaki empatiyi değil, aynı zamanda öğrencilerin birbirleriyle ve toplumun diğer gruplarıyla (örneğin, marjinalleştirilen, ayrımcılığa uğrayan, haksızlık yaşayan gruplar) olan empatiyi teşvik etmelidir. Empati, insan bağlantısını güçlendirir ve bu da duygusal bir şekilde etkileşim kurmaya yardımcı olurken, duygusal abartmaya



düşmeden ve olayları basit bir hale getirmeden rahatsızlıkla başa çıkmaya yardımcı olur.

Bu pedagojiler aracılığıyla öğrenciler empati becerilerinin yanı sıra rahatsızlığı kucaklama, belirsizliği tolere etme ve bakış açılarını genişletmeye ve hatta değiştirmeye hazır veya istekli olma becerilerini de geliştirirler. Bir sonraki bölümde bazı araç, etkinlik ve strateji örneklerinin yanı sıra eğitimcilerin barış inşası eğitimini uygularken kullanabileceği bazı ipuçları verilmektedir.

## **2.4. Araç, aktivite ve strateji örnekleri**

### **Saygılı diyalog**

Bu etkinlik üç adımdan oluşur ve amacı öğrencileri saygılı diyalog hakkında çeşitli algılar ve fikirler üzerinde düşünmeye ve diyalogda nasıl etkileşimde bulundukları hakkında kendi iç gözlemlerine odaklanmaya teşvik etmektir - her zaman saygılılar mı yoksa geliştirilebilecek yollar var mı?

a) İlk olarak, öğrencilerden 'diyalog' kelimesini düşündüklerinde akıllarına gelen bir kelimeyi yazmalarını isteyin ve bu kelimeleri bir kelime bulutu kullanarak toplayın ve sınıfı farklı kelimeleri tartışmaya dahil edin, bunu diyalogun temel bileşenleriyle (örneğin, saygı) ilişkilendirin. Ardından bunu 'saygı' kelimesiyle tekrarlayın. Öğrencilere göre saygının temel bileşenleri nelerdir?

b) Öğrencilere 15 dakika boyunca çiftler halinde çalışmalarını isteyin ve ardından tüm sınıfın katılacağı bir tartışma yapmadan önce çalışma kağıdı 1.2 ve çalışma kağıdı 1.5'in kopyalarını dağıtın. İlk çalışma kağıdını doldururken, öğrenciler bu gözlemleri diğerlerine davranışlarından, diğerlerinin kendilerine davranışlarından ve diğer insanların birbirlerine nasıl davrandığını gördükleri şekillerden çıkarmalıdır. İkinci çalışma kağıdı için, öğrenciler bu yorumların hangi ölçekte işaretlendiği konusunda ortak bir görüşe ulaşmaya çalışmalıdır.

- Öğrenciler arasındaki ortaklıklar nelerdir ve farklar nelerdir?
- Bu farkları nasıl açıklayabiliriz? (örneğin, kültürün rolü, kişilik vb.)

c) Öğrencilerden bu TV tartışmasını izlemelerini ve konuşmacı(lar)ın saygısız diyaloga yol açtığını düşündükleri davranış/unsurların bir listesini bireysel olarak yazmalarını isteyin (örneğin, kişisel yargılar, kesintiler, etkin dinlememe gibi). Daha sonra öğrencilere, diyaloga katıldıklarında bunlardan herhangi birini yapıp yapmadıklarını düşünmelerini isteyin.



## Yanıt Vermek ve Tepki Vermek

Bu etkinlik, öğrencilere tepki verme ile yanıt verme arasındaki farkları açıklamayı amaçlar ve onları ifadeleri ve bunların birinin tepki verdiğinde veya yanıt verdiğinde nasıl farklılık göstereceği konusunda pratik düşünmeye teşvik etmeyi amaçlar.

a) Öğrencilere tepki verme ile yanıt verme arasındaki temel farkları sunun (bkz. yukarıdaki 'saygılı diyalog' bölümü ve aşağıdaki Şekil 2.2).

| TEPKİ VERMEK                                                                                                            | YANIT VERMEK                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Anlık ve yönlendirilmiş duygular                                                                                        | Yavaş gelir ve bilinçli ve bilinçsiz zihin tarafından işlenir                          |
| Doğası yerleşiktir                                                                                                      | Öğrenilmeli ve bilinçli olarak uygulanmalıdır                                          |
| Genellikle savunma mekanizmasının bir sonucu olarak önyargılara, klişelere ve kişisel geçmiş deneyimlere dayanmaktadır. | Öz farkındalık, öz düzenleme, farkındalık empatisi ve iyi sosyal beceriler gerektirir. |
| Sonuçları düşünmeden davranışlar yapılır                                                                                | Müdahalenin artılarını ve eksilerini çevre ve insanlar açısından değerlendirir         |
| Esas olarak hayatta kalma odaklıdır                                                                                     | Bireylerin temel ahlak değerlerine uygundur                                            |
| Duruma göre olumlu ya da olumsuz etkisi olabilir                                                                        | Olumlu bir etkisi var                                                                  |
| Doğası gereği dürtüsel ve agresif                                                                                       | Doğası sakin ve iyi düşünülmüştür                                                      |
| Zayıf iletişime yol açar ve ilişkilerde karışıklığa neden olabilir                                                      | Odaklanmış iletişim sağlar ve hatta sorunlara çözüm bulmaya yardımcı olur              |

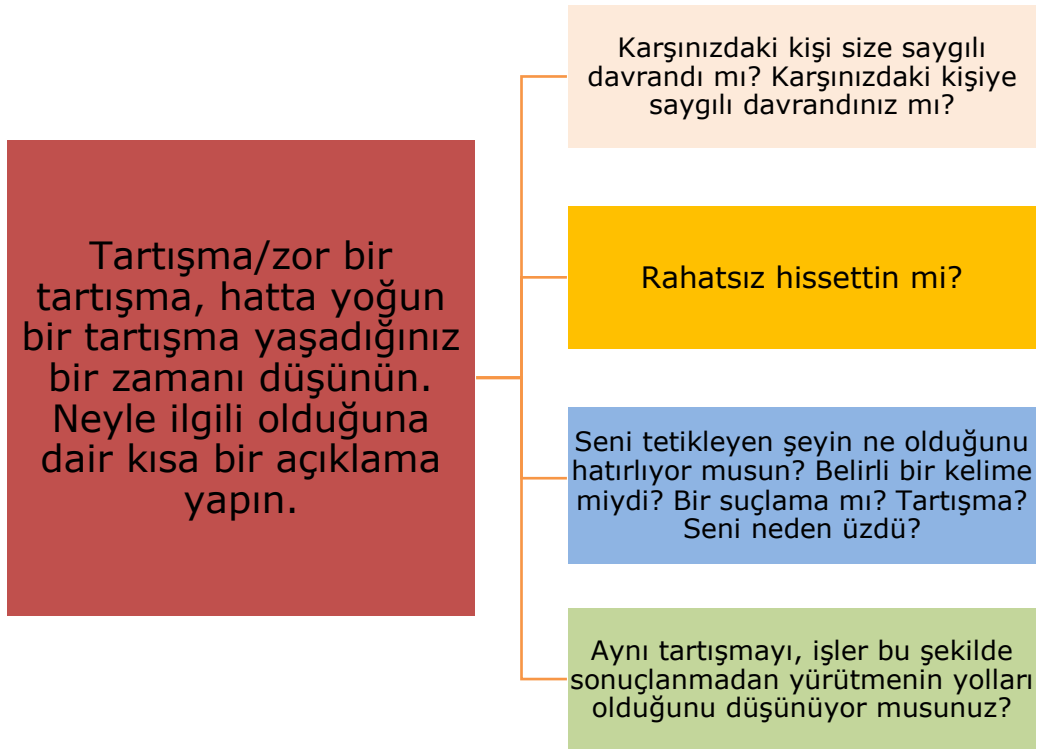
Şekil 2.2: Tepki vermek – Yanıt vermek



b) Tahtayı ortasından dikey bir çizgi çizerek iki bölüme ayırın. Sağ bölümü 'yanıt verme' ve sol bölümü 'tepki verme' olarak başlıklandırın.

c) Her öğrenciye 4 yapışkan not verin ve her birinin 'tepki veren ifadeleri' yansıtan 2 örnek ve 'yanıtları' yansıtan 2 örnek yazmalarını isteyin. Daha sonra öğrencilere bunları tahtaya yapıştırmalarını söyleyin. Öğrencilere diğerlerinin cevaplarını okuma sırası verin veya bunları sınıfta sunarak herhangi bir sorunu daha fazla netleştirmek için sınıf genelinde bir tartışma yapabilirsiniz.

d) Bu fırsatı kullanarak öğrencilere ayrıca yüksek bir 'duygusal termometre' durumuna sokan şeyi, tetikleyicilerinin neler olabileceğini ve tepkilerle sıkça ilişkilendirilen duygusal ve fiziksel bedensel tepkilerin neler olduğunu belirlemelerini isteyin. Bu daha spesifik hale getirilebilir, öğrencilere özel bir günlük girişi yapmalarını veya Şekil 2.3'teki talimatlar ve soruları kullanarak çevrimiçi bir paylaşılan padlet'e yanıtlarını girmelerini isteyebilirsiniz.



Şekil 2.3: Öğrencilerinizle tartışmalı konuların ve rahatsızlıkların tartışılması üzerine kullanabileceğiniz soru örnekleri



### **İleriye doğru bir adım at**

Bu etkinlik, öğrencilerin çevrelerindeki yapısal adaletsizlikler ve eşitsizlikler hakkında farkındalık kazanmalarına odaklanır, öğrencilere şimdiye kadar göz ardı etmiş olabilecekleri şeylere minnettarlık duymalarını sağlar ve ayrımcılık, adaletsizlikle karşılaşmış ve insan hakları ihlal edilmiş olan diğer insanlarla empati kurmalarını teşvik eder. Bu etkinlik için açık bir alan gerektirir ve tercihen dış mekanda yapılmalıdır. Bu etkinliğin gücü, öğrencilerin bazılarının diğerlerinden ne kadar uzak olduğunu görmelerine ve bu uzaklıkların/adaletsizliklerin nedenlerini ve sonuçlarını düşünmelerine olanak tanımasıdır. Bu etkinliğin detaylarını, talimatlarını, değişkenlerini ve kaynaklarını burada bulabilirsiniz.

### **Bagaj kontrol**

Bu etkinlik hem eğitimciler hem de öğrencilerle kullanılabilir. Eğitimciler için kullanışlıdır çünkü kendi kültürel, sosyal ve duygusal bagajlarını ve kişisel yolculuklarını, biyografilerini ve bağlamlarının belirli bir tartışmalı veya hassas konu hakkındaki görüşlerini nasıl etkilediğini farkındalık seviyelerini artırır. Ayrıca, kendi duruşlarını düşünmelerine ve öğrencilerine duruşlarını açıkça belirtip belirtmemeleri gerekip gerekmediğine, tarafsız bir tavır benimsemeye/devil's advocate (şeytanın avukatı) oynamaya/dengeli bir yaklaşım sergilemeye inanıp inanmadıklarını da düşünmelerine olanak tanır. Bununla birlikte, bu etkinlik, öğrencilerin bir tartışmalı veya hassas konuyu tartıştıktan sonra veya sırasında kullanılabilir ve öğrencilerin bir konu hakkında neden belirli şeylere inandıklarını ve bilginin nasıl toplumsal bir yapı olduğunu eleştirel bir farkındalık geliştirmelerine yardımcı olabilir. Hem öğrenciler hem de eğitimciler için bu egzersiz, kendi önyargılarını ve varsayımlarını tanımlarına yardımcı olur.

Eğitimcilerin/öğrencilerin bireysel ve sessizce düşünebilecekleri bazı ek sorular şunlardır:

- Nasıl yetiştirildiniz? (dinî veya laik bir ailede mi büyüdünüz, kim sizin koruyucularınızdı, ailenizin büyüklüğü neydi, ev(ler)inizin yeri neresiydi vb.)
- Sizin için en önemli değerleriniz nelerdir? Bu, çeşitli tartışmalı konulara yönelik duruşunuzu nasıl etkileyebilir?
- İnançlarınızı en çok kim/ne etkiler? Ne hakkında bilgi sahibi olmalısınız?



### Eğitimciler için Ek İpuçları

- Öğrencilerle destekleyici bir duygusal ve güvenli bir ortam geliştirin.
- Sınıfta saygılı bir diyalogun ne olduğunu ve olmadığını somut örneklerle gösterin; zorlu diyalog sırasında tepki verme ile yanıt verme arasındaki farkı ayırt edin.
- 'Adım adım' bir yaklaşım benimseyin: daha az tartışmalı konularla çalışma deneyimi kazanın ve daha sonra giderek daha tartışmalı konulara geçin.
- Öğrencilerin kişisel biyografilerine duyarlı olun - daha önce travma geçiren öğrencilerin olduğunu biliyorsanız, travma bilinciyle eğitim hakkında bilgi edinin.
- Öğrencilerin, hassas konuları tartışırken kendi duygusal tetikleyicilerini eleştirel bir şekilde düşünmelerinin önemini vurgulayın.
- Çoklu perspektifleri ve yorumları tanıyın ve inceleyin.
- Öğrencilerin hemen "dönüşmelerini" beklemeyin - değişim zaman gerektirir.
- Öğrencilerin pozisyonlarını etkileyen faktörleri tanımlamalarını teşvik etmek için öz-yansıtıcı günlükleri kullanın; Konu hakkındaki önceki bilgilerinin kaynakları nelerdi, dersten sonra neler değişti ve neden bu önemlidir?
- Hassas tarihsel bir konuyu/öyküyü başka bir çatışmanın karşılaştırmalı bağlamına yerleştirin ve öğrencilere bağlamdan uzaklaşmalarına yardımcı olun.
- Öğrencilerin efsaneleri ve gerçekleri tanımlamalarına ve çözmelerine olanak tanıyan araçları kullanın, mitleri/çarpıtılmış söylemleri gerçekler ve verilerle karşılaştırarak.
- Propaganda/mitler/sahte haberler analizlerini kişiden ziyade stratejilere ve davranışlara odaklayarak kişiselleştirmeyin.
- Hassas ve tartışmalı konuları tartışırken duygusal romantizasyondan kaçının.







## **BÖLÜM 3 – ETKİLİ BARIŞ İNŞASI FAALİYETLERİNİN TASARLANMASI VE UYGULANMASI**

### **3.1 Barış inşası faaliyetlerinin nasıl tasarlanacağına ve uygulanacağına genel bakış**

Süregelen toplumsal çatışmalara kesin bir çözüm diye bir şey yoktur (Last, 2020). Etkili barış inşası faaliyetlerini tasarlamak ve uygulamak, bağlamın kapsamlı bir anlayışını gerektirir. Çatışma veya son çatışma durumunun detaylı bir analizinin yapılması, temel nedenleri, dinamikleri ve dahil olan tarafları kavramak için esastır. Barış inşaatçıları, temel sorunları ve zorlukları tanımlayarak bu özel ihtiyaçları ele alan stratejiler geliştirebilirler, bu da sürdürülebilir barışa yol açar.

Bu genel bakış, etkili bir barış inşası sürecinin sonraki adımlarının temelini oluşturur. Bağlam anlaşıldığında, barış inşası faaliyetlerini yönlendiren net amaçları tanımlamak kritiktir. Bu amaçlar, akıllı olmalıdır: belirli, ölçülebilir, ulaşılabilir, ilgili ve zaman sınırlı. Örneğin, amaçlar diyalogu teşvik etmek ve uzlaşmayı desteklemek, toplumsal uyumu teşvik etmek veya ekonomik kalkınmayı desteklemek olabilir. Net amaçlar, barış inşası çabaları için bir yol haritası sunar ve faaliyetlerin odaklı ve amaçlı olmasını sağlar. Ayrıca ilerleme ve etkiyi daha iyi değerlendirme imkanı sağlar.

Paydaşların dahil edilmesi, etkili barış inşasının başka bir önemli yönüdür. Devlet yetkilileri, topluluk liderleri, sivil toplum kuruluşları ve marjinalleştirilmiş gruplar gibi ilgili tarafların belirlenmesi ve dahil edilmesi, çeşitli perspektiflerin göz önüne alınmasına olanak tanır. Taraflarla yapılan danışmalar, onların önceliklerini, ihtiyaçlarını ve beklentilerini anlamada yardımcı olur, bu da barış inşası faaliyetlerinin bağlama uygun ve cevap niteliğinde olmasını sağlar. Yerel toplulukların karar verme süreçlerine anlamlı katılımı, sahiplik duygusu oluşturur ve onların barış inşası çabalarına aktif olarak katkıda bulunmalarına imkan tanır, bu da sürdürülebilir sonuçların olasılığını artırır.

Özetle, başarılı barış inşası, bağlamın derinlemesine anlaşılması, net amaçlar, paydaş katılımı, kapsayıcılık, güven oluşturma, çoklu bir yaklaşım, izleme ve değerlendirme, sürdürülebilirlik, iş birliği ve öğrenme gerektirir. Bu birbiriyle ilişkili adımlar ve düşünceler, etkili barış inşaatı faaliyetlerini tasarlayanın ve uygulamanın kapsamlı bir çerçevesini sunar. Bu unsurlardan her birine dikkatlice yaklaşarak, barış inşaatçıları, çatışma etkilenen veya son çatışma yaşamış toplumlarda olumlu ve kalıcı değişikliklere katkıda bulunabilirler.



### 3.2 Öğrencilerin barış inşası faaliyetlerine katılmasına yönelik en iyi uygulamalar

Barış inşası faaliyetlerine öğrencileri dahil etmek, onların barış inşası sürecinde anlayış, katılım ve sahipliklerini teşvik etmek için önemlidir. Roberts, Conner ve Jones (2013) tarafından belirtildiğine göre, eğitimciler, öğrencileri deneyimlerine uygun şekilde hazırlamayı amaçlayan faaliyetleri kolaylaştırmak konusunda kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, eğitimciler, değerli bir sonuç doğuracağını düşündükleri çeşitli stratejiler geliştirebilirler. Öğrencileri barış inşası faaliyetlerine etkili bir şekilde dahil etmek için güvenli ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmak önemlidir. Bu, saygı, değer ve görüşlerin ve deneyimlerin açıkça ifade edilmesinin teşvik edildiği bir ortamın oluşturulmasını içerir.

Öğrenciler arasında diyalogu, aktif dinlemeyi ve empati oluşturmayı teşvik etmek esastır. Katılımcı öğrenmeyi teşvik etmek de önemlidir, öğrencileri grup tartışmaları, rol oyunları, simülasyonlar, vaka çalışmaları ve deneyimsel etkinlikler aracılığıyla katılımlarını sağlayarak etkileşimde bulunur. Öğrencileri içeriğe bağlamak ve işbirliğini teşvik ederek, kendi deneyimlerini yansıtarak ve anlamlı bir şekilde katkıda bulunarak öğrenmelerini sağlayabiliriz.



Eleştirel düşünme ve analiz, varsayımları sorgulamayı, karmaşıklıkları keşfetmeyi ve çatışmaların temel nedenleri ve potansiyel çözümleri üzerine tartışmayı teşvik etmelidir. Anlatı öğeleri ve kişisel hikayelerin kullanılması, öğrencilere duygusal olarak bağlanma ve barış ile çatışmanın insan boyutunu anlama fırsatı sunar. Barış inşası faaliyetlerini yerel bağlamlara bağlama, öğrencilerin hayatlarında bu konunun önemini tanımalarına yardımcı olur ve toplumlarındaki çatışmaları ele almaya teşvik eder. Kampanya düzenleme veya toplum hizmeti

projeleri gibi etkin katılım, öğrencilere fark yaratma ve fikirlerini paylaşma yetkisi verir. Kültürlerarası anlayış teşvik edilmelidir, çeşitliliğin takdir edilmesini ve kalıp yargıları sorgulamayı cesaretlendirmelidir. Öğrencilere iletişim, çatışma çözme, müzakere, aktif dinleme ve empati oluşturma gibi pratik beceriler kazandırmak önemlidir. Yansıtma ve öz farkındalık kritik bir rol oynar, öğrencilere kendi önyargılarını ve çatışma veya barışa katkılarını inceleme fırsatları sunar. İlerlemenin ve başarıların kutlanması, motivasyonu artırır ve barış inşası faaliyetlerine devam edilmesini teşvik eder.



Roberts, Conner ve Jones (2013) 'e göre, eğitimciler öğrenmenin sürekli ve devam eden bir süreç olduğunu unutmamalıdır. Her öğrencinin benzersiz arka planları, deneyimleri ve öğrenme tarzları vardır ve eğitimciler, çeşitli öğrenme ihtiyaçlarına ve tercihlere uygun yaklaşımlar geliştirmeli ve öğrenci geri bildirimleri ve değerlendirmelerine dayalı olarak yöntemlerini sürekli olarak değerlendirmeli ve adapte etmelidirler, böylece sürekli katılım ve öğrenme sağlanabilir.

### **3.3 Etkinliklerin kapsayıcı ve öğrencilerle alakalı olmasını sağlamaya yönelik ipuçları**

Etkili barış inşası faaliyetlerinin öğrenciler için kapsayıcı ve uygun olmasını sağlamak, onların başarısı ve etkisi için önemlidir. Faaliyetler oluştururken dikkat edilmesi gereken bazı noktalar şunlardır:

**İhtiyaç Değerlendirmesi:** Öğrencilerin belirli ihtiyaçlarını, ilgi alanlarını ve önceliklerini anlamak için kapsamlı bir ihtiyaç değerlendirmesi yapmak ve topluluk üyeleri, yerel organizasyonlar ve marjinalleştirilmiş gruplar da dahil olmak üzere çeşitli paydaşlarla iletişim kurarak görüş ve bakış açıları toplamak, eğitimcinin daha uygun bir faaliyet oluşturmaya olanak tanır.

**Bağlamı Anlama:** Barış inşası faaliyetlerinin gerçekleşeceği kültürel, sosyal ve siyasi bağlamı derinlemesine anlamak. Topluluğun içinde bulunduğu çatışmaya veya gerilimlere katkıda bulunan tarihsel ve yapısal faktörleri tanımak ve faaliyetleri buna göre uyarlamak.

**Paydaşları Dahil Etme:** Barış inşası faaliyetlerinin planlanması ve uygulanmasına geniş bir paydaş yelpazesi dahil etmek. Bu, toplum liderleri, yerel otoriteler, sivil toplum organizasyonları, dini liderler, kadın grupları, gençlik organizasyonları ve marjinalleştirilmiş toplulukların temsilcilerini içerebilir. Onların katkısı ve dahil olmaları, faaliyetlerin kapsayıcı ve uygun olmasını sağlar.

**Cinsiyet Duyarlılığı:** Barış inşası çabalarındaki cinsiyet dinamiklerini tanımak ve ele almak. Programların tasarımı ve uygulanmasında kadınların, kızların, erkeklerin ve erkek çocuklarının özel ihtiyaçlarını ve deneyimlerini düşünerek kadınların karar verme süreçlerine ve faaliyetlere aktif katılımını ve temsiliyetini sağlamak,

**Yerel Sahiplik:** Barış inşası faaliyetlerinin yerel toplum tarafından sahiplenmesini teşvik etmek için süreç boyunca toplumu dahil etmek. Topluluk üyelerinden aktif katılım, işbirliği ve liderlik teşvik etmek. Bu, faaliyetlerin toplumun arzuları ve öncelikleri tarafından yönlendirildiğinden emin olur.



**Kültürel Duyarlılık:** Barış inşası faaliyetlerine kültürel normları, gelenekleri ve uygulamaları saygı göstermek ve bunları dahil etmek önemlidir. Yerel değerlerle uyuşmayabilecek harici modeller veya yaklaşımlar dayatmaktan kaçınılmalıdır. İçeriği ve yöntemleri kültürel olarak duyarlı ve uygun hale getirmek gereklidir.

**Katılımcı Yaklaşımlar:** Öğrencileri aktif bir şekilde dahil etmek ve katılımlarını teşvik etmek için katılımcı metodolojiler kullanılmalıdır. Açık diyalogu kolaylaştırın, eleştirel düşünmeyi teşvik edin ve bireylerin perspektiflerini ve deneyimlerini ifade etmeleri için güvenli bir alan yaratın.

**Beceriler ve Kapasite Geliştirme:** Öğrencilere günlük yaşamlarıyla ilgili pratik beceriler ve bilgi kazandırın ve onları barış inşası çabalarına aktif olarak katılmaya yetkilendirin. Çatışma çözme, diyalog, müzakere, arabuluculuk ve diğer ilgili becerileri geliştiren eğitim ve kaynaklar sağlayın.

**İzleme ve Değerlendirme:** Barış inşası faaliyetlerinin etkinliğini ve etkisini düzenli olarak izleyin ve değerlendirin. Katılımcılardan ve paydaşlardan geri bildirim toplayarak müdahalelerin uygunluğunu ve kapsayıcılığını değerlendirin. Bu geri bildirimi gerekli ayarlamalar ve iyileştirmeler yapmak için kullanın.

Etkili barış inşası faaliyetlerinin öğrenciler için kapsayıcı ve uygun olmasını sağlama, barış inşası alanındaki temel bir prensip olarak geniş bir şekilde kabul edilmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından yayınlanan bir rapora göre, kapsayıcı ve bağlamsal olarak uygun yaklaşımlar, başarılı barış inşası çabalarının anahtarlarıdır (UNDP, 2018). Kapsayıcılık, özellikle marjinalleştirilmiş gruplardan gelen tüm bireylerin seslerinin duyulmasını ve dikkate alınmasını sağlar. Farklı paydaşları etkin bir şekilde dahil ederek, barış inşası faaliyetleri altta yatan güç dengesizlikleri ile başa çıkabilir ve eşit katılımı teşvik edebilir, bu da daha kapsamlı ve sürdürülebilir sonuçlara yol açar. Ayrıca, anlamlılık öğrencileri ve toplulukları dahil etmek için önemlidir. Barış inşası müdahalelerini belirli kültürel, sosyal ve siyasi bağlamlara uyarlamak, onların daha anlamlı ve etkili olmalarını sağlar (UNDP, 2018). Bu yaklaşım, öğrencilerin benzersiz ihtiyaçlarını ve arzularını kabul eder ve bu da barış inşası sürecini, çatışmanın temel nedenlerini ele alma ve kalıcı barışı teşvik etme konusunda daha etkili hale getirir. Sonuç olarak, kapsayıcılık ve anlamlılık prensipleri UNDP gibi organizasyonlar tarafından geniş bir şekilde kabul edilmekte ve desteklenmektedir, bu da etkili barış inşası çabalarındaki önemlerini vurgulamaktadır.

### **3.4 Faaliyetleri belirli bir topluluk ve kültürel ortam açısından bağlamsallaştırmanın önemi**



Yaygınlaştırma sırasında faaliyetlerin belirli topluluğa ve kültürel ortama uygun hale getirilmesinin öneminin vurgulanması, topluluğun benzersiz özelliklerinin, değerlerinin, inançlarının ve uygulamalarının tanınması ve hesaba katılmasıyla yaygınlaştırma çabalarının daha ilgili, etkili ve etkili hale gelmesi açısından önemlidir. Yayılımın sadece bilgi dağıtımı veya erişilebilir hale getirmeyeyle sınırlı olmadığı kabul edilir. Aynı zamanda yeniliği yeni bir bağlama taşıma ve onu etkili bir şekilde bu yeni bağlama entegre etme işlemini de içerir (Flay, B. R., Biglan, A., Boruch, R. F., Castro, F. G., Gottfredson, D., Kellam, S., ... & Ji, P., 2005, s. 151-175). Bu nedenle etkili barış inşası etkinliklerini belirli bir toplum ve kültürel bağlama yerleştirmek son derece önemlidir. Belirli bir toplumun benzersiz özelliklerini, ihtiyaçlarını ve dinamiklerini tanımak ve saygı göstermek, daha ilgili ve sürdürülebilir barış inşası girişimlerinin geliştirilmesine yol açacaktır.

Her kültürün kendine özgü takımları ve gurur kaynakları vardır. Bir açıklama, niyeti olumlu olsa bile, belirli bir ölçüde hassasiyetsizlik içeriyorsa olumsuz sonuçlar doğurabilecek potansiyele sahiptir. Farklı topluluklar, algılarını, tutumlarını ve çatışma ile barışa yaklaşımlarını şekillendiren farklı kültürel normlara, değerlere ve uygulamalara sahiptir. Barış inşaatçıları, müdahalelerinin yerel adetlere ve geleneklere duyarlı olduğundan emin olabilirler, bu da toplumsal kimlikleriyle uyumlu barış inşaatı süreçlerine katılmaları daha olası olduğundan güven ve meşruiyeti teşvik eder. Bağlamı yerel kültürel incelikleri anlayarak ve saygı göstererek barış inşaatçıları, belirli bir topluluğun içindeki çatışma dinamiklerinin derinlemesine bir analizini yapabilirler. Bu, kök nedenleri, etkenleri ve dahil olan aktörleri, ayrıca çatışmayı etkileyen tarihsel, sosyal, ekonomik ve siyasi faktörleri anlamayı içerir. Bu tür analiz, barış inşası çabaları için uygun stratejileri, müdahaleleri ve giriş noktalarını belirlemeye yardımcı olur, böylece temel nedenleri ele aldığından ve ilgili paydaşları etkili bir şekilde dahil ettiğinden emin olur.

Etkili barış inşası, çatışmadan etkilenen toplulukların aktif katılımını ve sahipliğini gerektirir. Barış inşası etkinliklerini bağlam içine yerleştirerek, yerel topluluklar girişimlerin tasarımında, uygulanmasında ve değerlendirmesinde anlamlı bir şekilde yer alabilme yeteneğine sahip olurlar. Katkıları, müdahalelerin kendi hedefleri ve öncelikleriyle uyumlu olmasını sağlar, bu da uzun vadeli başarı ve sürdürülebilirlik şanslarını artırır. Bu, barış inşası karmaşık dinamiklerle başa çıkmasına, güven oluşturmaya, yerel toplulukları güçlendirmesine ve çatışmanın temel nedenlerini ele alan müdahaleler geliştirmesine olanak tanır, sonunda kalıcı barışın yolunu açar.



## **BÖLÜM 4 – BARIŞ İNŞASI FAALİYETLERİNİN İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

### **4.1 Bu bölümün amacı ve yönü**

Eğitim ortamlarında barış inşası faaliyetlerinin etkililiğini optimize etmek için, etkilerini değerlendirmek ve izlemek için düzenli bir uygulama sürdürmek önemlidir. Değerlendirme ve izleme konusunda yöntemsel bir yaklaşımın benimsenmesi, veriye dayalı iyileştirmelerin kullanılmasını sağlayarak, her eğitim topluluğunun benzersiz gereksinimleri ve koşullarına uygun barış inşaatı müdahalelerinin etkinliğini artırır. Sonuç olarak, bu daha birleştirici ve kapsayıcı eğitim ortamlarının geliştirilmesini kolaylaştırır.

Bu bölüm, barış inşası faaliyetlerinin değerlendirilmesini ve izlenmesini incelemeyi amaçlayarak, etkililiklerinin değerlendirilmesinin önemini vurgulayarak ve bu hedefe ulaşmak için pratik öneriler sunarak tasarlanmıştır. Bölüm, öğrencilerden ve eğitimcilerden girdi toplamak için çeşitli metodolojileri içerecek ve bu geri bildirim gelecekte barış inşası faaliyetlerini geliştirmek için etkili bir şekilde kullanma önerileri sunacaktır. Kapsamlı bir değerlendirme ve izleme çerçevesi uygulayarak, eğitimciler barış inşaatı çabalarını sürekli olarak geliştirebilir ve böylece öğrencilerinin ve daha geniş toplumun yaşamlarında kalıcı ve anlamlı dönüşümlerin kurulmasını garanti edebilirler.

### **4.2 Barış inşası faaliyetlerinin etkisinin izlenmesi ve değerlendirilmesi**

Barış inşası çabalarını değerlendirirken, eğitimcilerin değerlendirme sürecinin kendisinin bir çatışma bağlamında bir müdahale haline geldiğini kabul etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, değerlendirme süreci, herhangi bir diğer müdahale gibi aynı çatışma hassasiyeti prensiplerine uygun olmalıdır. Değerlendirme süreci, bulguların, sonuçların, önerilerin ve öğrenilen derslerin tartışılmasında belirli izleyici veya grupları dahil etme stratejisini başlangıçtan itibaren içermelidir. Değerlendirme, politika ve program geliştirme veya yeniden tasarlama konusunda bilgi sağlayan bir öğrenme sürecini kolaylaştırmalıdır. Ayrıca, faaliyetin başlangıcından itibaren ve yürütülmesinin ardından değerlendirmek için kullanılan kriterlere benzer kriterleri kullanarak ilk bir değerlendirme yapmanın önemini göz önünde bulundurmalıdırlar.

En önemlisi, barış inşası faaliyetlerini izleme ve değerlendirme sürecinde **belirgin hedeflerin belirlenmesi** gelir. Bu hedefler, beklenen sonuçlar için stratejik bir plan olarak hizmet eder ve gerçekleştirilen faaliyetlerin amaçlarını elde etmedeki etkinliğinin değerlendirilmesini kolaylaştırır.

Anlamlı hedefler oluşturabilmek için, eğitimcilerin hedef kitleyi, amaçlanan değişiklikleri ve müdahalenin kapsamını tanımlayan dikkatli stratejiler





geliştirmeleri gerekmektedir. Hedeflere yönelik ilerlemenin nasıl nicel veya nitel olarak değerlendirileceğini belirlemeleri gerekir, bu da barış inşaatı faaliyetlerinin etkinliğini sürekli bir şekilde değerlendirmeyi mümkün kılar. Ayrıca, bu hedeflerin, mevcut kaynak sınırlamaları, zaman kısıtlamaları ve bağlamsal faktörlerin kısıtları içinde ulaşılabilir ve gerçekleştirilebilir olduğunu sağlamaları gerekmektedir. Ancak, bu hedefler aynı zamanda önemli ve etkileyici dönüşümleri teşvik etmek için yeterince iddialı olmalıdır. Hedeflerin, barış inşaatı programının daha geniş amaçlarıyla yakından uyumlu olduğundan ve belirli bir toplum içindeki çatışmanın temel nedenlerine veya başlıca etkenlerine etkili bir şekilde odaklandığından emin olmak önemlidir. Son olarak, eğitimcilerin hedeflere ulaşma için belirli bir süre sınırı koymaları ve böylece ölçülebilir bir hedef ve aciliyet duygusu yaratmaları gerekmektedir.



Göstergeler, barış inşaatı faaliyetlerinin ilerlemesini ve etkililiğini ölçmenin bir yolu olarak hizmet eder; bu nedenle, onların geliştirilmesi değerlendirme ve izleme sürecinin temel bir yönüdür.

Eğitimcilerin göstergeleri kullanırken, bu göstergelerin barış inşaatı çabaları için belirlenen hedeflerle yakından ilişkili olduğundan emin olma sorumluluğu vardır. Bu uyum, eylemlerin amaçladıkları sonuçları etkili bir şekilde gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin kesin bir değerlendirmesini kolaylaştırır. Çatışma önleme ve barış inşaatı faaliyetlerini değerlendirirken farklı metodolojilerin kullanılması mümkün olsa da, değerlendirme sürecinin geçerliliğini ve sıklığını güçlendirmek için belirli temel kriterlere uyulması önemlidir.

Değerlendirme metodolojileri, geniş bir perspektif yelpazesini kapsayan bir şekilde uygulanmalıdır. Kapsamlı bir değerlendirme sağlamak için, iç ve dış kaynaklardan grup içindeki görüşleri, ayrıca çatışma ile ilişkilendirilen farklı aktörlerin ve alt grupların bakış açılarını dikkate almak önemlidir, hatta barış inşaatı çabaları sadece bir tarafı dahil ediyorsa bile. Belirli örnekleme prosedürleri, rastgele örnekleme gibi, tam kapsamı sağlamak konusunda sınırlamalar gösterebilir. Sınırlı erişim veya güvenlik düşünceleriyle karakterize edilen durumlarda, eğitimciler kapsamlı paydaş katılımını sağlamak için temsilcilerle diyalog kurma gibi diğer metodolojileri kullanabilirler.

Sundukları birçok fayda nedeniyle, eğitimciler değerlendirmelerine karma yöntem yaklaşımlarını dahil etmeyi düşünmelidirler. Barış inşaatı çabaları, çok yönlü süreçleri içeren ve birçok farklı yönü ve bakış açısını gerektiren süreçleri içermektedir. Nitel ve nicel yöntemleri bir araya getirerek, eğitimciler müdahalelerinin etkilerini daha kapsamlı bir şekilde anlayabilirler ve değişimin birçok yönünü yakalayabilirler. Ayrıca, birçok metodolojinin kullanımı sonuçların





doğrulanmasına ve güçlendirilmesine katkıda bulunabilir, bu nedenle değerlendirmenin meşruiyetini artırır ve bulguların artan güvenilirliğini garanti eder.

**Karma yöntem yaklaşımının** kullanılması, eğitimcilerin faaliyetlerinin etkililiğini daha karmaşık bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanıdığı için farklı kültürel, sosyal ve siyasi faktörleri daha iyi anlamalarına yardımcı olur. Ayrıca, tek bir metodoloji kullanılarak yapılan değerlendirmelerde iyi kaydedilmemiş olan bir müdahalenin beklenmeyen sonuçlarını veya ikincil etkilerini kapsayan daha geniş bir sonuç yelpazesinin tanımlanmasını kolaylaştırır.

Ayrıca, karma yöntem metodolojilerinin kullanılması, eğitimcilerin değerlendirmelerinde paydaşlardan farklı bakış açılarını dahil etmelerini sağlar, bu da katılımcılar arasında, öğrencilerden, velilerden, topluluk üyelerinden ve meslektaş eğitimcilerden oluşan bir bağlılık ve sahiplenme duygusu oluşturur. Bu yaklaşım, eğitimcilerin barış inşaatı çabalarının belirli gereksinimlerine, kaynaklara ve sınırlamalara dayalı olarak değerlendirmelerini değiştirme yeteneğine sahip olmalarını kolaylaştırır, böylece değerlendirmenin farklı bağlamlarda sürekli olarak uygunluğunu ve önemini garanti eder.

**Nitel göstergeleri değerlendirirken**, eğitimcilerin katılımcılarla anketler, görüşmeler veya odak grup tartışmaları gibi yöntemler kullanarak tutumlarındaki değişiklikleri analiz etmeleri önerilir. Bu yaklaşımlar, katılımcıların çatışma çözümü ve barış inşasına yönelik inançları, değerleri ve bakış açılarındaki değişiklikleri etkili bir şekilde ölçebilir. Ayrıca, bireylerin iletişim kapasitelerindeki gelişimi gözlemlemek ve belgelemek için bu süreçte katılmaları mümkündür. Bu, katılımcıların düşüncelerini nasıl ifade ettiklerini, akranlarını nasıl etkili bir şekilde dinlediklerini ve barış inşası faaliyetleri sırasında üretken tartışmalara nasıl katıldıklarını yakından inceleyerek başarılabilir. Eğitimciler aynı zamanda öğrenme topluluğu içinde yeni ilişkilerin oluşumunu veya mevcut ilişkilerin gelişimini, katılımcılar arasındaki güven, empati ve anlayışın artışına odaklanarak değerlendirebilirler.

Eğitimciler, **nicel göstergeleri dikkate aldıklarında**, barış inşası faaliyetlerine aktif olarak katılan öğrenci, genç işçi, gönüllü ve eğitimcilerin sayısını izleyerek katılım oranını değerlendirme yeteneğine sahiptirler. Bu analiz, programın kapsamı ve katılımcıların dahil edilme taahhüdü konusunda önemli bakış açıları sunar. Barış inşası faaliyetlerinin sıklığı ve bütünlüğünün sistematik olarak gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi, örneğin atölyeler, eğitim oturumları veya ortak girişimler gibi, eğitimcilerin programın uzun vadeli sürdürülebilirliğini ve olası kalıcı etkisini değerlendirmelerine olanak tanır. Ayrıca, barış inşası çabaları yoluyla yeteneklerini ve stratejilerini geliştiren bireyler tarafından etkili bir şekilde



özlen anlaşmazlıkların sayısını takip etmek mümkündür. Bu, müdahalenin barışçıl çatışma çözümünü teşvik etme konusundaki etkinliğini değerlendirmek için somut bir ölçü sağlar.

**Başlangıç verilerinin toplanması,** barış inşası faaliyetlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesinin önemli bir adımı olarak, öğrenme ortamının ve hedef nüfusun mevcut durumu hakkında ilk bilgilerin toplanmasını içerir. Sağlanan veriler, daha fazla değerlendirmeler için bir referans noktası olarak işlev görerek eğitimcilerin barış inşası faaliyetlerinin etkisini daha doğru bir şekilde değerlendirerek etkiliğini artırmalarına olanak tanır. Mevcut koşulların kapsamlı bir şekilde anlaşılması sayesinde, eğitimciler uygulanan faaliyetlerden kaynaklanan değişiklikleri daha etkili bir şekilde tanımlama yeteneğine sahiptirler.

Bir temel çizildikten sonra, eğitimciler belirlenen stratejiye uygun olarak barış inşası faaliyetlerini uygulamaya devam etmelidirler. Bu faaliyetlerin kültürel duyarlılık, dahil edicilik ve hedeflenen izleyici için uygunluk sağlaması önemlidir. Eğitimciler, faaliyetlerin gerçekleştiği belirli ortama karşı farkındalık göstererek katılımcıların öğrenme deneyimini artırabilirler.

**İlerlemenin takip edilmesi,** barış inşası faaliyetlerini değerlendirmenin önemli bir yönüdür. Eğitimciler için bu faaliyetlerin sürekli olarak belirlenen göstergelerini kullanarak ilerlemeleri düzenli olarak takip etmeleri önemlidir. Bu süreç, gözlem, anketler, mülakatlar veya odak grup tartışmaları dahil olmak üzere çeşitli metodolojiler aracılığıyla veri toplamayı içerebilir. Sürekli izleme uygulaması, eğitimcilerin başarı alanlarını ve potansiyel engelleri ayırt etmelerini sağlar, böylece barış inşası çabalarının etkinliğini optimize etmek için uygun değişiklikleri uygulamalarına olanak tanır.

Barış inşası faaliyetlerinin sona ermesinin ardından, eğitimcilerin toplanan verileri kapsamlı bir analiz yoluyla değerlendirmeleri gerekmektedir. Elde edilen sonuçları başlangıç verileriyle karşılaştırma süreci sayesinde, eğitimciler faaliyetlerin öğrenme ortamı ve belirli hedef kitle üzerindeki genel etkisini değerlendirebilirler. Bu değerlendirme tekniğini kullanarak eğitimciler, barış inşası faaliyetlerinin avantajlarını ve eksikliklerini ayırt edebilirler ve bu keşifleri gelecek girişimleri yönlendirmek için kullanarak daha etkili ve kalıcı barış inşası sonuçları elde edebilirler.

Ayrıca, eğitimcilerin **yansıtma ve öğrenme süreçlerini** dahil etmelerinin değerlendirme sürecinin temel bir bileşeni olduğunu unutmamaları son derece önemlidir. Değerlendirme sonuçları kullanılarak, eğitimciler başarı alanlarını ve geliştirilmesi gereken alanları ayırt edebilirler. Barış inşası faaliyetleri hakkında anlayış kazanmak ve geri bildirim almak amacıyla öğrenciler, eğitimciler ve diğer



ilgili taraflarla yansıtıcı diyaloglara katılmanın tavsiye edildiği bu uygulama, işbirliğine dayalı bir öğrenme ortamının geliştirilmesini kolaylaştırır.

Sonuç olarak, değerlendirme sonuçlarının dikkatli bir şekilde gözden geçirilmesi ve ilgili paydaşlardan gelen geri bildirimlerin alınmasının ardından, eğitimcilerin barış inşası girişimlerine gerekli değişiklikleri ve iyileştirmeleri yapmaları önemlidir. Bu faaliyetlerin sürekli olarak **geliştirilmesi ve uyarlanması**, barışı teşvik etme ve eğitim ortamında karşılıklı anlayışı artırma konusundaki sürdürülebilir etkinliklerini garanti altına alır. Eğitimciler, elde edilen sonuçları ve geri bildirimleri aktif bir şekilde düşünerek barış inşası faaliyetlerinin etkinliğini ve uzun ömürlülüğünü artırabilirler, böylece daha kapsamlı ve kapsayıcı bir öğrenme topluluğunu teşvik ederler.

#### 4.3. Öğrencilerden ve eğitimcilerden geri bildirim toplamak için etkili yaklaşımlar

Barış inşası faaliyetlerini değerlendirmeyi geliştirmek için, eğitimciler öğrencilerden ve eğitimcilerden başarılı bir şekilde geri bildirim toplamak için çeşitli yöntemler uygulayabilirler.

Başlangıçta, açık ve şeffaf geri bildirimin ifade edilmesini teşvik eden güvenli ve destekleyici bir ortam sağlamak temel bir önem taşır. Katılımcılar, güven, saygı ve gizlilik ortamının sağlandığı bir yerde fikirlerini paylaşma konusunda daha rahat hissederler.

Barış inşası atölyesi sırasında, bir eğitimci, açık ve etkili bir konuşmaya elverişli bir ortamı teşvik etmek amacıyla oturumun başlangıcında bir dizi kılavuz ve beklenen sonuçlar belirleyerek başlayabilir. Yöneticiler, katılımcıları eleştiri veya olumsuz sonuçlardan çekinmeden görüşlerini ifade etmeye teşvik ederek açık iletişimi teşvik eden bir ortamı destekleyebilirler. Bu yaklaşım, karşılıklı saygı geliştirmenin ve dikkatli dinlemenin önemini vurgular. Eğitimciler, katılımcılar için gizlilik garantisi sağlayarak, bireylerin barış inşası faaliyetleri ile ilgili bakış açılarını açıkça ifade etmelerine ve kişisel deneyimlerini anlatmalarına olanak tanır. Bu tür bir elverişli ortamın varlığı, yapıcı geri bildirimin değişimini kolaylaştırır ve anlamlı bir diyalogu teşvik eder, bu da barış inşası faaliyetlerinin genel başarısını artırır.

Daha önce belirtildiği gibi, eğitimcilere çeşitli perspektiflerin kapsamlı ve farklı bakış açılarının sağlanmasını garanti etmek için anketler, mülakatlar, odak grupları ve gayri resmi görüşmeler gibi çok sayıda veri toplama





tekniklerini kullanmaları tavsiye edilir. Örneğin, bazı katılımcılar için yazılı bir anket uygun olabilir, ancak diğerleri sözlü bir mülakatı veya grup tartışmasını tercih edebilirler. Eğitimciler ayrıca, anketlerin yanı sıra mülakatlar veya odak grup oturumları sırasında dil engellerini göz önünde bulundurmaya düşünerek, farklı dillerde geri bildirim mekanizmalarını dahil etmeyi veya tercüme hizmetlerini kullanmayı düşünebilirler. Ayrıca, geri bildirim araçlarının geliştirilmesi sırasında kültürel farklılıkları da dikkate almak önemlidir, böylece bu araçların ilgili kişilerin kültürel ortamına uygun ve duyarlı olmasını garanti edebilirler.

Katılımcılar için net talimatların sağlanması, beklenen geri bildirimin ve temel amacının anlaşılmasını kolaylaştıracaktır. Eğitimciler, bu yönergeleri barış inşası faaliyeti bağlamında sunmalıdır; yani faaliyetlerin hedeflerini ve beklenen sonuçlarını açıklamalı, geri bildirim arayışı için belirli soruları veya alanları tanımlamalıdır. Ayrıca, geri bildirimin amacı hakkında açıklamalar yaparak, barış inşası çabalarını geliştirmede nasıl kullanılacağını açıklayabilirler. Hızlı geri bildirimin teşvik edilmesi, katılımcıların bu faaliyetlerin etkinliği hakkında hızlı bir şekilde geri bildirimde bulunmalarına olanak tanır, böylece eğitimcinin gerekli düzeltmeleri ve iyileştirmeleri yapma şansını elde etmesini sağlar.

Örneğin, katılımcılar belirli faaliyetlerin ilgi çekici olmadığını belirtirlerse, eğitimciler bu faaliyetleri, istenilen sonuçlara daha etkili bir şekilde ulaşan faaliyetlerle değiştirebilir veya değiştirebilirler.

Verileri etkili bir şekilde toplarken, etkin bir dinleme önemlidir. Eğitimciler, katılımcıların ne söylediklerine yakından dikkat etmelidirler, gerektiğinde açıklamalar yaparak ve katılımcıların perspektiflerine ve deneyimlerine dürüst bir ilgi göstererek sorular sormalıdır. Katılımcılar belirli bir faaliyetle rahat hissetmediklerini belirtirlerse, eğitimciler daha fazla ayrıntı isteyebilirler, böylece tam olarak neyin onları rahatsız ettiğini anlayabilirler. Bu yaklaşımı kullanarak, eğitimciler yapıcı geri bildirimin sağlanmasını teşvik eden ve katılımın artmasını teşvik eden bir ortam oluşturma yeteneğine sahiptirler.

Sonuç olarak, değerlendirmenin sonuçlarının tüm ilgili taraflara, öğrenciler, diğer eğitimciler ve genç çalışanlar ve daha geniş topluluklara yayılması, geri bildirim mekanizmasının temel bir bileşenini oluşturur. Eğitim profesyonelleri, araştırma bulgularını yayınlama amacıyla yazılı raporlar, sunumlar ve çevrimiçi forumlar gibi çeşitli kanalları kullanma yeteneğine sahiptirler.

Önerilen değişiklikler ve değişikliklerle ilgili karar verme sürecine paydaşları dahil etmek, sahiplik duygusu ve sorumluluk duygusunu teşvik eder. Bu hedefi gerçekleştirmek için eğitimciler, paydaşların değerlendirme bulguları hakkında diyaloglara katılabilecekleri toplantılar veya çalıştaylar düzenleme seçeneğine



sahiptirler, perspektiflerini ifade edebilirler ve iyileştirme önerileri sunabilirler. Bu yöntem, eğitimcilerin önerilen değişikliklerin ve iyileştirmelerin paydaşların gereksinimleri ve beklentileriyle uyumlu olduğunu doğrulamalarına yardımcı olur ve daha etkili ve etkili barış inşası çabalarına yol açar.

Eğitimciler, verileri değerlendirirken düşünceleri gereken temel sorulara sahiptirler:

- Değerlendirme verileri güvenilir ve geçerli olarak kabul edilebilir mi?
- Değerlendirme metodolojileri, barış inşası faaliyetlerinin belirli bağlam ve amaçlarıyla uyumlu muydu?
- Değerlendirme bulguları, barış inşası girişimlerinin beklenen sonuçları ve hedefleriyle uyumlu mu?
- Değerlendirme verilerinden hangi fark edilebilir desenler veya eğilimler görülebilir ve barış inşası faaliyetlerinin etkinliği hakkında hangi bilgiler elde edilebilir?
- Hedef nüfus içinde farklı gruplar veya alt gruplar arasındaki barış inşası faaliyetlerine ilişkin değişen algılar nelerdir?
- Değerlendirme verileri tarafından gösterilen barış inşası faaliyetlerinin güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?
- Değerlendirme sonuçlarına göre, barış inşası faaliyetlerinin etkinliğini artırmak için hangi önlemler alınabilir?
- Barış inşası girişimlerinin eğitim ortamına ve amaçlanan faydalanıcılara genel etkisi nedir?
- Katılımcılar tarafından barış inşası faaliyetleri hakkında hangi geri bildirimler sağlandı mı ve bu geri bildirimler gelecek faaliyetleri geliştirmek için nasıl kullanılabilir?

#### **4.4. Gelecekteki barış inşası faaliyetlerini iyileştirmek için geri bildirim entegre etmeye yönelik stratejiler**

Daha önce belirtildiği gibi, geri bildirim, eğitimcilerin barış inşası faaliyetlerini nasıl algıladığını anlamalarına yardımcı olduğu için değerlendirme sürecinin önemli bir parçasıdır. Geri bildirim sayesinde, barışı teşvik etme çabalarının nerede başarılı olduğunu ve nerede iyileştirmeler yapmaları gerektiğini

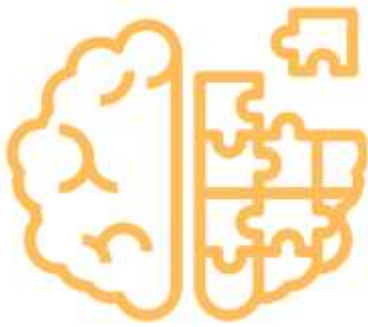


belirleyebilirler. Güçlü ve zayıf yönlerini anlayarak, eğitimciler faaliyetlerinin etkinliğini artırmak için stratejilerini ve tekniklerini iyileştirmeye odaklanabilirler.

İlk olarak, geri bildirim içeriği, sunum, katılım ve lojistik gibi **farklı kategorilere bölmek** gerekir. Bu kategorilendirme süreci odaklı geliştirmelerin uygulanmasını kolaylaştırır. Bazı geri bildirimler diğerlerinden daha belirleyici olacaktır. Eğitimcilerin **bu önemli gözlemleri tanıması ve öncelik vermesi** önemlidir ve hızlı bir şekilde gereken önlemleri almalıdırlar. Eğitimciler ve yöneticiler arasında geri bildirim temelinde içsel düşünceyi teşvik etmek, derinlemesine anlayışlar oluşturabilir ve somut ayarlamaları kolaylaştırabilir. Geri bildirim hakkında açık diyalogların kurulmasını kolaylaştırarak, problem çözme konusunda işbirliğine dayalı bir yaklaşımın geliştirilmesine ve yaratıcılığın teşvik edilmesine yardımcı olabilir.

**Geri bildirim eğitim modüllerine dahil etmek**, eğitimcilerin önceki engelleri çözmelerine ve gelecekteki zorlukları öngörmelerine yardımcı olacaktır. Ayrıca, geri bildirimlerin saklandığı ve sürdürüldüğü bir veritabanı oluşturmak faydalıdır; bu, gelecek girişimler için değerli bir kaynak olarak hizmet edebilir ve programın ilerlemesini izlemek için bir araç sağlar. Geri bildirimlere dayalı düzeltmelerin hızlı bir şekilde uygulanması, geliştirmeye olan bağlılığı gösterir ve katılımcıların katkılarının yüksek değer verildiğinin bir kanıtı olarak hizmet eder. Bu düzeltmelerin daha geniş bir ölçekte uygulanmasından önce, daha küçük ortamlarda test yapılması önerilir; bu, hızlı geri bildirimlere dayalı zamanında düzeltmeler yapma fırsatını sağlar.

Düzeltiler uygulandıktan sonra, eğitimcilerin katılımcılardan daha fazla geri bildirim istemeleri gerekir. Geri bildirim toplamak için anketler, odak grupları ve dijital platformlar da dahil olmak üzere birçok kanal sağlamak, ilgili tüm tarafların katılımını kolaylaştırır ve onlara tercihlerine uygun bir şekilde görüşlerini ifade etme fırsatı sunar. Bazı zamanlar göz ardı edilen olumlu geri bildirimin önemi vurgulanmalı ve yayılmalıdır, çünkü bu hem eğitimciler hem de katılımcılar için bir teşvik kaynağı olarak hizmet eder.



**Geri bildirim açık bir zihinle** yaklaşmak temel bir öneme sahiptir. İlk başta zor gibi görünen yorumlar bile performansı artırmak için önemli ipuçları sağlayabilir. Ayrıca, geri bildirimlere verilen yanıtlar hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak amacıyla sürekli bir geri bildirim sistemi kurmak da faydalıdır. Belirli bir bağlamda şeffaflık sağlamanın, güvenin geliştirilmesine yardımcı olduğunu ve açık ve samimi iletişimin daha fazla teşvik edilmesinin





bir katalizörü olarak hizmet ettiğini unutmamak önemlidir. Zaman içinde, eğitimcilerin geri bildirimde tekrar eden temaları veya desenleri aktif olarak araması ve varsa sistemsel kusurları belirlemesi gerekmektedir. Böylece eğitimciler, ilgili programda önemli iyileştirmeler yapabilirler. Zaman zaman, giriş hakkında yeni bir bakış açısı sunabilecek dış uzmanları dahil etmek faydalı olabilir, bu da önceden fark edilmemiş eğilimleri veya çözümleri ortaya çıkarabilir. Dikkatli ve sistematik bir şekilde geri bildirimin kullanılması sayesinde, eğitimciler barış inşası projelerinin sürekli etkinliğini ve toplumlarına hizmet ettikleri anlamlı bağlantısını etkili bir şekilde sağlayabilirler.

Son olarak, barış inşası değerlendirmelerini geliştirmek isteyen eğitimciler, **teknolojinin avantajlarını kullanmayı ciddi bir şekilde düşünmelidirler.** Geri bildirim süreci, özellikle Google Forms ve SurveyMonkey gibi anket platformları gibi dijital araçlar tarafından önemli ölçüde dönüştürülmüştür. Bu platformlar, eğitimcilerin özelleştirilmiş anketler oluşturarak barış inşası girişimleriyle ilgili benzersiz bilgilerin kaydedilmesini kolaylaştırır. Bu anketleri e-posta ve sosyal medya dahil birçok platformda yayma kolaylığı, coğrafi olarak uzak bölgelerde yaşayanlara kadar daha geniş bir kitleye ulaşmayı sağlar. Bu platformlardaki otomatik veri toplama ve entegre analiz araçlarının kullanılması oldukça avantajlıdır, çünkü eğitimcilerin hızla desenleri tanımlamalarına ve barış inşası tekniklerini geliştirmelerine olanak tanır. Bununla birlikte, bu anketlerin açıklık, kültürel duyarlılık ve mümkünse kapsamlı bir anlayış sunmak için nitel yöntemlerle desteklendiğinden emin olunması önemlidir.

Slack veya Microsoft Teams gibi çevrimiçi araçlar, paydaşlar arasında iletişimi, işbirliğini ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmada önemli bir katkı sağlamıştır. Eğitimciler, hedef kitleleriyle sürekli etkileşimi sürdürmek için bu platformları kullanabilir, değerli bilgileri toplayabilir ve gerçek zamanlı geri bildirimleri içerecek şekilde tekniklerini geliştirebilirler.

Sosyal medyanın önemi küçümsenmemelidir. Eğitimciler, Facebook veya LinkedIn gibi sosyal medya platformlarında özel sayfalar veya gruplar oluşturarak barış inşası girişimleri hakkında açık bir konuşma ortamı oluşturma yeteneğine sahiptirler. Bu platformları izleyerek, eğitimciler yaygın endişeleri tespit edebilir, geniş bir geri bildirim yelpazesi toplayabilir ve faaliyetlerinin erişimini ve etkinliğini değerlendirebilirler.

Ayrıca, Zoom veya Google Meet gibi video konferans platformlarının yaygınlaşması, sanal







odak gruplarını veya paydaş görüşmelerini gerçekleştirme sürecini kolaylaştırmıştır. Bu uygulama, coğrafi olarak uzak veya fiziksel olarak toplantılara katılamayacak katılımcılardan gelen geri bildirimlerin toplanmasını garanti eder. Barış inşası ile ilgili değerlendirmeler bağlamında, dahil etmenin önemi vurgulanamaz.

Bilgi bolluğuyla karakterize çağdaş zamanlarda, malzemeyi anlaşılır bir şekilde iletebilme yeteneği büyük önem taşır. Eğitimcilerin, araştırma bulgularını hem etkileyici hem de kolay anlaşılır bir şekilde iletmek için veri görselleştirme teknolojilerini kullanmayı düşünmeleri tavsiye edilir. Görsel temsiller, karmaşık verilere erişimi artırmakla kalmaz, aynı zamanda eğitimcilerin değerlendirmelerinden hareket edilebilir sonuçlar çıkarmalarına yardımcı olur.

## **BÖLÜM 5 –GÜVENLİ VE KAPSAYICI ÖĞRENME ORTAMLARI OLUŞTURMA**

### **5.1 Bu bölümün amacı ve yönü**

Eğitim alanında barış inşası girişimlerinin başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için temel nokta, sadece müfredatın içeriği ile sınırlı olmayıp, sunulduğu geniş bağlamı da içerir. Bu bölüm, eğitim ortamlarında dahil edicilik ve karşılıklı saygı atmosferini oluşturmayı amaçlayan eğitimciler için kapsamlı bir kaynak olarak işlev görür.

Bu bölümde sunulan bilgiler, tüm gençleri içerebilecek bir ortamın geliştirilmesi için gerekli tekniklerin ve optimal stratejilerin derinlemesine analizini sunar. Güç dinamiklerini yönetme ve çeşitliliği teşvik etme ile ilişkilendirilen karmaşıklıkları inceler ve tüm bireylerin tanındığı ve takdir edildiği bir dahil edici eğitim ortamı oluşturma amacıyla bunu yapar. Bu sayfaların keşfi sırasında, destekleyici ve adil bir öğrenme ortamının barış inşası girişimleri üzerindeki önemli etkisini keşfedeceğiz.

### **5.2 Güvenli ve kapsayıcı öğrenme ortamları için yönergeler**

Güvenli ve kapsayıcı bir öğrenme ortamı, arka planları, kimlikleri veya inançları ne olursa olsun her bireyin değerli, saygı duyulan ve zarardan uzak hissettiği bir ortamdır. Barış inşası bağlamında, bu ortam fiziksel güvenlikten öteye geçer. Duyusal ve psikolojik güvenliği kapsar, böylece öğrenciler görüşlerini ifade edebilir, deneyimlerini paylaşabilir ve alaycılık, ayrımcılık veya zarar görme korkusu





olmadan diyaloglara katılabilirler. Bu tür bir ortam, karşılıklı saygı, anlayış ve işbirliğini teşvik eder ve barış inşası girişimlerinin temelini oluşturur.

Bu kapsayıcı ortamın merkezinde eğitimciler bulunmaktadır. Onların etkisi, belirlenmiş müfredat sınırlarının ötesine uzanır ve öğrenme ortamı içindeki genel atmosferi şekillendirir. Bireylerin davranışları, sözlü ifadeleri, tutumları ve hatta sözsüz sinyalleri, kapsayıcılığı teşvik edebilecek veya bölünmelerin yaratılmasına bilinçsizce katkıda bulunabilecek belirli bir atmosfer oluşturma potansiyeline sahiptir. Eğitimciler, bilinçli bir şekilde kapsayıcı davranışları örnekleyerek, önyargıları proaktif bir şekilde tanıyarak, düzelterek ve açık ve saygılı bir iletişime uygun bir ortam oluşturarak güvenin sağlam bir temelini oluşturabilirler. Güven oluşturulduğunda, öğrenciler arasında karşılıklı saygı duygusu teşvik edilmiş olur. Eğitimciler, kibar davranışlar konusunda açık standartlar oluşturma, her türlü önyargı belirtisine karşı aktif olarak koruma ve dezavantajlı bakış açılarının dahil edilmesini savunma ve destekleme konusunda sorumludur. Ayrıca, eğitimciler kapsayıcılık ilkelerinin öğrenme deneyiminin sadece bir eklentisi olmadığı, aksine sorunsuz bir şekilde entegre edildiği bir deneyim haline getirilmesi için sürekli olarak kendilerini geliştirmek, kaynakları araştırmak ve eğitim almakla sorumludurlar.



Öğrenme yoluna dair güvenli ve kapsayıcı bir ortamın oluşturulmasıyla ilişkilendirilen birçok avantaj bulunmaktadır. Öğrenciler güvenlik, tanınma ve değer hissi yaşadığında, konuyla daha ilgili hale gelir ve diğer gençlerle olan etkileşim düzeyleri artar. Bireyler artan bir açıklık seviyesi sergiler, kişisel bakış açılarını daha fazla ifşa etme eğilimindedir ve işbirliği çabalarına katılma eğilimindedirler, böylece dayanışma ve ortak hedeflerin oluşturulduğu bir kolektif bir atmosfer geliştirirler. Bu sadece bilginin zihinde tutulmasını değil, aynı zamanda tüm grup için öğrenme

deneyimini artırır. Barış inşası için elverişli bir ortam yaratmanın önemi bu çerçeve içinde vurgulanır. Bu koruyucu duvarların içinde, öğrenciler sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda empati, eleştirel düşünme ve etkili barış inşası için gerekli olan nüanslı anlayış gibi daha yumuşak ve nitelikli beceriler geliştirirler.



### 5.3 Tüm öğrenciler için saygılı bir alan oluşturmaya yönelik en iyi uygulamalar

Eğitimin karmaşık çerçevesi içinde öğrenmenin gerçekleştiği ortam, büyük önem taşır. Fiziksel konfor, duygusal güvenlik, kültürel farkındalık ve aktif dinleme öğelerinin entegrasyonu, bir eğitim ortamını kapsayıcılık ve saygı ile karakterize edilen bir sığınak haline dönüştürebilir. Her bir bileşeni daha fazla keşfedelim.

#### • Fiziksel Çevre

Fiziksel çevre, barış inşası programlarına katılan eğitimcilerin anlamlı tartışmaları ve deneyimleri kolaylaştırmasına olanak tanıyan önemli bir partner haline gelir. Örneğin, oturma düzeni sadece konfor sağlamaktan daha fazlasını sunar. Basitçe yeniden yapılandırılabilen modüler mobilyaların uyumluluğu, kişiler arası ilişkileri uyaran küçük gruplu tartışmalardan daha yapılandırılmış oturumlar için ders tarzı düzenlemelere sorunsuz bir geçiş sağlar.

Sıklıkla göz ardı edilen bir bileşen olan aydınlatma, doğru atmosferin yaratılması için de önemlidir. Yapay aydınlatmanın uyumluluğu, değişen parlaklık seviyeleriyle etkinlik ruh haline ayarlanabilirken, doğal ışığın sıcaklığı açık ve davetkar bir ortam oluşturur. Daha parlak bir ortam grup etkinliklerine enerji katabilirken, daha karanlık bir atmosfer içsel düşünceler için rahat bir ortam sunabilir.

Erişilebilirlik de önemlidir, temel rampalar, duysal kaldırım ve düşünceli ekipman yerleşimi, serbest hareketi ve kapsayıcı bir ortamı sağlamak için önemlidir. Ayrıca, işitme engelliler, kulaklık veya ses yükselticiler gibi işitsel iyileştirmelerden faydalanabilirler, bu da her sesin duyulup anlaşıldığından emin olunmasını sağlar.

Ayrıca, teknolojinin eğitim alanını şekillendirmedeki rolü inkar edilemez. Çeşitli teknolojik araçların entegrasyonu, bir öğrenme alanının dinamiklerini önemli ölçüde yükseltebilir. Projektörler, örneğin, yalnızca içeriği gösteren cihazlar değildir, aynı zamanda düzenli bir sunumu çekici bir görsel yolculuğa dönüştürebilir, karmaşık barış inşası kavramlarını daha anlaşılır ve ilgi çekici hale getirir. Mikrofonlar, öte yandan, ne kadar sessiz olursa olsun, her sesin yükseltilip duyulmasını sağlar, kapsayıcılık duygusu oluşturur ve hiçbir bakış açısının kaybolmamasını sağlar. İnteraktif beyaz tahtalar işbirliğini bir üst seviyeye taşır. Katılımcılara kolektif olarak beyin fırtınası yapma, fikirleri tasarlama ve çözümleri gerçek zamanlı olarak görselleştirme imkanı tanır, barış inşası stratejilerine pratiğe dayalı bir yaklaşımı teşvik eder.



- **Duygusal Çevre**

Öğrenme alanının fiziksel özellikleri temeli oluştururken, duygusal ortam özellikle barış inşası bağlamında eğitim deneyiminin özünü belirler. Bir öğrenenin katılma, tartışma ve öğrenme yeteneği, bu kaçınılmaz ama dokunulabilir ortam tarafından önemli ölçüde etkilenebilir.

Barış inşası eğitimi hakkında yapılan konuşmalarda hassas konular, bireysel deneyimler ve sağlam fikirler sık sık gündeme gelir. Gençlerin düşüncelerini paylaşırken yargılanma, alay edilme veya ayrımcılığa uğrama endişesi duymadan rahat hissetmeleri önemlidir. Eğitimciler, böyle bir ortamı teşvik etmek için bilinçli bir şekilde kurallar koymalıdır. Bir kural, bir akranın konuşmasını engellemeyi yasaklayabilir veya örneğin hakaret edici dilin kullanılmasını yasaklayabilir. Bu kurallar sadakatle takip edildiğinde, bir güven temeli oluşturulur. Gençler sonunda eğitim ortamlarının, anlayışlı ve saygılı bir şekilde anlaşmazlıkların çözüldüğü açık bir tartışma için davetkar bir ortam olduğu fikrini benimserler.

Her birey masaya farklı deneyimler ve bakış açıları getirir. Bu farklı öyküler, barış inşası için esastır. Ancak katkıda bulunmadan önce, genç insanlar duygularının ve görüşlerinin önemli ve düşünölmeye değer olduğunu hissetmelidir. Bu onay duygusu, eğitimcinin davranışları ve cevapları tarafından teşvik edilir; kendiliğinden ortaya çıkmaz. Bir öğrencinin ifadesine katılıyormuş gibi başını sallama, bir öğrencinin ifadesini anladığını göstermek için ifadeyi tekrar söyleme veya cesaretlendirici geri bildirim verme gibi basit eylemler uzun bir yol kat etmelerini sağlar. Örneğin, bir eğitimci, bir öğrencinin kişisel bir hikayeyi paylaştığı için teşekkür edebilir ve "Bunu paylaştığınız için teşekkür ederim. Bu soruna farklı bir bakış açısı sunuyor." gibi bir ifade kullanabilir. Bu tür cevaplar, diğerlerini paylaşmaya teşvik ederek ve duyguları onaylayarak grup öğrenme deneyimini artırır.

- **Kültürel Duyarlılık**

Uluslararası kültürlerin zengin dokusu, günümüzün küresel olarak bağlantılı dünyasında sıkça eğitim ortamlarına yansır. Bu çeşitlilik bir kaynak olsa da, özellikle kültürel konuların sıkça anlaşmazlıkların temelini oluşturduğu görölmektedir ve barış inşası alanında birçok kültürel incelemenin derin bir farkındalık ve anlayış gerektirdiği de bir gerçektir.

Kültürel duyarlılık için ilk adım farkındalıktır. Eğitimciler, öğrencilerinin kültürel arka planlarını tanımak için inisiyatif almalıdır. Örneğin, Müslüman öğrenciler için Ramazan'ın veya Hindu kökenli öğrenciler için Diwali'nin önemini anlamak, belirli davranışların veya tercihlerin bağlamını sağlayabilir. Bu farkındalık sadece büyük festivallerle sınırlı değildir. Kültürel değerleri, iletişim tarzlarını ve hatta tarihsel



bağlamları anlamayı içerir. Böylece eğitimciler, potansiyel tehlikeleri veya yanlış anlamaları önleyebilirler. Örneğin, göz temasının sürdürülmesinin veya kaçınılmasının kültürel önemini anlamak, öğrencinin dikkatini veya saygısını yanlış anlamaları önleyebilir.

Çeşitliliği tanımak basit gibi görünse de, onu aktif bir şekilde benimsemek eğitim ortamını geliştirir. Eğitim planına veya etkinliklerine, kültürel etkinlikleri, festivalleri ve gelenekleri eklemek faydalı olabilir. Eğitimciler, öğrencilerden bir şarkı söylemelerini, dans etmelerini veya hatta geleneksel bir yemek düzenlemelerini istemeyi düşünebilir. Bu tür etkinlikler, farklı arka planlardan gelen gençlere miraslarını sergileme ve gurur duyma fırsatı sunarken, farklı kültürler hakkında doğrudan bilgi sağlar. Her kültürün değerli olduğu ve genel küresel mozaikte belirli bir yere sahip olduğu konusunda güçlü bir mesaj verir.

Farkındalık ve dahil etme proaktif yaklaşımlar olsa da, saygı temel bir ilkedir. Özellikle kültürel çatışmaların bir konu olabileceği barış inşası gibi konularda, hiçbir kültürün başka bir kültüre kıyasla doğuştan üstün veya aşağı olarak tasvir edilmediğinden emin olmak önemlidir. Bu, genelleştirmelerden kaçınmayı, kalıpları sorgulamayı ve önyargıları ele almayı içerir. Her kültür, karmaşıklığı ve nüanslarıyla birlikte kabullenici, açık bir zihinle ve bir ilgiyle, merakla ele alınmalıdır. Örneğin, kültürel uygulamalarla ilgili bir konu gündeme geldiğinde, yargılamaktan ziyade anlamaya yönelik bir tartışmayı kolaylaştırmak, bilgilendirici ve saygılı bir diyalogu teşvik etmek önemlidir.

### • Aktif dinleme

Altıktaki duyguları, niyetleri ve mesajları anlama ve yorumlama, sadece söylenenleri duymakla sınırlı olmayan aktif bir dinlemenin bir parçasıdır. Dikkatli dinleme becerisi, barış eğitiminde özellikle kişisel deneyimler ve hassas konular etrafında sıkça odaklandığı için önemlidir.

Her birey, özellikle kişisel hikayelerini veya bakış açılarını paylaşırken, görüldüğünü ve duyulduğunu hissetmek ister. Bir eğitimci, öğrenciye tam dikkatini verdiğinde açık bir mesaj gönderir: "Sözleriniz önemlidir." Bu sadece kelimeleri duymayı içermemektedir, aynı zamanda konuşmacı ile gerçekten etkileşimde bulunmayı içerir. Örneğin, sürekli göz teması kurmak dikkatli olduğunu gösterir. Uygun aralıklarla başı sallamak anlayışı belirtir. Ayrıca, en iyi niyetlerle bile olsa, bireyin düşüncelerini tam olarak ifade etmesine izin vermek için sözünü kesmemek, kişiye kesintisiz bir şekilde konuşma zamanı vererek samimi kendini ifadenin sağlanmasına yardımcı olur. Bir öğrenci bir anlaşmazlıkla ilgili kişisel bir hikaye paylaştığında, eğitimciler, kişiye kesintisiz konuşma zamanı ve imkanı vererek samimi bir kendini ifade için güvenli bir alan oluşturabilirler.



Aktif dinleme süreci, bir öğrenci paylaştıktan sonra da devam eder. Geri bildirim vermek, öğrencinin ifade ettiği başlıca fikirleri veya duyguları özetlemek gibi çeşitli yollarla yapılabilir. İlk olarak, öğrenciye gerçekten dinlendiğini ve anlaşıldığını garanti eder. İkinci olarak, herhangi bir yanlış anlamayı veya belirsizlikleri ele alma fırsatı sunar. Bir öğrenci belirli bir kültürel uygulamadan bahsettikten sonra, eğitimci şunları söyleyebilir: "Söylediklerinizden anladığım kadarıyla, bu uygulama sizin için büyük kültürel ve ailevi bir öneme sahip gibi görünüyor. Doğru mu?" Bu tür yorumlar, eğitimcinin anlayışını artırmanın yanı sıra kişinin paylaşımını da onaylar.

Ayrıca, açık uçlu sorular daha derinlemesine düşünmeye ve keskin bir konuşmaya başlangıç noktası olarak hizmet eder. Açık uçlu sorular, basit bir "evet" veya "hayır" ile cevaplanabilen soruların aksine bireylerin düşüncelerine ve duygularına daha derinlemesine girmelerine olanak tanır. Örneğin, "Bu deneyim sizi nasıl hissettirdi ve neden?" sorusu sormak, "Sizi bu deneyim rahatsız etti mi?" sorusuna göre daha açıklayıcı cevapları ortaya çıkarabilir. Bu tür sorular eleştirel düşünmeyi teşvik eder ve öğrencilere kişisel geçmişlerine, bakış açılarına ve deneyimlerine daha derinlemesine keşif yapma fırsatı sunar.

#### **5.4 Öğrenme ortamındaki güç dinamikleri ve çeşitlilik konularını ele almaya yönelik ipuçları**

Güç ilişkileri ve çeşitlilik zorlukları, özellikle barışın inşa edilmesi bağlamında, eğitimin çok yönlü dünyasında etkileşimleri, tartışmaları ve sonuçları etkileyen karmaşık bir örnek oluştururlar. Gerçekten kapsayıcı ve barışçıl bir öğrenme ortamı oluşturmak, bu karmaşıklıkları ele almaya gereksinim duyar.



İlk ve en önemlisi, güç dinamiklerini anlamamanın önemidir. Bu dinamikler; bireylerin geçmişte marjinalleşme deneyimledikleri için konuşamamalarından, daha açık bir şekilde başkaları tarafından sergilenen egemenlik gösterilerine kadar, hem gizli hem de açık şekillerde ortaya çıkabilir. Eğitimcilerin bu dinamikleri tanıma, nedenlerini ve etkilerini anlama konusunda eğitim alması önemlidir. Tarihî bağlamları, sosyal yapıları veya hatta psikolojik temelleri açıklayan atölyeler veya seminerler, eğitimcilerin bu dinamikleri uygun bir şekilde ele





almaları için gereken becerilere sahip olmalarına yardımcı olabilir.

Marjinalleşmiş gruplara kulak vermek ve söz hakkı vermek önemli bir adımdır. Özellikle tarih boyunca marjinalleştirilmiş olan bu grupların sesinin duyulması ve değer görülmesi, farklı arka planların bir arada bulunduğu bir eğitim ortamında gereklidir. Bu, onların perspektiflerine özel olarak ayrılmış tartışma oturumları veya vurgulanmış konuşmalar gibi mekanlar oluşturmayı içerebilir. Ayrıca, her öğrencinin konuşma fırsatı bulmasını sağlayan etkinlikler veya önyargı veya kınama endişesi olmadan kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan anonim geri bildirim mekanizmaları gibi yöntemler kullanılabilir.

Sıklıkla olumsuz algılansa da, çatışma uygun bir şekilde ele alındığında ilerlemeyi teşvik edebilir. Güç ilişkileri veya çeşitlilik sorunları nedeniyle ortaya çıkan çatışmaları çözmek için kapsamlı bir strateji gereklidir. Bu, saygılı anlaşmazlığı teşvik eden yapılandırılmış tartışmalar veya çatışan tarafların birbirlerinin bakış açılarını anlamalarına yardımcı olunan arabuluculuk oturumları gibi uygun çatışma çözme yöntemlerinin eğitimler tarafından kullanılabilir olmasını içerebilir.

Son olarak, güç ilişkilerini anlama ve çeşitliliği teşvik etme yolculuğu hiç bitmeyen bir süreçtir. Küreselleşme sonucu toplumun anlayışları ve zorlukları değişmektedir. Çeşitlilik, adalet ve dahil etme konularını daha iyi anlamak için eğitimcilerin kendi eğitimlerini ilerletmeleri için teşvik edilmeleri gerekmektedir. Bu, atölyelere katılarak, ilgili kitapları ve ek kaynakları okuyarak veya konu uzmanlarıyla konuşarak yapılabilir.

### **5.5 Etkili barış inşası için destekleyici ve eşitlikçi bir öğrenme ortamı yaratmanın önemi**

Öğrenme ortamı, barışın inşasının peşindeki daha geniş toplumun bir mikrokozmosu olarak işlev görür. Bu ortamın duvarları içinde aşılacak değerler, teşvik edilen dinamikler ve geliştirilen etkileşimler, sınırlarının ötesine uzanan yankılara sahiptir.

Eşitlik ilkesi, barış inşasının temelidir. Öğrenciler, öğrenme ortamında eşitliği gördüklerinde ve deneyimlediklerinde, arka planları, görüşleri veya deneyimleri ne olursa olsun tüm insanlara saygı ve adil davranma konusunda çok değerli bir ders öğrenirler. Bu bilgi temel bir bilgidir ve bu nedenle öğrenciler, eşitliğin sadece ahlaki bir prensip olmadığını, aynı zamanda sosyal bir gereklilik olduğunu düşünerek öğrenme ortamından ayrılmalıdır. Bunu yaparak, daha büyük barış





inşası girişimlerine öncülük ederler ve hayatlarının her yönünde eşitlik, adalet ve dahil etme konularını teşvik ederler.

Destekleyici bir öğrenme ortamı, aynı zamanda empati ve anlayışın büyümesi için verimli bir zemin olarak hizmet eder. Öğrenciler kendilerini güvende ve değerli hissettiklerinde, daha olası bir şekilde açılırlar, deneyimlerini paylaşırlar ve diğerlerini dinlerler. Bu karşılıklı paylaşım ve dinleme derin bir empati duygusu oluşturur. Birbirlerinin ayakkabılarına girmeyi yani empatiyi öğrenirler, çeşitli bakış açılarını ve bunları takip eden duyguları anlarlar. Bu tür bir ortam sadece bireysel büyümeyi teşvik etmekle kalmaz, aynı zamanda işbirliği ruhunu geliştirir, gençlerin birlikte çalışmanın, farkları aşmanın ve ortak bir zemin aramanın değerini öğrendiği bir ortamı oluşturur.

Bu bağlamda, eğitimciler sadece rehberler değil, aynı zamanda takip edilecek örnekler olarak hizmet ederler. Davranış biçimleri, etkileşimleri ve tepkileri, atmosferi belirler. Barışın nasıl uygulanabileceğine dair idealleri, günlük yaşamlarında şiddetsizlik, adalet, saygı ve eşitlik gibi gösterdiklerinde, öğrencilere somut bir örnek sunarlar. Sürekli çaba, adaletle bir eğitim ortamındaki bir anlaşmazlığı arabuluculuk etmek veya her sesin duyulmasını sağlamak olsun, yukarıda bahsedilen değerlerin ve ideallerin önemini vurgular.

Bu tür bir öğrenme ortamının çevresel toplum üzerindeki faydaları önemli ve kalıcıdır. Sadece akademik olarak başarılı öğrencileri üretmekle kalmaz, aynı zamanda gelecekteki liderleri de adalet, eşitlik ve barışa değer veren bir ahlaki pusulayla donatan bu eğitim kurumları, hem resmi hem de resmi olmayan, öğrendikleri dersleri yanlarında götürürler ve barışı inşa eden fikirlerin siyaset, iş dünyası, akademi veya kamusal hizmete girseler bile, her yaptıkları şeye dahil edilmesini sağlama misyonu yaparlar.

Sonuç olarak, destekleyici ve adil bir öğrenme ortamı sadece faydalı değil, aynı zamanda zorunludur. Bireylerin öğrenmeyi, büyümeyi ve barışın şampiyonları haline gelmeyi öğrendikleri, daha parlak, daha uyumlu bir gelecek için temel oluşturur.





## **BÖLÜM 6 - BARIŞ İNŞASI EĞİTİMİ İÇİN EK KAYNAKLAR**

### **6.1 Bu bölümün amacı ve yönü**

Bu bölüm, barış inşası alanında çalışmayı daha kolay ve verimli hale getirebilecek çeşitli kaynakları, organizasyonları ve girişimleri içermektedir.

Yeni barışçılar için, daha önce deneyimli ve başarılı projelerle tanışmak, sadece ilham vermekle kalmaz, aynı zamanda gelecekteki faaliyetlerinde uygulanabilecek **somut fikirler ve pratik adımlar** sağlayabilir. İlgili alanda çalışan organizasyonların ve girişimlerin deneyimlerini ve çıktılarını sürekli olarak analiz etmek, daha hızlı ve daha iyi sonuçlar elde etmek için daha sonra uygulanacak ve büyütecek önemli bir adımdır. Bu bölümde sunulan ek bilgi kaynakları ve eğitim kaynakları, sadece barışı öğreten eğitimciler için değil, aynı zamanda öz eğitim sürecinde olanlar için ve yüksek kaliteli içeriklere sahip güvenilir kaynaklar arayanlar için de faydalı olacaktır. Ayrıca, gençlerle çalışanlar gibi eğitim sürecini daha etkili hale getirmeye yardımcı olacak kaynakları arayanlar için de faydalı olacaktır.

Aynı derecede önemli olan destek kaynakları bölümü, başkalarına yardım etmeye zaman ayıran insanları destekleyebilecek makalelerin ve organizasyonların bağlantılarını içerir. Bu insanlar genellikle kendilerini unuturlar veya kendilerine yardım gerektiğinde nereye başvuracaklarını bilmezler.

### **6.2 İlgili kuruluşlarla, yayınlarla ve ağlarla bağlantılar**

#### **1) Birleşmiş Milletler BARIŞIN İNŞASI**

"BM Barışı Koruma, ülkelerin çatışmadan barışa giden zorlu yolda yol almalarına yardımcı olur. Sahip olduğumuz eşsiz güçler arasında meşruluk, yük paylaşımı ve dünyanın dört bir yanından asker ve polisleri bir araya getirme yeteneği bulunur ve onları BM Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul tarafından belirlenen çeşitli görevleri yerine getirmek üzere sivil barış güçleriyle entegre ederiz."

"Birleşmiş Milletler resmi web sitesinde "barışı koruma" bölümünde sunulan geniş kaynak kütüphanesi ile başlamak faydalı olabilir. Bu kaynak kütüphanesi; kılavuzlar, yönergeler, makaleler, uygulanan faaliyetlerin örnekleri ve BM himayesinde dünya genelinde gerçekleştirilen projelerin yer aldığı gerçek bir depo olarak hizmet verir.

Web sitesindeki materyaller konu ve yıl bazında sınıflandırılmıştır, ayrıca materyallere Fransızca, Arapça, Çince, Rusça, İspanyolca vb. dillerde erişme olanağı da bulunmaktadır.



Dikkate değer bir diğer bölüm, sayfanın altındaki sonuçlarla ilgili bölümdür - faaliyetlerin analizi zaten özetlenmiş ve ana noktalar ve notlar şeklinde sunulmuştur, bu da analiz sürecini kolaylaştırır.



<https://www.un.org/peacebuilding/content/guides-and-resources>

BM'nin barışı koruma alanındaki faaliyetleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için bu faaliyet alanına adanmış ayrı bir web sitesini ziyaret etmek faydalı olabilir. Bu sitede güncel ve geçmiş etkinliklere, değerlere ve misyona dair bir genel bakış, ayrıca makaleler, çalışmalar, kılavuzlar, videolar gibi daha da fazla çeşitli yararlı kaynaklar bulunmaktadır.



["https://peacekeeping.un.org/en](https://peacekeeping.un.org/en)

İşte UN tarafından geliştirilen önemli ve yardımcı bir kaynağa ait başka bir bağlantı daha: Bir Program El Kitabı.



<https://www.un.org/peacebuilding/policy-issues-and-partnerships/policy/youth>

Bu el kitabı, Birleşmiş Milletler uygulayıcılarının Gençlik, Barış ve Güvenlik (YBG) gündemini uygulama konusundaki operasyonel hazırlıklılığı ve kapasitesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

El kitabı, Birleşmiş Milletler sistemi içindeki ülke, bölge ve küresel ekipler tarafından kullanılmak üzere tasarlanmıştır, ancak aynı zamanda diğer uluslararası veya bölgesel organizasyonlar, ulusal muhataplar, gençler tarafından yönlendirilen ve gençlere odaklanan organizasyonlar, hareketler ve ağlar, ve barış sağlama organizasyonları dahil olmak üzere Birleşmiş Milletler dışındaki saha uygulayıcılarına da içgörüler ve rehberlik sunabilir.

## 2) Sanal bir Barış Müzesi/Binası

İngiltere merkezli eğitim amacı güden bir vakıf olan 'The Peace Building', bu çevrimiçi platformu herkesi hayatlarında, topluluklarında ve dünyada barış inşa etmeye teşvik etmek için oluşturulmuştur. Bireyleri etrafı dolaşmaya, keşfetmeye ve öğrenmeye davet ediyorlar. Burada içsel ve dışsal barış ve çatışma üzerine birçok şey bulunuyor ve kişisel olarak nasıl barışı uygulamaya ve kendi yolunuzda



barışı inşa etmeye başlayabileceğiniz konusunda yeni fikirler ilham almanıza yardımcı olabilirler.

The Peace Building vakfı, büyüyen Barışçıl Okullar Hareketi ve Barış Müzeleri Uluslararası Ağı'na dayanmaktadır.

Bu girişim, barışa yönelik bütüncül ve olumlu bir yaklaşımı teşvik eder: içsel barışı, barışçıl ilişkileri, barışçıl toplulukları ve barışçıl bir dünya inşa etme konularını keşfedilmek üzere sunar. Çevrimiçi sergiler, çatışma ve barış hakkında zorlu soruları ele alırken, barış hareketlerini, barış aktivistlerini ve barışçıl okulları sergileyerek ziyaretçilere dünyanın dört bir yanından başarılı barış inşası örnekleri sunarlar.



<https://thepeacebuilding.org.uk/explore/>

### 3) Toplumsal Değişim Girişimi

SCI, Kuzey İrlanda merkezli bir kuruluştur ve barış sürecini ve barışın devamı için gerekli olan süreklilik arz eden çalışmaları derinlemesine incelemektedirler. Odak alanları şunlardır: Aktivizmi Güçlendirmek, Filantropiyi Desteklemek, Düşünceyi Teşvik Etmek ve En İyi Uygulamaları Paylaşmak, Kuzey İrlanda'da Barışı Sürdürmek.

"Bu ayrılmış toplumu, çatışmanın ötesine taşımaya ve daha iyi bir geleceğe doğru ilerlemeye yardımcı olan programlarda aktif bir şekilde yer almaya devam ediyoruz. Ancak aynı zamanda dünya genelinde de barışı destekleme ve en iyi uygulamaları paylaşma konusunda geniş deneyime sahibiz. Filantropinin barışı inşa etmedeki rolü hakkındaki küresel deneyimimiz, şu anki yaklaşımımızı da etkiliyor."

Kuruluşun resmi web sitesinde, eğitimciler, kuruluşun deneyimlerini paylaşan raporlar, kılavuzlar, videolar ve makaleler bulabilirler. Ayrıca, Barış İnşası Uygulama Notları da mevcuttur ve bu notlar, şiddete alternatifler sunmaya ve Kuzey İrlanda'daki barış sürecini pekiştirmeye yönelik belirli girişimlere odaklanan dört raporu içermektedir. Bu kaynaklar, barış inşası konusundaki kuruluşun uzmanlığından öğrenmeyi amaçlayan eğitimciler için değerli olabilir.



<https://www.socialchangeinitiative.com/resources-for-peacebuilding>

#### **4) Eğitimciler için Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi Kaynakları - Barış, Adalet ve Güçlü Kurumlar**

UNESCO tarafından sunulan bu web sitesi, barış inşası alanında kendi kendine eğitim ve bu materyalleri gençlerle çalışma eğitim sürecine entegre etme konularında geniş bir kaynak koleksiyonunu sunmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri listesindeki 16. hedefi başarma konusundaki önemi, bu kaynağın ana odak noktasıdır. Tüm kaynaklar hedefledikleri yaş gruplarına göre gruplandırılmıştır. Erken Çocukluk Bakım ve Eğitimi, İlk ve Ortaöğretim ile başlayıp tüm yaşlar için yer alan kaynaklarla sona ermektedir.



<https://en.unesco.org/themes/education/sdgs/material/16>

#### **5) Amerika Birleşik Devletleri Barış Enstitüsü - Küresel Kampüs Kursları Kataloğu**

"Ne yaparsanız yapın veya ne kadar deneyimli olursanız olun, eğer barışı inşa etmeye ve çatışmaları çözmeye kararlıysanız, sizin için bir eğitim fırsatımız var. Sizin için uygun olan eğitim deneyimini bulmak için aşağıdaki katalogu keşfedin."

Amerika Birleşik Devletleri Barış Enstitüsü, Kongre tarafından kurulan, siyasi bir tarafa bağlı olmayan, bağımsız bir enstitüdür ve şiddet içermeyen bir dünyanın mümkün, pratik, ABD ve küresel düzlemde güvenlik için hayati olduğu önerisine adanmıştır. Enstitü, yurtdışındaki çatışma bölgelerinde yerel ortaklarla birlikte şiddet içeren çatışmaları önlemek, hafifletmek ve çözmek amacıyla çalışmaktadır. Gelecekteki krizleri azaltmak ve maliyetli müdahalelere olan ihtiyacı azaltmak için, USIP, hükümetler ve sivil toplumlarla işbirliği yaparak çatışmayı barışçıl bir şekilde yönetme kapasitelerini oluşturmaya çalışır. Enstitü, misyonunu daha barışçıl, kapsayıcı bir dünya inşa etmek için çalışanları desteklemek amacıyla araştırma, politika, eğitim, analiz ve doğrudan eylemi birleştirerek gerçekleştirir.

Aşağıdaki web sitesinde barış yapma konularının çeşitli yönlerini kapsayan bir dizi ücretsiz çevrimiçi eğitim kursu bulunmaktadır. Her kurs, bir açıklama, içerik yapısı ve kursun tamamlanması için gereken yaklaşık saat sayısı ile birlikte sunulmaktadır.



Kurslar ayrıca Arapça, Burmalı, Darice, Fransızca, Peştuca ve İspanyolca olarak da mevcuttur.



<https://www.usip.org/academy/catalog-global-campus-courses>

## 6) ICAN Uluslararası Sivil Toplum Eylem Ağı

Cinsiyetin barış yapma konularında da rol oynadığını unutmamak önemlidir. Kadın barış mimarları, faaliyetleri sırasında genellikle büyük baskılara ve bazen kendi güvenliklerinin tehdit altında kalmasına maruz kalırlar. Bu nedenle, sizi Uluslararası Sivil Toplum Eylem Ağı (ICAN) faaliyetleri ile tanıştırmak istedik.

"ICAN, şiddetli çatışmadan, aşırıcılıktan, militarizmden ve siyasi alanın kapanmasından etkilenen ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir barışı teşvik eder. Çatışmanın cinsiyet temelli etkilerini ve kadın barış mimarlarının kritik rolünü tanıyarak, çift strateji ile misyonumuzu yerine getiririz:

Düşünce liderliği, stratejik danışmanlık ve cinsiyet duyarlı analiz ve operasyonel rehberlik sağlayarak, hükümetlerin, çok taraflı kuruluşların ve daha geniş uluslararası toplumun barış ve güvenlik politikalarını şekillendirme ve etkileme;

Barış, şiddetli çatışma, haklar ve insan güvenliği konularında söz ve etkisi olması için yerel kökleri olan yenilikçi kadın barış mimarlarının dünya genelinde hareketlerini sürdürme ve güçlendirme;

UN Güvenlik Konseyi Kararı ve 1325 küresel kadın, barış ve güvenlik gündemini hayata geçiriyoruz."



<https://icanpeacework.org/2020/10/protecting-women-peacebuilders-the-front-lines-of-sustainable-peace/>

Aşağıdaki bağlantıyı takip ederek, eğitimciler, Uluslararası Sivil Toplum Hareketi Aksiyon Ağı (ICAN) tarafından üretilen Kadın Barış Mimarları Koruma Çerçevesi'nin operasyonel rehberliğini bulacaklar. Bu rehber, Kadınlar için Güvenlik Liderliği İttifakı (WASL) üyeleri ve Birleşik Krallık Dışişleri, İngiliz Milletler Topluluğu ve Kalkınma Ofisi (FCDO) desteğiyle hazırlanmıştır. İngilizce, Farsça, Fransızca ve Türkçe dillerinde mevcuttur.



Organizasyonun web sitesinde, bu rehberin yanı sıra eğitimciler, organizasyonun faaliyetleri, gerçekleştirilen ve planlanan etkinlikler, yıllık raporlar, istatistikler, araştırma yayınları ve denetlenen programlar hakkında detaylı bilgi bulacaklar. Tüm bunlar öncelikle kadın barış mimarlarının faaliyetlerini kolaylaştırmak ve güvence altına almak, ayrıca onların katkılarına uygun şekilde önem vermek amacıyla sunulmaktadır.

## **7) Ruh Sağlığı ve Psikososyal Desteğin Barış İnşasına Entegre Edilmesine İlişkin Kılavuz Notu**

“Çatışmaları yaşayan kişilerin deneyimlediği yaralanmalar, fiziksel zarar, sevdiklerini kaybetme veya yaygın bir güvensizlik hissi nedeniyle, hayatlar, geçim kaynakları ve bir topluluğun krizden çıkma yeteneği üzerinde derin etkilere sahip olabilir. Uzun süreli çatışma ve krizlerden etkilenen toplumlar, entegre zihinsel sağlık ve psikososyal destek (ZSPD) programları olmadan uzun vadeli barışı sağlamakta zorlanır. Bu boşluğu tanıyan Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, zihinsel sağlık ve psikososyal sağlığın barış kurma ve kriz önleme çalışmalarının ayrılmaz bir parçası haline gelmesine yardımcı olacak bir Rehberlik Notu başlattı.

UNDP'nin Barış Kurma Süreçlerine ZSPD Entegre Etme Rehberlik Notu, küresel düzeyde 100'den fazla uygulayıcının katkılarına dayalı olarak şekillendirilmiş olup, ZSPD'yi barış kurma çabalarına entegre etmek isteyen uluslararası, ulusal ve yerel uygulayıcılara destek olmayı amaçlamaktadır. Rehberlik Notu'nun prensipleri, beş kaynaktan gelen verileri içeren bir tamamlayıcı rapora dayanmaktadır: bir literatür taraması, paydaş anketi, beş çevrimiçi bölgesel danışma, gelişen konular üzerine tematik uzman danışmaları ve saha çalışmalarından gelen bilgi ve deneyimler. Rapor, zihinsel sağlığı ve psikososyal destekleri önleme ve barış kurma çalışmalarının tüm aşamalarına entegre etme konusundaki acil ihtiyacı vurgulamaktadır.”



<https://www.undp.org/publications/integrating-mental-health-and-psychosocial-support-peacebuilding>

## **8) Makale “Akıl sağlığı ve barış yapıcılar”**

Mental sağlık konusunun devamı olarak, barışı koruyucuların zihinsel sağlığı konusundaki bir yayını da paylaşmak isteriz. Bu konunun önemini bir kez daha vurgulamak için, yazarın bu makalede paylaştığı istatistikleri sunmak isteriz:





"Son iki yılda Nijerya'da ondan fazla barış mimarı ve destekleyicisi hayatını kaybetti. Relief and Hope Foundation ve Tattaunawa Roundtable Initiative tarafından yürütülen kısa bir çalışma, yaklaşan bir raporda, bu yaşamların %65'inin zihinsel sağlıkla ilgili sorunlar nedeniyle kaybedildiğini gösteriyor; bunların %40'ı erkek ve %60'ı kadındı."

Makale, istatistikleri, "barış mimarı" ve "zihinsel sağlık" kavramlarının tanımlarını ve barış mimarlarının zihinsel sağlığını korumak için atılması önemli adımları sağlamaktadır.



<https://www.peaceinsight.org/en/articles/mental-health-and-peacebuilders/?location=nigeria&theme=health-counselling>

Yukarıdaki makalenin yanı sıra, genel olarak bu bilgi kaynağına dikkat etmenizi öneririz. "Peace Insight," dünya çapında barışın incelemesi, içgörü ve haritalaması konusunda önde gelen bir çevrimiçi platformdur. Peace Direct tarafından sunulan bu platform, çatışmadan etkilenen ülkeler ve bölgelerden düzenli güncellemeler ve yorumlar yayınlamaktadır.



"Peace Insight," yerel barışın keşfedilmemiş potansiyelini ve bu çabaların arkasındaki insanların kıymetli hikayelerine odaklanır. Web sitelerinde dünyanın dört bir yanından barış yapımcılarına ait birçok hikaye, makale ve kaynak bulabilirsiniz, böylece konuyu daha derinlemesine öğrenmeye ve analiz etmeye yardımcı olur.

<https://www.peaceinsight.org/en/>

## 9) Başarılı barış inşa proje ve girişimlerine örnekler

Barış inşa etme misyonunun önemli ve zorlu görevine hali hazırda katkı sağlayan girişimleri tanımak ve kutlamak önemlidir. Aşağıdaki bağlantıyı kullanarak eğitimciler, dünya çapında 2,301 barış inşa organizasyonunu keşfetme fırsatına sahiptir. Yukarıda bahsedilen çevrimiçi platform olan "Peace Insight," dünya genelindeki barış inşa organizasyonlarının verilerine erişim sağlar.

Eğitimciler, barış inşa organizasyonlarını ülkeye veya barış inşa faaliyetlerinin yönüne göre sıralamayı seçebilir veya sadece dünya haritasını serbestçe keşfedebilirler; bu harita kayıtlı girişimlerin sayısını göstermektedir. Ülkenin haritasına yaklaşıldığında, eğitimciler organizasyonların sayısını, ayrıca her birinin açıklamasını ve bağlantısını göreceklerdir. Ayrıca, platform bireylerin yeni girişimleri kaydetmelerine olanak tanır, böylece bunlar da küresel toplulukta



bilinir hale gelir. Bu nedenle, diğer organizasyonların deneyimlerinden ilham almanın ötesinde, eğitimciler kendi deneyimlerini de paylaşabilirler.

<https://www.peaceinsight.org/en/organisations/?location&theme>

Örneğin, bu kaynakta sunulan bazı başarılı barış inşa girişimleri şunlardır:



- **Barış ve Kalkınma Akademisi (APD), Gürcistan.**

APD, Tiflis, Gürcistan'da Ekim 2002'de kurulan, uluslararası, hükümetten bağımsız, kar amacı gütmeyen, siyasi olmayan bir gençlik organizasyonudur. APD, Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Ajansı'nın finansal desteğiyle gerçekleştirilen genç liderler için barış ve kalkınma programının temelinde oluşturulmuştur.

APD, çatışma yönetimi, proje yönetimi, eğitmen eğitimi, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, kültürlerarası öğrenme, liderlik, etkili iletişim, vatandaşlık, cinsiyet, HIV/AIDS önleme, insan hakları, insan kaçakçılığı gibi konulara odaklanmaktadır.

Amacı, Gürcistan-Abhazya çatışmasının genç savaş mağdurları arasında dostluk, anlayış ve açık diyalog köprüleri kurmaktır. Misyonu, gençlerin bilgi edinmelerine ve becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak Güney Kafkasya'da gençliği güçlendirmek, barışı teşvik etmek, hoşgörüyü ve dayanışmayı desteklemektir.



<https://unoy.org/member/academy-for-peace-and-development/>

- **EURO-MED EVE, Tunus.**

Avrupa-Akdeniz Değişim, Gönüllülük ve Etkinlikler Derneği (EURO-MED EVE), gençlerin ve çocukların bilgi düzeyini artırmayı ve kültürel seviyelerini geliştirmeyi amaçlayan, böylece ülkelerinin yeniden inşasına katılan, kültürel bir sivil toplum kuruluşudur. Ayrıca, açık fikirlilik, hoşgörü ve farklı sosyal sınıflardaki diğer insanları kabul etme kavramlarını vurgulayan bir kuruluştur.

Tunuslu gençler ile Avrupa-Akdeniz gençleri arasında bilgi, deneyim ve farklı kültürlerle erişim değişimi için bir kültürel köprü oluşturma amacı taşır. Ayrıca, Tunus kültürünün Avrupa-Akdeniz alanına entegrasyonuna ve demokrasi ilkeleri ve değerlerinin yayılmasına katkıda bulunmayı hedefler.



<https://www.euromedeve.com/>

### **Keşfetmek, paylaşmak, birbirlerinden öğrenmek ve ilham almak için dünya çapında 2300'den fazla kuruluş daha!**

Bir ilham kaynağı olarak BM'nin web sitesini ziyaret ederek de ilham alabilirsiniz, özellikle onaylanmış barış inşa projeleri hakkında bilgi içeren bölümünü okuyabilirsiniz. Burada ülkeler, hedefler, ortaklar ve fonlar gibi çok somut bilgilere ulaşabilirsiniz, böylece kendi projenizde nelere dikkat etmeniz gerektiğini bilirsiniz.



<https://www.un.org/peacebuilding/content/project-approvals>

## **10) Otantik İlişkilendirme araçları**



<https://www.authrev.org/what-is-authentic-relating>

Belki de daha az açık bir kaynak, ancak yine de kaynaklar ve araçlar listesine dahil etmeye karar verdiğimiz bir kaynak. Barış kurma ve sağlama, büyük ölçüde insanlar arasındaki iletişimle ilgilidir. Ve eğer öncelikle güvenilir ilişkiler kurmayı, katılımcıların deneyimlerini ve tecrübelerini paylaşırken kendilerini rahat hissedebilecekleri güvenli bir ortam yaratmayı, grup içinde tartışma sürecini kolaylaştırmayı bilmiyorsak, bu barışı sağlama süreçlerini büyük ölçüde zorlaştırır. Bu nedenle, barışı sağlayıcıların iletişim becerilerini yeni bir seviyeye taşıyabilecekleri bir kaynağı listeye ekledik.

Gerçek İlişkilendirme (Gİ), bireyin gerçek deneyimini diğerleriyle özgürce ifade etme pratiğidir. Bu şekilde ifade etmek, bireylerin gerçek oldukları temelinde dünya ile bağlantılar kurmalarını sağlar. Gerçek İlişkilendirme uygulamaları, oyun temelli ve net sınırlarla desteklenen güvenli, kendilerine ve diğerlerine anlamlı ve keyifli bağlantılar yaratmak gibi amaçlı bir alan yaratır.

Çeşitli ücretsiz kaynakların yardımıyla eğitimciler, etraflarındakilere anında güç veren bir lider türü olmayı öğrenebilirler. herkesin bir rolü ve söz hakkı olduğu



ancak hedeflerin hala karşılandığı topluluklar yaratmak için liderlik SANAT'ını kullanabilirler: Gerçek, Duyarlı ve Şeffaf.

Bu tür bir kolaylaştırıcı liderlik, insanların sizinle, birbirleriyle ve kendileriyle etkileşim biçimini tamamen dönüştürür.

### 6.3 Bölümün kısa özeti

Bu bölümde, barışı koruma ve barış inşası alanlarının farklı bölgelerinden ve dünya genelinden mümkün olduğunca farklı kaynak ve kuruluşları paylaşmaya çalıştık. Bu bilinçli bir şekilde yapıldı, çünkü barış inşası alanındaki başarılı eğitimin anahtarı, farklı kaynaklardan bilgi edinmektir. Farklı ülkelerden farklı organizasyonlar, kendi bölgelerinin özgünlüklerine bağlı olarak farklı deneyimlere sahiptir. Barış inşası konusu kapsamlı ve karmaşıktır, yakından incelendiğinde, tartışmaya katılan taraflara bağlı olarak yeni yönler kazanır ve görüşlerini ve deneyimlerini paylaşırlar. Var olan örnekleri ve girişimleri tanımak ve analiz etmek, ardından bu uygulamaları kendi çalıştığımız topluluğun özgünlüğünü dikkate alarak uyarlamak ve uygulamak, derinlemesine ve başarılı bir yaklaşımın önemli bir parçasıdır. Sağladığımız kaynakların, bağımsız analiz için bir başlangıç noktası olarak hizmet edeceğini, cesur araştırmaları teşvik edeceğini ve herkesi sunduğu çeşitlilik sayesinde mevcut sorunları farklı bakış açılarıyla düşünmeye teşvik edeceğini umuyoruz.





## SONUÇ

Barış inşası eğitimi alanında, DACG Araç Seti, uyumlu bir birlikte yaşama ve karşılıklı saygıyla karakterize edilen küresel bir ortamın oluşturulmasına adanmış eğitimciler için bir rehber niteliğindedir. Bu kapsamlı rehber, çeşitli barış inşası yaklaşımlarının anlaşılması ve kapsayıcı öğrenme ortamlarının oluşturulmasındaki karmaşıklığı içeren önemli gözlemlerin bütüncül bir genel bakışını sunar. Her bölüm, eğitimin dönüşümü gerçekleştirmedeki önemli etkisini kanıtlar ve eğitimcilerin, barışın sadece soyut bir fikir değil, somut ve gerçekleştirilebilir bir durum olmasının, bir geleceği şekillendirmedeki kilit rolünü vurgular.

Barış inşası eğitimi, büyük bir öneme sahiptir ve göz ardı edilmemelidir. Sürekli anlaşmazlıklar ve iletişim eksiklikleriyle karakterize edilen küresel bir bağlamda, eğitimciler, merhamet, anlayış ve saldırgan olmayan ilkeleri yeni neslin içine yerleştirmek için gerekli kaynaklar ve uzmanlıkla donatılmış birinci çizgi temsilcileri olarak hayati bir pozisyonu üstlenirler. Eğitimcilerin rolü, geleneksel öğretim ötesine geçer ve mentorluk, tavsiye ve ilhamı içeren bir rolü içerir.

Bu önemli çabayı üstlenen tüm eğitimcilere, DACG Araç Seti yalnızca bir bilgi kaynağı olmanın ötesine geçer; aynı zamanda bir eyleme geçme çağrısı olarak hizmet eder. Bu ifade, eldeki konunun sağladığı bilgi, yaklaşımlar ve örnekleyici teknikleri kullanarak, barış inşası ve şiddetsizlik ilkelerini aktif olarak teşvik eden genç bireylerin gelişimini kolaylaştıran uygun ortamları teşvik etme davetini vurgular.

Barış inşası eğitimi alanı, değişen küresel peyzaj, artan zorluklar ve yeni yaklaşımların etkisi altında dinamik bir yapıya sahiptir. Bu ifade, araç setinin tamamlanma yolculuğun sona erdiği anlamına gelmediğini hatırlatır. Sürekli öğrenme, uyum sağlama ve büyüme gerekliliği üzerinde durulamayacak kadar önemlidir. Yöntemlerinizi geliştirmek ve optimize etmek, bilgi tabanınızı genişletmek ve daha derin bir anlayış geliştirmek için her fırsatı kullanmanız tavsiye edilir.

Sonuç olarak, DACG Araç Seti, barışın nadir bir olaydan ziyade egemen bir durum olarak karakterize edildiği bir küresel duruma doğru rehberlik ve yönlendirme sağlayabilecek değerli bir kaynak olarak işlev görebilir. Her insanın, sosyo-kültürel bağlamına veya ideolojik yönelimlerine bakılmaksızın, küresel uyumun bir durumuyla karşılaşabileceği bir gelecek tasarlamak ve bu hedefe ortaklaşa ulaşmak için çabalamamıza izin verin.



## KAYNAKÇA

- Abramson, A. (2020). 'Cultivating empathy: Psychologists' research offers insight into why it's so important to practice the "right" kind of empathy, and how to grow these skills', *Monitor on Psychology*, (American Psychological Association) Vol. 52 No. 8, November 2021, Available at: <https://www.apa.org/monitor/2021/11/feature-cultivating-empathy>
- Bar-Tal, D. (2002). The elusive nature of peace education. In G. Salomon & B. Nevo (Eds.), *Peace education: The concept, principles and practice in the world* (pp. 27–36). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Berlak, A. (2004). 'Confrontation and Pedagogy: Cultural Secrets and Emotion in Antioppressive Pedagogies.' In M. Boler (ed.) *Democratic Dialogue in Education: Troubling Speech, Disturbing Silence*. New York: Peter Lang. pp.123–144.
- Boler, M. (1999). *Feeling Power: Emotions and Education*. Routledge: London, UK.
- Bush, K.D., & Saltarelli, D. (2000). *The two faced of education in ethnic conflict: Towards a Peacbuilding Education for Children*. Florence: United Nation`s Fund Innocenti Research Centre
- Christodoulou E and Iordanou K. (2021). 'Democracy Under Attack: Challenges of Addressing Ethical Issues of AI and Big Data for More Democratic Digital Media and Societies', *Frontiers in Political Science*, 3:682945. Available at <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpos.2021.682945/full>
- Christodoulou, E. & Zembylas, M. (2022). 'Dismantling myths and teaching controversial issues in conflict-affected societies: Insights from Cyprus', *On Education. Journal for Research and Debate*, 5(15).[https://doi.org/10.17899/on\\_ed.2022.15.7](https://doi.org/10.17899/on_ed.2022.15.7)
- Council of Europe. (2016). *Competences for democratic culture: living together as equals in culturally diverse democratic societies*, Strasbourg: Council of Europe Publishing. Available at [www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture](http://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture)
- Council of Europe. (2018a). *Reference framework of competences for democratic culture. Volume 1. Context, concepts and model*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. Available at <https://rm.coe.int/prems-008318-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-1-8573-co/16807bc66c>



Council of Europe. (2018b). Reference framework of competences for democratic culture. Volume 2. Descriptors of competences for democratic culture. Strasbourg: Council of Europe Publishing. Available at

Demetriou, H. (2023). 'Empathy can be taught at school – and it can lead to more creative thinking', The Conversation, April 19, 2023. Available at <https://theconversation.com/empathy-can-be-taught-at-school-and-it-can-lead-to-more-creative-thinking-201238#:~:text=Empathy%20can%20be%20taught.,and%20reflect%20on%20that%20experience>

Flay, B.R., Biglan, A., Boruch, R.F. et al. (2005). Standards of Evidence: Criteria for Efficacy, Effectiveness and Dissemination. Prev Sci 6, 151–175 <https://doi.org/10.1007/s11121-005-5553-y>

Franović, I., Vukosavljević, N., & Šmidling, T. (2012). Pomirenje/ Priracnik za rad na suocavanju sa prosloscu kroz trening I radionice. Beograd - Sarajevo: Centar za nenasilnu akciju

Gay, G. (2018). Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice. Teachers College Press.

Harris, I. M., & Morrison, M. L. (2013). Peace education. McFarland.

Harris, I., & Morrison, M. (2003). Peace education. Jefferson, North Carolina: McFarland and Company, Inc.

<https://rm.coe.int/prems-008418-gbr-2508-reference-framework-of-competences-vol-2-8573-co/16807bc66d>

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (2005). Teaching students to be peacemakers. Interaction Book Company.

Lakhdar, Brahim. (2000). Report of the Panel on United Nations Peace Operations. United Nations. [https://www.un.org/en/events/pastevents/brahimi\\_report.shtml](https://www.un.org/en/events/pastevents/brahimi_report.shtml)

Last, D. (2000) Organizing for effective peacebuilding. International Peacekeeping, 7:1, 80-96, doi: 10.1080/13533310008413820

Novelli, M., Lopes Cardozo, M., & Smith, A. (2015). A Theoretical Framework for Analysing the Contribution of Education to Sustainable Peacebuilding: 4Rs in Conflict-Affected Contexts. Research Consortium Education and Peacebuilding. <http://sro.sussex.ac.uk/id/eprint/58005/>





Riess, H. (2022). 'Empathy can be taught and learned with evidence-based education', *Emergency Medicine Journal*, 39, pp.418-419.

Roberts, T. G., Conner, N. W., & Jones, B. L. (2013). An experiential learning framework for engaging learners during study abroad experiences. *NACTA Journal*, 57(3a), 28-35.

Salomon, G. (2002). The nature of peace education: Not all programs are created equal. In G. Salomon & B. Nevo (Eds.), *Peace education: The concept, principles and practices around the world* (pp.3-14). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates

Subramanian, D. (2016). Teaching-Learning Approaches and Strategies in Peace Education. *IRA International Journal of Education and Multidisciplinary Studies*, 3(3). doi:<http://dx.doi.org/10.21013/jems.v3.n3.p9>

TB Institute for Global Change (2017) *Difficult Dialogue in the Classroom: Guidance and activities to give teachers the skills to manage difficult dialogue*. London. Available at <https://generation.global/assets/resources/difficult-dialogue-english.pdf>

Teresa Almeida C. (2017). "Peacebuilding: Assumptions, Practices and Critiques," *JANUS.NET E-Journal of International Relations* 8(1), <http://hdl.handle.net/11144/3032>

UNDP. (2018). *Journey to Extremism in Africa: Drivers, Incentives, and the Tipping Point for Recruitment*. United Nations Development Programme. Retrieved from <https://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/crisis-prevention-and-recovery/journey-to-extremism-in-africa.html>

UNESCO (2017). *Transformative pedagogy for peacebuilding. A guide for teachers*

UNESCO MGIEP. (2017). *Textbooks for Sustainable Development: A Guide to Embedding*. UNESCO MGIEP (Mahatma Gandhi Institute of Education for Peace and Sustainable Development): New Delhi, 2017. Available at <http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002599/259932e.pdf>

UNESCO. (2014). *Roadmap for implementing the global action programme on education for sustainable development*, Paris: UNESCO. Available at <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1674unescoroadmap.pdf>



United States Institute of peace (2011). Peacebuilding toolkit for education. High school edition. In edition of Milofski, A. Washington: United States Institute of Peace.

Zembylas, M. & Papamichael, E. (2017). Teaching for anti-racism by troubling teachers' comfort zones: discomfort and empathy as pedagogies in teacher professional development. *Intercultural Education*. 28(1), pp. 1-19.

Zembylas, M. (2015). Pedagogy of discomfort' and its ethical implications: The tensions of ethical violence in social justice education. *Ethics and Education*. 10 (2), pp.163-174.